

**Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 3 september 2012**

*§ 2 Interpellation om äldrepeng som gräddfil på äldre marknaden och ytterligare ett steg i privatiseringen (nr 2011:58)*

Anförande nr 1

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade skriftliga svaret.

Anförande nr 2

K a r i n R å g s j ö (V): Fru ordförande! Jag tackar för svaret, Joakim, och hoppas att du har haft en bra sommar. Nu drar vi i gång här.

Förra året var det ganska skakigt, om ni kommer ihåg vad som hände då. Det var ett antal vårdskandaler med både Carema och Attendo. Finansborgarrådet Sten Nordin gick ut i DN den 30 november och lanserade äldrepenget som en lösning på att riskkapitalbolagen hade vuxit sig stora i Stockholm. Man skulle mota dem i grind, och då skulle man använda sig av samma system som skolpengen och ta fram en äldrepeng. Man kan se att skolpengen kanske inte har fungerat så där till hundra procent. Vi tycker fortfarande att ni driver på privatiseringarna; det är liksom no limit utan ut med allt. Det är själva slagordet.

Vi tycker inte att det är så himla piffigt att ta skolpengen som modell eftersom forskarna har sagt att de utesluter att valfriheten i skolorna har ökat. I stället har kunskapssegregeringen ökat ganska kraftigt. Det kan vi se i alla olika typer av utredningar.

Valfriheten innebär att äldre personer ska välja bland ett hundratal utförare. Jag har själv min 91-åriga pappa som skulle välja hemtjänst i våras bland 100 utförare. Det är inte så lätt för alla anhöriga att gå igenom dessa, och det är jobbigt om man inte har dator. Det var lite småsvårt. Hela idén om att äldre genom sina val kommer att styra kvaliteten tycker vi nog är lite cynisk. Alla boenden ska ju vara fullvärdiga boenden, och all hemtjänst ska vara fullvärdig hemtjänst. Det är ingen tombola man ska spela på som 90-åring, men det har blivit lite grann så.

Vi undrar hur denna äldrepeng kommer att utformas. Kommer den att ge möjlighet till något slags gräddfil inom äldreomsorgen? Om min pappa lever – kan han då välja lite guldkant i tillvaron med den? Öppnar man olika vägar för dem som har och för dem som har lite mindre? Hur har ni tänkt er det? Det undrar vi över.

Vi undrar också hur man ska lösa problemen med riskkapitalisterna. Vänsterpartiet är det parti som inte tycker att man ska ha dessa enorma vinster i välfärden som företagen också tar ut från landet. Detta är ändå skattepengar. Kan äldrepenget motverka den oligopolisering som har skett inom exempelvis äldreomsorgen? Alla erfarenheter från till exempel Vårdval Stockholm i Stockholms län visar att de större företagen inom ramen för LOV har full frihet att köpa upp mindre företag. Det är lite grann så det ser ut.

Vi undrar över detta, Joakim. Vi saknar dessa svar; vi hittar dem inte i din text. Vi tycker kanske också att problemet är att det finns för lite pengar i potten inom all äldreomsorg. Vi undrar i interpellationen lite grann hur man ska kunna välja som äldre bland alla dessa företag. Finns på webbsidan också utlagt de olika anmälningar som har gjorts och så vidare? Det vore intressant. Jag blir lite nyfiken på att höra hur du har tänkt med den nya äldrepenge.

#### Anförande nr 3

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag hoppas att också du har haft en trevlig sommar, Karin Rågsjö!

Vi har initierat en utredning om en mer regelrätt äldrepenge i Stockholm. Vi är inte riktigt framme där ännu, men jag hoppas att vi snart får ett förslag på hur detta ska kunna genomföras. Jag har full förståelse för att vi har lite olika syn på vad pengar skulle kunna få för inverkan på Stockholms äldres möjlighet att påverka var de vill få sin omsorg och även innehållet i omsorgen.

Jag har lite svårt att se äldreomsorgen på det sätt som du beskriver den – som antingen något som är lite piffigt eller som någon tombola. Äldreomsorgen måste kunna garantera en hög kvalitet även om man inte kan välja. Vi måste komma därefter att även den som inte kan välja ska ha en god omsorg. Men det hindrar inte, Karin Rågsjö, att vi gör allt vi kan för att de äldre ska kunna välja i allt större utsträckning. På ålderns höst har man också ofta önskemål, drömmar och tankegångar om hur man vill leva och hur man vill få omvårdnad. Vi ser detta inte minst när vi tittar på de ställen som enligt Karin Rågsjö kanske är skräckexempel; jag vet inte. Men vi har boenden som i dag inte är entreprenader och som inte ingår i LOU, men som de äldre kan välja i form av privata verksamheter som sedan kommunen destinerar sina vårdnivåpengar till. Det är alltså en form av äldrepenge som vi redan i dag har på dessa enheter. Dit har vi längst kö, och det är där många vill bo. Det är många som söker denna verksamhet.

Låt oss i stället se hur vi får möjlighet att få fler små enheter av det slag som väldigt många väljer i dag! Det är där vi har de längsta köerna. Jag kan ta några exempel: Löjtnantsgården och Judiska hemmet. Det är många boenden som är populära bland de boende och bland deras anhöriga. Där vill man bo. Varför kan vi inte ha ett system som gör att detta blir möjligt i allt större utsträckning?

Det är därför vi utreder äldrepenge – för att få ett klarare och ett enklare system för de äldre. Det är också därför vi kommer att se till att den gräddfil du talar om ska gälla alla äldre i Stockholm. Alla äldre har rätt till en gräddfil in i äldreomsorgen där man får möjlighet att påverka. Det gäller alltifrån vad man vill äta och dricka till vilken typ av omvårdnad man vill ha. Det är denna äldreomsorg vi strävar efter, och det är därför jag har svarat som jag har gjort.

#### Anförande nr 4

K a r i n R å g s j ö (V): Alla vill ha en gräddfil – det blir ju en superbra slogan på era valaffischer efter det som har hänt, måste jag säga! Det finns olika filer; det är uppenbart.

I Stockholm är 50 procent av hemtjänsten och 70 procent av omsorgsboendena utlagda på privata entreprenörer. Det gäller tyvärr snarare deras valfrihet än de äldres valfrihet; det är min erfarenhet. De privata utförarna växer starkt i Stockholm. Utsikterna för nya vårdvinster är maximala i Sverige och i Stockholm. Det är uppenbart. Skattebetalarnas pengar går rakt in på kontot och tillfaller miljardärer i skatteparadis. Det finns en risk att också de små företagen blir uppköpta av de stora drakarna när de börjar balansera på problemens kant. Det tror jag.

Det är klart att man undrar lite över den här guldkanten och över de företag som nu ska blomma upp i LOV-täcket. Det är det ni strävar efter. Stockholm har på något sätt blivit riskkapitalisternas Mecka. Det är här man har kunnat plocka ut de stora pengarna.

När det gäller valfrihet och kvalitet kan man fundera lite på vad ni pratar om. Valfrihet ska vara för den äldre och inte för det enskilda vårdföretaget. Det är inte bolagen som ska välja skatteparadis; det är inte det som är valfrihet.

Det är fortfarande svårt att utläsa vad som kommer att hända med vårdpengen. Det görs en utredning, säger du, som vilar på mantrat valfrihet. Problemet är att både de privata och de kommunala aktörerna har svårt att få det hela att gå ihop. Det kan man se som anhörig, och det kan alla se. Tillgången på utbildning exempelvis – de som är utbildade inom hemtjänsten – är verkligen inte på topp oavsett om det handlar om kommunal hemtjänst eller hemtjänst driven av privata aktörer. Det handlar också om anställningsgraden och så vidare, där det finns en hel del att göra.

Jag kan fortfarande inte utläsa av dina svar vad som kommer att hända. När vi diskuterar valfrihet undrar jag fortfarande hur valfriheten för 90-åringar ska öka med LOV. Det finns 100 utförare i en del stadsdelar. Hur går det till när man väljer utförare? Om den äldre verkligen väljer – hur väljer man? Vad utgår man ifrån, och vilka kriterier har man? Är det tillgången på utbildning, exempelvis? Är det tillgången på specialtjänster och så vidare? Det är svårt att se. Det blir tyvärr oftast en tombola.

Vi tror fortfarande att äldrepenningen och LOV kommer att innebära att det blir gräddfilen för dem som har det lite bättre. Vi tror inte att det blir gräddfil för alla.

#### Anförande nr 5

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det är möjligen tur att det finns en ideologisk skiljelinje som delar salen i denna fråga – om inte annat så för väljarna. Men det är märkligt, tycker jag, att vi år 2012 står och diskuterar huruvida en 90-åring ska ha möjlighet att välja eller ej. Jag tycker att det är en självklarhet att man på ålderns höst ska kunna påverka vad man får för innehåll i sin omsorg och var man ska kunna bo.

Jag säger inte att det finns ett perfekt system, Karin Rågsjö. Jag är den siste att försvara system. Jag tror på pragmatism och på att försöka se till att man tar hänsyn till individuella behov även om man inför någonting nytt. Man ska se till att man i allra möjligaste mån kan lyssna på den enskildes röst så att man får en omsorg som är individanpassad. Men det fungerar inte att säga så som Vänsterpartiet vill: att vi tar bort dessa 236 olika utförare inom hemtjänsten eftersom det är omöjligt att välja

mellan 236 olika utförare. Det är så pass omöjligt att det är bättre att vi bara har en utförare, menar ni. Den ska vara kommunal, och den ska helst styras av Vänsterpartiet. Det är fullständigt omöjligt att vi år 2012 ska stå och diskutera huruvida man ska ha en utförare eller ingenting! Vi har lämnat det bakom oss. Vi måste kunna leverera olika utförare för våra äldre. De kraven finns i dag hos Stockholms äldre – det ska finnas olika utförare.

Jag tror ändå att du någonstans innerst inne är ute efter att vi måste kunna garantera kvaliteten. Det är nummer ett. Vi måste också kunna göra det enkelt för dem som av olika skäl har svårt att välja. Det är därför vi ska se till att vi har en funktion som fungerar i Stockholm så att det blir enkelt att välja. Vi ska se till att vi servar de äldre. Som du känner till har vi inrättat ett call center med syfte att göra det enkelt för äldre som inte hittar i byråkratin och som inte hittar genom dokumenten. Vi ska se till att de lotsas genom systemet. Det är viktigt för att vi ska kunna låta valfriheten fungera även för den som inte har det så lätt.

Men vi kan inte säga att bara för att Vänsterpartiet tycker att det finns alldeles för många utförare så måste vi ta bort allihop och se till att vi bara har en utförare som utför precis det som kommunfullmäktige har bestämt. De individuella behoven, Karin Rågsjö, uppstår inte på ett sådant sätt att vi alltid ser dem. De uppstår där ute i verksamheterna och hos individerna. Det är därför vi i dag har specialverksamheter som det persiska boendet Persikan. Besök det, och titta på hur en privat verksamhet kan sköta detta! Det är fantastiskt, Karin Rågsjö! Titta på hur det fungerar! Åk till Löjtnantsgården! Besök lite olika privata verksamheter och få inspiration till er politik!

#### Anförande nr 6

**K a r i n R å g s j ö (V):** Det Vänsterpartiet är emot är de vinster som är skattebetalarnas pengar och som plockas ut och förs ut ur landet. Och vi är inte ensamma om detta. Det är 70 procent av befolkningen som är emot detta. Det är en fråga som är helt orimlig att våra skattepengar går till stora bolag.

Även om det blir små företag tror vi att de snabbt kommer att köpas upp av de stora, tyvärr. Äldreomsorgen har i dag tre gånger så hög avkastning som elbolagen. Det finns pengar att hämta. Så är det. Specifikt i Stockholm har det varit lätt att ta ut pengar, inte bara från äldreomsorgen utan också från skolan, från förskolan och så vidare. Valfrihet har blivit ett mycket bra sätt att göra sig en hacka på för dem som vill göra det.

Vi har inte råd att låta vinstpengar gå ut från Sverige. Vi har inte råd med det i en äldreomsorg som inte är på topp vare sig i de kommunala enheterna – det vill jag säga – eller i de privata. Detta handlar om att det finns för lite pengar i toppen.

Om man undersöker exempelvis utbildningsnivån både inom de privata företagen och inom de kommunala tror jag att man skulle kunna se att den är för låg. Det handlar också om insatser. Är det detta man får välja på som äldre – vilka insatser man vill ha? Det är företag man får välja mellan. Konkurrens och valfrihet är jättebra när det gynnar äldre och andra grupper som behöver samhällets omsorg. Det är inte så att vi bara vill ha en utförare. Det vi i Vänsterpartiet vill är att man säkrar att pengarna inte flyter ut ur landet och berikar de stora människor som sitter i

skatteparadiserna och som redan är miljardärer. Det tycker vi är klart oetiskt, och vi är icke ensamma om det.

Det är konkurrens om kvalitet vi ska ha. Har vi verkligen haft det? Det kan man undra när man tittar ut över Stockholm. Vi behöver en diskussion om hur vi ska bygga upp en säker och rimlig vård byggd på kvalitet och enskilda vårdtagares möjligheter att välja vilket innehåll de vill ha i omsorgen. Det är inte riktigt så, utan den valfrihet som ni har byggt upp fokuserar väldigt mycket på företag.

När man är 90 år och har 100 utförare att välja mellan – hur ska det gå till? Det är kanske en total valfrihet, men man måste ha internet och man måste ha anhöriga som sitter i en vecka och tittar igenom alla företag. Det kan gå ganska snabbt. Om man exempelvis har brutit lårbenshalsen blir man utslängd från sjukhuset efter några dagar, så man har inte direkt två veckor på sig att välja. Det blir som något slags tombola.

Joakim! I dina svar har vi som sagt svårt att se detta. Det ska bli äldreomsorg. Det är inte utrett ännu. Men hur ska man kunna garantera en god vård, exempelvis? Hur ska man kunna garantera att de stora drakarna inte köper upp de små drakarna och gör sig en hacka till?

Anförande nr 7

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tycker möjligen att Karin Rågsjö har en tendens att glida lite grann mellan väldigt olika saker inom debatten just nu. Frågan om skattelagstiftning är ganska tydligt aviserad från regeringens sida. Det handlar om vad man ser framför sig för att just täppa till de hål som du beskriver. Vi är överens om den frågan – det är inte rätt att skattemedel som finns och som ska vara i äldreomsorgen i Sverige hamnar i utlandet. Det har regeringen talat om sedan december månad förra året, ungefär. Man har också aviserat en ny lagstiftning. Det har jag också tagit upp i mitt svar.

Men sedan flyter Karin Rågsjö över till en diskussion om hemtjänsten och det faktum att vi har över 200 aktörer i dag inom Stockholms stad som helhet som utför omsorg. Det finns företag som är ganska små och som har få brukare, och det finns lite större företag som har ganska stora områden. Detta vill Karin Rågsjö ta bort, för hon säger att man måste ha internet och att man måste ha anhöriga.

Jag vill nog hålla med om att det är lite krångligt ibland både att via telefon och via nätet hantera vissa typer av serviceåtgärder. Det är viktigt att vi kan matcha det från kommunens sida. Vårt call center ska kunna hantera människor som kanske inte är uppkopplade på nätet eller som inte har anhöriga som kan hjälpa dem. Det är viktigt att samhällets servicefunktioner står bi när det behövs; det är jag den förste att skriva under på. Men det innebär inte att valfriheten ska försvinna. Bara för att det är så krångligt att lösa detta nu innebär inte det att vi inte ska ha någon valfrihet i Stockholm eller i Sverige. Det är viktigt att vi har olika aktörer, för då kan den enskilde välja – och välja bort, Karin Rågsjö! Att välja bort är också en rättighet, enligt mitt sätt att se det.

*§ 3 Interpellation om elever kan rekommendera sin skola (nr 2012:1)*

Anförande nr 8

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det skriftliga svaret.

Anförande nr 9

Borgarrådet M o g e r t (S): Jag vill tacka för svaret, inte minst för att det till en början fick mig att känna mig lite som Clint Eastwood – men tyvärr inte på det sätt som jag hade uppskattat för sisådär 20 år sedan när han var actionhjärte utan mer som en lätt förvirrad man som talar till en tom stol.

Du svarar ju faktiskt inte på frågorna. Framför allt svarar du inte på frågan om den socioekonomiska schablonen. Detta är en problemställning som i hög grad finns i våra ytterstadsskolor, nämligen att barn redan i femte klass inte kan rekommendera den skola de går i till sina kamrater. Det är därför jag ställde min fråga: Tror du att frysningen av den socioekonomiska schablonen – den frysning som ni har haft i fem år och som har gjort att skolorna har förlorat pengar när anslaget har urholkats år för år rimligen har haft effekten att man har fått större grupper, mer stöd och ökad otrivsel vilket rimligen också leder till att färre rekommenderar sin skola? Min fråga är: Tror du att detta har påverkat resultatet positivt eller negativt?

Svaret jag får är: Vi gjorde det inte förra året. Det är ett fruktansvärt bra svar på en helt annan fråga. Statistiken är från 2011, till att börja med. Det är inte 2012 års budget vi talar om. Den statistik som vi talar om är direkt beroende av våra tidigare budgetar. Till att börja med vill jag veta hur svaret ska tolkas. Ska jag tolka det som att du över huvud taget inte vill prata om budgeterna 2007–2011? Ska jag tolka det som att det inte gör någonting att man har haft en fryst schablon i fem år för att den höjs med 2 procent 2012? Eller ska jag tolka det som att resurserna över huvud taget inte spelar någon roll för trivsel, arbetsmiljö och resultat i skolorna? Framför allt gäller det det andra svaret på interpellationen – huruvida det finns någon plan. Det tyder nämligen på, eller ger åtminstone känslan av, att skolborgarrådet anser att resurserna inte spelar någon som helst roll för de här skolorna i ytterstaden. Här är det tydligen med riktlinjer, skollag och omorganisationer som vi ska göra att fler trivs och fler kan rekommendera sina skolor.

Jag kan naturligtvis köpa att resurser i skolan inte är allt. Men när, som i det här fallet, nämnden och förvaltningen har varit tydliga i sin egen interna problembeskrivning och säger att problemet med resultaten och med nöjdheten är segregationen – är det då inte rimligt att göra analysen och våga göra den öppet? Varför kan man inte säga att en fryst schablon i fem år var en dålig idé eftersom den förstärker segregationen?

I stället svarar man att man har gjort om den socioekonomiska schablonen och ändrat fördelningsnyckeln. Det kan naturligtvis vara en bra idé att den blir mer träffsäker. Men eftersom man inte tillför mer pengar blir resultatet konkret att en del av dessa skolor när man ändrar den socioekonomiska schablonen får ännu mindre resurser och tvingas göra ännu fler nedskärningar. Om man inte stoppar in mer pengar blir framför allt Järvaskolorna lidande i en andra vända av detta.

Min fråga är: Finns det någon strategi, och hur ska jag tolka svaret om den socioekonomiska schablonen?

Anförande nr 10

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Möjligtvis är svaret lite kortfattat, och det kan bero på att jag inte riktigt förstod kopplingen: Om man tror att man höjer det socioekonomiska tillägget kommer eleverna i årskurs fem omedelbart att säga att de kan rekommendera sin skola till andra elever. Jag tror inte att sambanden är så enkla. Det finns ett ganska enkelt samband som gäller frågeställningen om man har bra stämning på skolan. Om man anser att det är bra stämning på skolan kan också fler rekommendera skolan till sina kompisar. Om man tittar på de skolor som ligger i topp och på dem som ligger i botten när det gäller denna frågeställning ser man att det är en blandning av skolor.

Jag tillhör dem som tycker att det är viktigt med socioekonomisk fördelning; det har jag sagt gång på gång. Jag tycker också att vi har en stark socioekonomisk fördelning i Stockholm. Vi ska komma ihåg att de skolor som får mest socioekonomiskt stöd får nästan lika mycket socioekonomiskt stöd per elev som de får i skolpeng. Det motsvarar ungefär 45 000 per elev och år enbart i socioekonomiskt stöd, medan de som får minst får ungefär 1 300 kronor per elev och år.

Jag tycker som sagt att det är viktigt att man har detta stöd och att man har en lärartäthet till exempel i Rinkeby som är ungefär dubbelt så hög som den på Östermalm. Men jag tror inte att det är hela svaret. Vi vet även att de skolor som jobbar hårt med trygghet och studiero också har bättre resultat i dessa enkäter. Men det är viktigt att jobba med dessa frågor även framgent.

Sedan är det klart att det inte bara handlar om hur mycket pengar och hur mycket resurser man lägger på det socioekonomiska stödet. Det handlar också om hur mycket pengar man lägger på skolpengen – den peng som alla skolor får lika mycket pengar av. Där vet vi erfarenhetsmässigt att Socialdemokraterna är mycket dåliga på att i majoritet göra det som de säger sig vilja göra i opposition, det vill säga att lägga mer pengar på skolan.

Anförande nr 11

Borgarrådet M o g e r t (S): Det var väl ett svar så gott som något när du sade att du inte riktigt förstod frågan om kopplingen mellan resurser och trygghet och möjligheten att rekommendera sin skola.

Men sedan tycker jag att du för ett märkligt cirkelresonemang. Först slår du fast att sambanden är vaga och inte finns. Sedan slår du fast att de skolor som vi delvis pratar om – ytterstadsskolorna – har lika stor andel socioekonomiskt anslag som de har i skolpeng. Men det är ju just därför som denna frysning under fem år slår så himla hårt! När summan på halva deras anslag är fryst under fem år och den andra halvan hankar sig fram är det klart att det blir nedskärningar på skolan. Frågan är inte ställd så här: Tror du att man löser alla problem genom att skjuta till mer pengar? Frågan är i stället nästintill ödmjuk: Tror du att frysningen har förbättrat situationen? Det hade varit rimligt att svara nej på den frågan, kan jag tycka.

Inte heller jag ser att hela svaret är att lägga mer pengar. Men jag tror inte att man kan komma ifrån att det som krävs till dessa skolor är mer resurser också. Om man ska jobba i en situation där man tvingas skära ned är det svårt att göra andra saker som du beskriver, nämligen att jobba med attityder och med omorganisationer. Det krävs mer resurser för att komma åt själva grundfrågan. Sedan blir det lite lustigt när du säger att Socialdemokratin inte levererade pengar till skolorna. Titta på skolresultatet! Titta på skolresultaten 2002–2006 i områden som Järva, Skärholmen och Vantör! I dessa skolor i ytterstaden har du tioprocentenhetiga språng i resultatförbättringar. Det beror naturligtvis inte bara på satsningar, men det är klart att en stor del beror på de ökade resurser som man fick till skolan.

#### Anförande nr 12

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Roger Mogert säger att mer pengar till skolan inte är den enda vägen. Det tror inte jag heller. Problemet med Socialdemokraternas skolpolitik just nu är att det tycks vara den enda vägen. Ni har inga åsikter om betyg, ni har inga åsikter om skriftliga omdömen och ni har inga åsikter om ifall det ska vara fler eller färre nationella prov. När vi tar fram riktlinjer för trygghet och studiero har ni mängder av olika åsikter om vad man inte bör göra i skolan – försittning, kvarsittning och så vidare. Men ni har väldigt få egna idéer om vad man gör böra ute i skolorna förutom detta med resurser.

Jag säger så här: Ja, resurser är viktigt! Det är därför vi har en dubbelt så hög lärartäthet i Rinkebys skolor jämfört med i Östermalms skolor. Det *är* viktigt med resurser. Men det är inte bara de resurser som ryms inom det socioekonomiska tillägget som är viktiga, utan det är de totala resurserna. Där har vi under vår tid lagt på betydligt mycket mer pengar än vad ni lyckades med när ni hade majoriteten i staden. Pengar är viktigt, och det är också därför Stockholms stad fördelar betydligt mycket mer pengar på sin grundskola än vad man gör i många andra kommuner i det här landet. Men det är inte hela svaret på frågeställningen.

#### Anförande nr 13

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Nej, Lotta Edholm, jag tror verkligen inte att betygsfrågan är någonting som har med den här saken att göra. För att vara specifik i frågan: Nej, jag tycker inte att man behöver diskutera betygsfrågan när det gäller trivseln på den enskilda skolan. Jag tror nämligen inte att det över huvud taget påverkar trivseln på den enskilda skolan hur vi vrider och vänder på betygsskalan.

Jag tror helt enkelt att det du försöker göra är att byta ämne. Du vill diskutera någonting annat i stället för det här. Du har under fem år fryst schablonen och tagit pengar från några av de resurssvagaste skolorna i Stockholm. När vi talar om effekterna av detta och om hur vi ska gå därifrån vill du tala om annat. Jag tycker att det är avslöjande.



*§ 4 Interpellation om nolltoleransens effekter och kostnader (nr 2012:3)*

Anförande nr 14

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 15

Borgarrådet R u d i n (S): Jag skulle få teknisk hjälp att visa en bild här. Jag hoppas att bilden kan komma upp nu här på skärmen. Det funkar säkert om en stund. Hur som helst: Den bild som ni strax får se kommer att vara en förstoring av den bild som också finns införd i interpellationen. Det är en statistisk redovisning från Brottsförbyggande rådet avseende åren 2006–2011. Denna statistiska redovisning omfattar tre kommuner. Det är Stockholms kommun, det är Malmö kommun och det är Norrköpings kommun. Det intressanta med dessa tre kommuner är att vi alla tre har helt skilda strategier för att möta skadegörelse i staden. I Stockholm har vi en nolltolerans, som den kallas, eller en klotterpolicy som har tillämpats i fem år i sin nuvarande form och i tio år om man räknar in den nolltolerans som kom till redan i början på 2000-talet efter den så kallade Klotterkommissionens arbete.

I Malmö och Norrköping har man, som säkert många känner till, i stället så kallade lagliga väggar där man gör konstformen graffiti den tjänsten att man har en plats som man kan utöva den på. I Stockholm är inte detta möjligt. Där finns ingen kommunal eller annan möjlighet att utöva graffiti som konstform.

Det har alltså gått tio år – fem år med den nuvarande formen – och det kan vara dags att göra en utvärdering av hur det hela fungerar. Det har inte gjorts av staden själv, utan det är en vild debatt som pågår just nu om vad som är orsak och verkan när det gäller att siffror utvecklas åt olika håll.

Jag uppehåller mig i interpellationen kring det faktum att det är en avsevärd skillnad mellan Stockholms kommuns anmälda brott om skadegörelse och Norrköpings och Malmös. Här på bilden ser ni på siffrorna på att vi i Stockholm har 2 263 anmälda brott om skadegörelse per 100 000 invånare medan man i Malmö har 365. I Norrköping har man 108 anmälda brott om skadegörelse per 100 000 invånare. Vi har alltså 2 263.

Någon säger: Ja, men det är väl inte så konstigt – vi anmäler ju alla våra brott om skadegörelse eftersom vi har denna nolltolerans! Men man har även det i Malmö. Där har man ett samarbete mellan kommunen och fastighetsägarna som syftar till att man inte vill ha någon skadegörelse på olämpliga platser. Man har också där ställt upp en princip för att få bort skadegörelse inom 48 timmar – tror jag att det är. Därigenom har de också anledning att bevaka hur det här går. Det är bara att konstatera att skadegörelsen i Malmö dessutom sjunker. Den har som högst varit uppe på 712 anmälda brott om skadegörelse och sjunker nu ned mot 365. Också i Norrköping sjunker skadegörelsen. Den har halverats sedan 2007. I Stockholm ökar den. Antalet anmälda brott om skadegörelse ökade från 2 042 anmälda brott 2010 till 2 263 anmälda brott 2011.

Då infinner sig den frågeställning som jag har skrivit om här. Kan man verkligen anse att nolltoleransen fungerar som ett medel att bekämpa skadegörelse? Om

nolltoleransens syfte är att minimera skadegörelsen och man i stället riskerar att den ökar är det någonting som är konstigt – i synnerhet detta att den minskar i andra städer där man har tillämpat en annan strategi. Det behöver inte vara något klockrent samband mellan lagliga väggar och minskad skadegörelse; det har jag inte heller påstått. Det har inte heller någon annan påstått – inte heller Brottsförebyggande rådet. Man har bara konstaterat det faktum att vår strategi inte tycks funka.

Min första fråga är helt enkelt: Kan man då säga att nolltoleransen är en bra strategi mot bakgrund att det är fler 2 000 fler anmälda brott om skadegörelse än man har i andra liknande städer?

Den andra frågan är om stadens kostnader för att upprätthålla nolltoleransen verkligen står i rimlig proportion till effekten om vi nu ser att skadegörelsen ökar med tanke på att vi har lagt så mycket pengar på detta under tio år. Man kan väl åtminstone förvänta sig att borgarrådet har en uppfattning om huruvida dessa kostnader kommer att leda till en minskad skadegörelse i framtiden eller om vi fortsatt ska betala så här mycket pengar för att helt enkelt inte se något resultat alls.

Anförande nr 16

A n n M a r i E n g e l (V): Fullmäktige och ordförande! Graffitin och nolltoleransen har varit i hetluften nu ett tag. Det är inte så konstigt att medierna är så intresserade, för det är anmärkningsvärt att staden har en sådan beröringsskräck inför just en konstform och att man när det gäller denna väljer att inte lyssna på fakta, forskning och erfarenhet från annat håll.

Jag skrev en likartad interpellation som den Tomas har skrivit år 2010 om ifall man inte skulle ta och följa upp denna klotterpolicy och detta förbud och se vad det har givit för resultat. Jag fick ungefär samma svar. Jag tror att varken jag eller Tomas hade hoppats på att ni skulle ändra er. Det här handlar ju om en åsikt. Däremot hade man väl hoppats på att få lite mer underlag och fakta. Det finns. Men ni har bestämt er för att det är så här. Detta gäller Moderaterna och även Folkpartiet. Däremot har Centerpartiet och Kristdemokraterna i flera sammanhang uttryckt en omsvängning som innebär att ni tycker att man skulle kunna ha laglig graffiti här i staden. Jag skulle gärna vilja be er gå upp och bekräfta det.

Varje år sedan nolltoleransen kom har vi i Vänsterpartiet som enda parti i vår budget lagt in att vi vill ha lagliga graffitiväggar. Vi har även lagt mycket pengar för det. Vi kommer nu även att lyfta fram det förslag som GraffitiFrämjandet har lagt fram med fyra speciella ställen som man skulle kunna använda för graffiti: Zinkensdamms IP ned mot Ringvägen, Skansbron under Skanstullsbron, Tjurbergsparken längs Engelska skolan och Västerbrons norra fäste. Vi har inte sagt att det måste vara där, men vi tycker att man ska pröva det. Vi kommer att lägga fram ett förslag om det. Vi hoppas att vi då kan få stöd av delar av Alliansen som tydligen har insett att detta inte längre är hållbart. En stad som ska vara en världsstad och en kulturstad och som ska visa tolerans och förståelse kan inte ha denna intolerans mot en konstform.

Man hänvisar till en policy som man vägrar att granska. I alla andra sammanhang här i staden handlar det rätt mycket om uppföljning och utvärdering, och allt ska granskas. Men när det gäller nolltoleransen håller man envist fast vid detta. Jag skulle vilja säga att man har målat in sig i ett hörn om det inte var en bild som skulle

se rolig ut när det gäller graffiti, men det har man faktiskt gjort. Man står där och säger att det här är bra. De siffror som Tomas har pekat på visar motsatsen. Det är ingen medborgare som tror på att allt klotter tas bort, för det gäller bara stadens egna anläggningar. Det mesta finns på andras, SL:s, elverkets eller så. Det har ingen effekt.

Varför vill ni från M och FP i detta sammanhang inte lyssna på forskning, fakta och erfarenhet? Varför håller ni envist fast vid bara en åsikt?

Anförande nr 17

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Lagliga väggar, talar man om. Det finns många lagliga väggar i Stockholm. Varenda vägg som man äger själv är en laglig vägg. Vad den här diskussionen handlar om är om det ska finnas kommunalt subventionerade väggar till en speciell konstform, men bara till en speciell konstform. Någon kanske ska stå och inspektera vilken teknik man använder på dessa kommunalt subventionerade väggar för att få vara där.

Tomas Rudin tar upp frågan om hur det ser ut i olika delar av Sverige, och han tar upp anmälda brott. Det är en intressant jämförelse. Man kan också titta på skadegörelsen och saneringskostnaden, som under de senaste åren när man införde en laglig vägg i Malmö steg ganska dramatiskt. Sedan har den gått ned igen. I Malmö är man inte beredd att säga vare sig bu eller bä om detta. I Stockholm ökar saneringskostnaden. Klotter och anmälda brott ökar.

Man kan naturligtvis diskutera vad man ska dra för slutsatser av detta. Inte ens Brottsförebyggande rådet, som har som uppgift att analysera sådana här saker, säger något säkert om vare sig det ena eller det andra. Det finns ingen forskning, oavsett vad ni säger, och det finns inget stöd i forskningen för det ena eller för det andra.

Däremot finns det något som kallas för försiktighetsprincipen. Den handlar om att om man har ett system som man tror fungerar – och det tror vi att det gör i Stockholm eftersom saneringskostnaden sjunker – är det bra att hålla fast vid det. Man riskerar att sätta i gång något om man går en annan väg. Jag skulle vilja säga att det inte finns något som tyder på att den nolltolerans mot skadegörelse som vi har i Stockholm inte fungerar. Och då bör man ha den kvar.

Jag tycker att oppositionen är svaret skyldig när man talar om att nolltoleransen är fel. Jag skulle vilja veta vad som är alternativet till detta. Är alternativet att man gör vad som helst i en viss stadsdel eller är alternativet att några personer får göra vad som helst? Eller vad är alternativet? Jag hävdar att det inte finns något alternativ till nolltolerans mot att göra skadegörelse på någon egendom som någon annan äger.

Jag skulle vilja hänvisa till Dagens Nyheter, som intervjuade Inger Båvner för ett tag sedan. Inger Båvner är en mycket hedervärd person. Hon är före detta socialdemokratiskt borgarråd. Hon är före detta socialdemokratisk idrottsdirektör och även direktör här i huset. Hon har också utrett klotter och graffiti i Stockholms stad, och hon säger att vi vet att de kommunala väggarna ledde till ökat klotter. Jag vet inte om Inger Båvner har rätt, men hon har ett råd till Tomas Rudin: Om Tomas Rudin inte har något bättre för sig än att träna tags finns det många andra saker för honom att ta

sig an. En klassisk socialdemokratisk uppgift är att värna det offentliga rummet. Jag delar den socialdemokratiska synen på det offentliga rummet.

Anförande nr 18

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Fru ordförande! När vi gick till val 2006 talade vi mycket om ett tryggt och snyggt Stockholm. Inom ramen för det togs också denna nolltoleranspolicy fram. I samband med att beslutet fattades kan man konstatera att det sades bland annat på följande sätt: Det är glädjande att en policy mot klotter äntligen kan beslutas. Policyn initierades av den föregående majoriteten i syfte att tydliggöra och skapa en samling kring stadens arbete mot klotter och liknande skadegörelse. Detta är undertecknat av Roger Mogert. Jag förstår att du går ut från salen nu när du hör detta, Roger.

Detta illustrerar att man kan ställa sig frågan: Har Socialdemokraterna ändrat sin politik på detta område? Precis som Ann Mari Engel konstaterade har ni inte lagt fram några förslag i några budgetar eller något liknande där Socialdemokraterna har markerat mot de avsättningar som vi har gjort från majoritetens sida när det gäller klotterpolicyn och nolltoleransen. När den infördes ställde sig ju Socialdemokraterna tydligt bakom den.

På detta område finns det mycket forskning, för det handlar om att i miljöer som är förstörda och nedklottrade – det så kallade broken windows-syndromet – skapas mer otrygghet. Där är det också lätt hänt att man som något slags allmän person bidrar till att det ser ännu värre ut än vad det gör. Det är i det perspektivet som nolltoleransen mot klotter har tagits fram.

I detta perspektiv kan vi också konstatera att om man tittar på till exempel SL:s kostnader för sanering under de år som har gått ser man att saneringskostnaden per år under 2009 var 152 miljoner kronor. Detta var förra året 89 miljoner kronor. Det är en avsevärd förändring och avsevärt minskade kostnader för SL. Man kan konstatera att det är samma sak om man tittar på stadens kostnader. Också dessa saneringskostnader sjunker. Det är väldigt bra, för det innebär att vi har mindre klotter i den offentliga miljön.

Jag kommer att i alla sammanhang försvara just det faktum att vi ska värna den offentliga miljön. Vi accepterar inte att man tar sig rätten att ägna sig åt skadegörelse eller klotter på annans egendom. Om man sedan har en annan uppfattning i Norrköping, Moskva, Karesuando eller var som helst spelar inte det så stor roll. Det viktiga är att vi står för en nolltolerans i Stockholm, och vi vet också att vi har medborgarna med oss i denna fråga.

Anförande nr 19

A n n M a r i E n g e l (V): Ordförande! Jag måste säga att jag inte förstod vad Madeleine sade när hon sade att alla väggar som man äger är lagliga. Problemet med nolltolerans är att man inte får utöva graffiti ens på sin egen egendom. Riksteatern fick inte ha en vägg inne i sina egna lokaler därför att det står i er policy att man inte på något sätt får göra någonting som uppmuntrar till denna konstform. Det strider mot nolltoleransen. Jag tycker att själva begreppet tolerans noll är egendomligt. Antingen har man en tolerant syn, och då kommer nollan liksom i vägen, eller så har man det inte.

Du säger att ingen har ifrågasatt detta och att det är bäst att vara försiktig. Hela konstvärlden har gjort det, men som kulturborgarråd tycker du tydligen att det är ointressant. Du frågar vad det finns för alternativ. Besök Helsingfors och Oslo! De har haft denna nolltolerans, men de har avskaffat den därför att de inte tyckte att man fick ut rätt effekt. Det var alldeles för dyrt i förhållande till vad man fick ut. Besök Berlin och besök Paris – besök de världsstäder som du säger att vi ska försöka efterlikna som kulturstad! De har förstått att man inte ska klottra på andras egendom. Men de har förstått att man måste ha en tolerant syn på detta.

Vad det handlar om med lagliga väggar är dels att man kan peka ut vissa platser i staden – jag gav exempel nyss – där man kan beställa graffitimålning och där man kan ha möjlighet att måla graffiti. Man kan också ha väggar där det är fritt för var och en att måla. Man kan ha kurser med graffiti i kulturskolan, vilket vi hade men vilket ni naturligtvis förbjöd i och med nolltoleransen. Man kan över huvud taget se att detta är en konstform som många tycker om att utöva. En del gör det på illegala platser, och det ska naturligtvis beivras. Men det är ännu större chans att man gör det på illegala platser om det inte finns några legala platser och om det dessutom är förbjudet att utöva det över huvud taget. Ni har en sådan skräck för själva ordet graffiti att ni inte kan låta konstnärer få utöva sin konst på den egendom som de själva äger. Det är det som är problemet.

Jag förstår inte resonemanget. Du förstår mycket väl vad jag menar när jag säger att vi vill ha lagliga väggar och vill peka ut vissa platser där det är lagligt och där man kan beställa graffitikonstverk. Det finns också graffitikonstverk i staden som någon har velat kulturskydda, vilket man inte har gått med på och så vidare. Toleransen har lett till ett krig med graffitimålarna, och jag tror inte att det gynnar något på så sätt att man får mindre olaglig graffiti av detta. Tvärtom – ni har satt i gång ett krig, och ni har svårt att dra er ur det.

Jag väntar fortfarande på någon sorts tillkännagivanden från Centerpartiet och Kristdemokraterna om att ni har svängt i frågan.

#### Anförande nr 20

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (M): Ordförande, fullmäktige och Tomas Rudin! För cirka 20 år sedan infördes en nolltolerans i New York. Det gällde även klotter, och som borgarrådet Ulla Hamilton sade här var klotter en del av the broken window syndrome. Man tillät inte klotter och inte heller någon annan skadegörelse eller några trasiga fönster. Det var en del som bidrog till att man nu har minskat brottsligheten i New York med cirka 80 procent. Märk väl att jag sade att detta var *en* del; det finns många andra delar också, som jag inte tänker gå in på här och nu.

I medierna har det talats om att man skulle använda olika betongväggar på Västerbron och annat. Jag vill bara upplysa om att färgen från klottret förstör betongen. Det innebär ökade kostnader för att man ska kunna återställa betongen i bra skick.

Ann Mari Engel talar om egna väggar och att man inte får måla på dem. Så är det inte. Jag vet flera kiosker, skåpbilar och så vidare där man har beställt detta. Men det är något helt annat än klotterväggar som vem som helst kan gå och träna på och

sedan utöva klottret någon annanstans. Erfarenheten visar nämligen att det är där man tränar, och sedan utför man det någon annanstans.

Tomas Rudin! Har du hört talas om Klotterkommissionen? I så fall – har du tagit del av dess slutsatser? För det tredje: Tror du på kommissionens slutsatser om att klotter är som en drog? Har man väl kommit in i det har man svårt att sluta; det finns det många bevis för.

Bryr du dig då om hur det går för dem som fastnar i brott av olika slag? Det handlar om dem som på grund av klotterverksamhet fastnar i missbruk. Det finns ett klart samband mellan klotter och missbruk av olika slag. Det leder också till olika typer av stölder och inbrott för att få tag i färgen. Det är många som återfaller i detta i vuxen ålder när de har blivit etablerade familjefäder – för det är mest män som gör detta. Det har blivit stora skadestånd och straff som följd.

Det för så mycket med sig, och jag tycker att det är obetänksamt av dig att uppmuntra denna verksamhet.

Anförande nr 21

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Jag måste medge att jag precis hade tänkt att nu har Ulla och Rudin dragit i gång, så nu kan jag gå och ta en kaffe. Men det gick ju inte!

Nåväl, jag får väl tacka för att jag fick äran för stadens arbete mot klotter och för starten av det. Men det är tyvärr inte riktigt sant. Det vi talar om drog snarare i gång 1998–2002. Den nolltolerans som vi diskuterar tog vi avstånd ifrån när ni stängde konsthallen. Den gjorde vi om. Det är den ni har kommit tillbaka till och som ni möjligen är på vild flykt ifrån igen. Det vi gjorde 2002–2006 var någonting annat. Vi hade hårda tag mot klotter; visst var det så. Men det är inte för att det handlade om form. Det var inte något slags intellektuell låsning, utan det handlade om färg på fel plats. Färg på fel plats måste saneras. Det handlade inte om graffitin som form eller stil. Jag sade redan då att jag struntar i om det är en kubist som har målat på fel ställe – färgen måste bort ändå. Det är inte det vi talar om.

Du talar om att vi har ändrat uppfattning. Men redan då lade vi samtidigt fram ett ärende där vi talade om accessen till det offentliga rummet. Det kommer du säkert ihåg. Vi talade inte om lagliga väggar per se, men om access till det offentliga rummet för att det ska vara möjligt att utöva sin konst för unga människor.

Om du ursäktar skulle jag nog vilja påstå att de som har ändrat sig är ni. Ni är på vild flykt bort ifrån det intellektuella haveri som ni gjorde med nolltoleransen med stängning av konsthallar, indragning av gatuvandringar och förbud mot seminarier. Det är ni som är på väg att ändra er, och på väg att ändra er till det bättre.

Anförande nr 22

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande! Låt mig först säga att detta inte i första hand var en debatt eller en interpellation om lagliga väggar, som Ulla och Madeleine började tala om här. Jag ville ställa frågan om ni anser att denna strategi fungerar efter tio år. Om vi räknar in SL:s kostnader är det långt över 1 miljard som det har kostat stockholmarna att hålla på på det här sättet. Min enkla fråga är: Tycker ni att

det här fungerar? Ni svarar direkt uppbragt: Vi vill inte ha lagliga väggar! Vi tycker att det är oroligt, det blir sprej överallt, brott och så vidare! Men det var inte det som det handlade om.

Madeleine Sjöstedt framför bland annat att vi inte vet hur detta hänger ihop. Nej, det är ju det interpellationen handlar om! Jag tycker att det vore bra om vi utvärderade det hela så att vi kan säga oss veta. För hur kommer det sig att Göteborg och Malmö har utvärderingssystem där deras tjänstemän mäter illegal färg per kvadratmeter på ytor som de har satt ut när vi inte gör det? Trots att vi har en strategi där vi lägger över 1 miljard på tio år vill vi tydligen inte veta.

När det gäller argumentet att kostnaderna för skadegörelsen och saneringen sjunker på SL och hos gatukontoret bör ni vara medvetna om att det är en budgeterad kostnad. Vi får det vi beställer för. SL har dragit ned sin budget för sanering, och det har också vårt eget gatukontor gjort. De har dragit ned budgeten. Följaktligen kan man stå här i talarstolen och säga att kostnaden har gått ned. Men så enkelt är det inte, utan det finns hela tiden sanering att göra. Du kan beställa för dubbla kostnaden, och saneringsföretagen kommer att vara ute och sanera för de pengarna också.

Bekymret är att den strategi som ni har slagit in på och som ni tror ska leda till att vi får minskad skadegörelse i staden inte har fungerat. Åtminstone kan man påstå det utifrån att kostnaderna fortfarande finns där. Som jag har påvisat i diagrammet ökar skadegörelsen. Följaktligen har inte strategin, åtminstone inte i denna del, varit särskilt framgångsrik.

När det gäller den upplagda diskussionen om klotter och annat – låt oss en gång för alla konstatera att olaglig skadegörelse och olagligt utfört måleri eller vad som helst är någonting som per definition är olämpligt. Det ska naturligtvis mötas på olika sätt. Men konstformen graffiti har åkt ut med badvattnet. Ni verkar inte kunna skilja på konstformen graffiti och den olagliga skadegörelsen. Det kan också bero på att alla lagliga möjligheter att utföra graffiti har avskaffats som en effekt av nolltoleransen.

#### Anförande nr 23

Borgarrådet Hamilton (M): Jag kan avslöja för dig, Tomas Rudin, att det finns ganska många verksamheter som finns till trots att de inte finns i den kommunala budgeten eller subventioneras av kommunen. När du säger att graffitikonsten totalt har försvunnit från Stockholm är inte det sant. Det är ju bara att titta på Art of the Streets och Kulturhuset i somras. Det finns också andra exempel som visar på att det visst kan finnas i Stockholm. Det där stämmer inte.

Lika lite stämmer det som du hävdar om att vi har gjort oss av med 1 miljard kronor på tio år på nolltoleranspolicyn. Den har funnits sedan 2007, och från stadens sida sett har vi lagt ungefär 20 miljoner kronor per år i extrapengar på sanering. Det är inte 1 miljard kronor. Du tar i som bara den i debatten här!

Jag tycker att det är välkommet att ni tydligt säger att ni inte gillar skadegörelse, för det har inte riktigt framgått tidigare. Men ni stod bakom den nolltoleranspolicy som antogs av kommunfullmäktige i många stora delar 2007. Sedan har ni uppenbarligen ändrat uppfattning när det gäller vissa frågor, eller också har ni valt att inte lyfta fram

dem lika tydligt som ni har gjort tidigare när det gäller legala väggar. Men problemet med det illegala klottret är att det kostar mycket pengar.

Erfarenheterna från Helsingfors är inte att man har fått minskade saneringskostnader sedan man införde lagliga väggar. Tvärtom har skadegörelse och klottet ökat i Helsingfors, vilket man tycker är ett problem där. Man har samtidigt konstaterat att bara genom att blika graffitirörelsen har man beslutat sig för att hålla fast vid en laglig vägg. Men då får man ta både den delen, de ökade saneringskostnaderna och det ökade klottet som faktiskt har blivit följderna av att man har infört en laglig vägg i Helsingfors.

Oslo har samma problem. Tala med företrädare för Oslo så får ni höra att också de beklagar sig över att det blir otroligt mycket spridning från de legala klotterväggarna och att det kostar skattebetalarna en massa pengar att sanera på grund av att man inte får den effekt som man hoppas ska göra att man minimerar det illegala klottret runt om i staden.

Det jag tycker är viktigt i sammanhanget är att vi måste vara otroligt tydliga med att vi inte accepterar att man har en skadegörelse i den offentliga miljön i Stockholm. Det är det som nolltolerans när det gäller klottet ger uttryck för, och det är det som staden arbetar med. Jag kan konstatera att ni inte har lagt fram några andra förslag i era budgetar.

Anförande nr 24

Helen Törnqvist (C): Fru ordförande! Centerpartiet blev tillfrågat vad vi tycker i frågan, och därför tänkte jag å Centerpartiets vägnar svara en gång.

Centerpartiet tar avstånd från all skadegörelse. Det är viktigt att människor känner sig trygga i sin stadsmiljö. Klottet gör en, precis som Ulla Hamilton här föredrar, otrygg. Samtidigt kan man tycka att konst gör en trygg. Det finns ibland en definition av vad som är klottet och vad som är konst. Men det som finns och som skadar andras egendom är skadegörelse och går under definitionen klottet.

1999 gick jag en cirkelledarutbildning i graffiti i Studieförbundet Vuxenskolan regi. Min Vi Unga-klubb sålde graffititeckningar på julmarknaden, och sedan kunde vi arrangera läger. Jag är inte klottare i dag. Det är lite grann det här, punkt 9 i klotterpolicyn, som Centerpartiet i Stockholms stad är kritiska till. Den handlar om att vi inte ska medverka i eller stödja verksamhet som inte tar avstånd från klottet, där det finns en definitionsfråga. Men detta är en fråga som vi i Centerpartiet tänker arbeta med internt. Vi tänker absolut inte fälla en välfungerande allians och ett viktigt samarbete för stockholmarna på en klotterpolicy.

Anförande nr 25

Ann Mari Engel (V): Tack, Helen, för klargörandet! Jag hade inte väntat mig att du skulle fälla Alliansen, men jag tycker att det är bra att du visar att det finns folk även på er sida som har insett det orimliga i policyn. Precis som du säger är det § 9 som vi har föreslagit att man ska avskaffa. Den är så mycket bredare än att man är emot skadegörelse, vilket vi alla är överens om.



På Stockholms stads och trafikkontorets hemsida stod det tills alldeles nyligen att graffiti är ett brott. Det var rubriken. Det är alltså så att själva konstformen är ett brott, enligt trafikkontorets sätt att se det. Det är denna fullständigt barocka inställning som vi vänder oss emot. Det är lite lustigt att du hänvisar till att det finns graffiti på Art of the Streets, Ulla. Du polisanmälde ju Art of the Streets för att de hade en laglig graffitivägg inomhus. Det gjorde ni förra året. Ni påstod att det hade lett till skadegörelse runtomkring själva teatern. Ni uttalade er om att de inte borde få ha den där väggen trots att den fanns inne på Riksteaterns egna lokaler. Det var det jag menade.

Grundfrågan är: Varför vill ni inte ha en utvärdering av toleransen? Jag ställde frågan i min interpellation 2010. Tomas har ställt frågan nu. Varför vill ni inte göra en utvärdering av om policyn har lett till det som ni ville att den skulle leda till? Jag tror att det beror på att ni är rädda för fakta och forskning. Det är inte sant, det som du säger om att Helsingfors har avskaffat detta för att de ska blidka graffitirörelsen. De avskaffade den därför att det kostade mycket mer än vad det smakade. De tyckte att det var en orimlig hållning från en stad, och detta var de helt överens om.

Varför vill ni inte utvärdera Stockholms stads nolltoleranspolicy och se om det faktiskt är värt det man får? Man får ju också ett rykte om sig om att vilja censurera konst. Är det värt det? Leder detta till mindre skadegörelse? Eller skulle det kunna tänkas att det blev mindre skadegörelse om man i stället mötte denna konströrelse med lite tolerans och förståelse? Det skulle inte vara så att de skulle få måla fritt på olagliga ställen – det är inte det vi har sagt – utan det kanske är så att om det fanns ställen där detta kunde utövas skulle det bli mindre illegal graffiti. Varför är ni så rädda för en utvärdering, Ulla?

Anförande nr 26

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (M): Ordförande! Beträffande utvärdering gjordes det ganska mycket utvärdering i klotterkommissionen, som jag har nämnt tidigare. I denna utvärdering nämnde man bland annat just detta att de som tränar på lagliga väggar lätt fastnar i att sedan klottra på olagliga väggar. Om det ska vara riktig klotter- eller graffitiverksamhet ska det helst vara med stulen färg, på svåråtkomliga och olagliga ställen och helst ska det göras när man är lite påverkad av olika droger.

Jag märker att Tomas Rudin inte vill svara på mina tidigare frågor beträffande att han gör reklam för att man ska klottra på olika betongväggar och att han inte tänker på att färgen förstör betongen och att det blir ökade kostnader. Hur ser du på det, Tomas Rudin? Inte heller har jag fått några kommentarer beträffande Klotterkommissionens slutsatser om att det drar med sig ett drogberoende och så vidare.

Jag kan ta en annan fråga i stället och se om du kan tycka till om den eftersom du har tagit upp några platser där det enligt dig finns sådana här lagliga väggar. Känner du till alla de ställen där man har dragit in de lagliga väggarna därför att det har spillt över så pass mycket och att det har klottrats så mycket mer på andra ställen? Jag vet i alla fall ett ställe, nämligen Nacka, där man fick måla på lagliga ställen. Men det blev så mycket klotter på många andra ställen – det ökade markant efter det att detta tillkom – att man slutade med det.

Jag har ytterligare en fråga till Tomas: Har du funderat någonting på om det finns någon koppling mellan lagliga väggar och olagligt klotter? Jag skulle tycka att det vore bra om du vågade ta någonting av detta och inte bara tittade på din statistik. Det kanske inte bara handlar om kostnader och kronor och ören hit och dit. Det kanske inte bara är det som har att göra med hur man ser på detta. Det handlar också rätt mycket om det andra som jag har nämnt – att det spiller över på det olagliga och att man drar in personer i ett drogberoende, i ett klotterberoende och så vidare. Ungdomarna är ute och klottrar på nätterna i stället för att vara i skolan. De börjar med hasch och liknande. Du bryr dig inte ett dugg om vad som händer med ungdomarna när du pläderar för din verksamhet.

#### Anförande nr 27

E w a S a m u e l s s o n (KD): Ordförande, fullmäktige! Nej, Kristdemokraterna har inte ändrat uppfattning. Vi står helt bakom den nolltolerans som Alliansen har beslutat om. Jag känner mig verkligen trygg i att vi ska fortsätta driva frågan. Jag minns med fasa tiden innan dess att nolltoleransen kom till och vi hade beslutat om hur saneringen skulle gå till. Där jag bodde skulle jag gå igenom en tunnel till tunnelbanan varje dag. Det tog ett år från det att jag hade anmält att klotret skulle bort. Men efter det att vi hade fattat detta beslut kunde man som oftast klara 24-timmarsregeln, och det var rent och snyggt i tunneln igen.

När man diskuterar lagliga väggar funderar jag på vem det är som ska avgöra vad som är konstformen graffiti och vad som är klotter. Det skulle säkert kunna bli en diskussion om den frågan. Kommuner ska därför inte ha lagliga väggar. För vem ska bestämma att nu har en viss graffiti målning suttit uppe i en månad eller i två månader så nu ska denna ”konst” bort, för nu ska en ny konstnär få komma dit och måla på denna lagliga graffiti vägg? Får man förstöra andras konst – om det nu är en konstform?

Det säger sig självt att detta inte är någonting som kommunen ska driva. Det är ingenting som vi ska satsa på. Vi ska satsa på trygga, rena miljöer utan klotter och utan en massa graffiti målningar. Jag kan med stor säkerhet säga att detta är en fråga där vi verkligen kan säga att vi har stockholmarna med oss. Det är sådan fråga, för man vill ha en trygg miljö och man vill ha en snygg miljö. Man vill inte ha en massa målningar runt om i staden på väggar vare sig de är lagliga eller olagliga.

Vi har också i och med historien sett att de som har räknats som skickliga graffiti målare och har haft vernissage på fina gatan veckorna efter har blivit tagna i tunnelbanan för att de har målat sin graffiti på olagliga ställen.

Det finns ingen anledning att ändra den nolltolerans som vi har beslutat om.

#### Anförande nr 28

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Jag vill å det bestämdaste dementera det som Ann Mari Engel påstod från talarstolen här alldeles nyss – att jag har gjort en polisanmälan av Riksteatern. Det är absolut inte korrekt. Jag borde verkligen känna till vad jag har undertecknat och inte. Det är någonting som över huvud taget inte är sant.

Sedan kan jag också konstatera att redan det faktum att Riksteatern gick ut och presenterade ett antal potentiella legala platser för graffiti har inneburit att vi redan har fått flera propåer från stockholmare som väddar om att vi ska stå fast vid vår policy när det gäller antiklotter och nolltolerans och inte ge vika för opinionen i denna fråga och acceptera legala väggar för graffiti i Stockholm.

Anförande nr 29

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande! Jag har försökt tala om – och till och med visat bilder på här i dag – den statistik som Brottsförebyggande rådet har ställt samman och som visar på att vi har över 2 000 fler anmälda brott om skadegörelse i Stockholm per 100 000 invånare än man har i Malmö och Norrköping, där man har en annan strategi.

Jag måste tydligen upprepa detta eftersom hela debatten har handlat om någonting annat, nämligen om ifall vi ska ha lagliga väggar eller inte. Det är inte det min interpellation handlar om. Jag har bett om förtydliganden, och de har inte kommit. Interpellationen handlar om att jag har frågat borgarrådet om han anser att nolltoleransen verkligen fungerar som en strategi mot skadegörelse och brott när det är så tydligt att skadegörelsen ökar.

Detta får inte sitt svar här i dag, och det tyder antagligen på att ni inte har möjlighet att säga det. Om man skulle påstå att det här fungerar måste man också kunna svara på om de pengar som vi har satsat och alltihop stod i relation till den effekt man har fått. Nu ökar alltså skadegörelsen och antalet anmälda brott om skadegörelse.

Jag talade om 1 miljard kronor, och kanske mer än så, på tio år. Det beror på att jag lägger ihop vad staden och SL lägger på sanering. SL lägger någonstans mellan 80 och 110 miljoner om året. Därutöver kommer Stockholms kommuns saneringskostnader. Det är då det kommer upp i de här otroliga beloppen.

Låt oss göra ett kort tankeexperiment: att man skulle ha lagt dessa pengar på konst i stället. Tänk er att man skulle lägga över 100 miljoner kronor på konst! Vilken kultursatsning det skulle vara varje år! Men i stället är det en repressiv politik som man säger har en effekt. Min enkla fråga är: Skulle vi kunna ta reda på om det har en effekt eller inte? I stället kommer de här ganska överdrivna inläggen som handlar om vad som skulle hända om man det minsta lilla släppte lös detta farliga som tycks komma ur konstformen graffiti.

Jag är som bekant inte alls lika orolig som ni för att graffitikonstnärer har en smittoeffekt på andra delar av samhället. Tvärtom tycker jag att det är synd att Stockholm saknar denna konstform. Jag säger det utifrån det faktum att jag har rest en hel del i andra länder och sett gatukonst utvecklas i städer där man inte har denna nolltolerans. I land efter land och i stad efter stad har man övergett denna strategi därför att man anser att den inte fungerar. Den har aldrig införts i Norrköping, den har övergetts i Helsingfors, den har övergetts i Oslo och den har övergetts till och med i USA:s olika stora städer. Det beror på att man inte tycker att kostnaden står i rimlig proportion till effekten. Eftersom våra skadegörelsebrott ökar återstår min fråga till er: Anser ni verkligen att strategin funkar? Vi kan väl ta reda på det!

*§ 8 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Studentbostadsbristen*

## Anförande nr 30

Borgarrådet R u d i n (S): Det börjar bli en årlig repris att stå och referera till studentorganisationernas krisrapporter om hur få studentlägenheter som byggs i den här staden. Det var egentligen likadant förra året som i år. Nu kom den rapport som visade att vi fortfarande inte lyckas få upp våra tal för studentlägenheter.

Jag har konstaterat länge att med stadens sätt att planera och stadens rätt att skapa förutsättningar för studentlägenheter fungerar det inte. Jag har föreslagit en del andra åtgärder, men det är inte det jag vill diskutera nu i första hand. Jag skulle vilja höra hur Sten Nordin ser på det krisläge som vi har nu – att studenter fortfarande efter flera veckor inte har funnit någonstans att bo, att det förs en allmän diskussion i medierna och överallt om att detta är en kris och att det hotar tillväxten att vi inte har studentlägenheter.

Vi har 80 000 studenter och bara 12 000 studentbostäder. Vad, Sten Nordin, gör du och vad kommer du att göra för att rätta till detta?

## Anförande nr 31

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Jag tackar Tomas Rudin för frågan. Studentbostäder är dels en del av vad som är viktigt för studenterna och vår omsorg om dem, dels i högsta grad en omsorg om Stockholm, om Stockholm som kunskapsstad och om tillväxten. Bristen på studentbostäder kan i dag bli den framtida brist på den kompetens som vi så väl behöver i Stockholm och som vi behöver i framtiden.

Därför är både jag och hela majoriteten mycket engagerade i frågan om att se till att komma fram med studentbostäder. Vi har i dag 12 000 i hela länet, varav ungefär 8 000 i staden, om jag är rätt underrättad. Bedömningar som görs säger att det behövs ytterligare 7 000. Vi har en planering i olika stadier, markanvisning i planprocess och så vidare, för drygt 4 000 – det som vi har utlovat. Våra egna bostadsbolag har en planering till år 2015 på 2 600.

Min bedömning är att vi måste göra mer. Vi måste fortsätta markanvisa för studentbostäder och se till att det blir byggstart. Vi tar fram markyta, vi tar fram planer och det måste bli byggstart. Det där kommer vi att jobba vidare med.

Frågan är otroligt viktig och högt prioriterad. Vi ser framför oss att dessa studentbostäder nu kommer att börja levereras. Att de inte har levererats tidigare beror på att det finns ett antal år då staden inte har anvisat mark för studentbostäder i någon större utsträckning. Det har rört olika majoriteter, om vi ser fem sex år tillbaka i tiden. Därav dröjer det lite. Vi vet att det tyvärr dröjer innan bostäderna är på plats. Men nu är processerna i gång, och vi fortsätter att titta på möjligheterna till tillfälliga studentbostäder. Det är inte fört från dagordningen. Familjebostäder ska snart öppna upp 80 stycken som är tillfälliga och temporära studentbostäder i en fastighet där man väntar på den slutgiltiga planläggningen.

## Anförande nr 32

Borgarrådet R u d i n (S): Herr ordförande! Det är bra att ambitionen finns. Jag är bekymrad över att det är årligen återkommande att det inte blir någonting av det hela. Jag menar att det finns påtagliga ledarskapsbrister i frågan. En sak som har slagit mig i relation till när man från stadsbyggnadsnämnden tittar ut över världen är att man då ser att det ofta medges i detaljplaner för studentlägenheter att andra ändamål skrivs in. Den fastighetsägare är inte född som i dag inte väljer att bygga hus som ger mer avkastning än studentlägenheter. Det är bara ett tips: Sluta upp med att skriva in studentlägenheter/lägenhetshotell eller studentlägenheter/bostadsrätter! Om man gör så blir det inga studentlägenheter.

Du sade i en intervju för någon tid sedan något som jag vill be dig förtydliga: Det är svårt att skapa tillfälliga studentlägenheter på tillfälliga bygglov av skälet att plan- och bygglagen har ändrats. Jag skulle vilja veta lite mer om vad du menade med det.

## Anförande nr 33

Borgarrådet N o r d i n (M): För att ta det sista först är detta en ändring i plan- och bygglagen från 2008. Men det kom ett praxisförtydligande i domstol 2011 om tillfälliga bygglov, vilket har försvårat. Man får nu ge fem plus fem år. Tidigare kunde man ge tio år och sedan förlänga med fem plus fem. Det har tvivelsutan försvårat, men vi tittar ändå på sådana möjligheter. Det är alltså inte avfört. Jag bygger detta på en rapport som gick både i stadsbyggnadsnämnden och i exploateringsnämnden i våras.

Jag tror att det är mycket man behöver göra. Vi ger bland annat en rabatt på tomträttsavgälden. Det är halv tomträttsavgäld för studentbostäder. Man kan mycket väl titta på att man inte ska ha några ”slash”. Jag välkomnar också i dag bostadsministerns utspel om att man ska se över regelverket till exempel när det gäller gemensamhetslokaler och andra saker som kan både fördyra och fördröja projekten. Här gäller det att gemensamt se vad man kan göra i hela processen för att snabba på den och för att bygga de studentbostäder som vi behöver.

## Anförande nr 34

Borgarrådet R u d i n (S): Återigen: Jag tycker inte att det är något fel på ambitionen, men det är resultatet som brister. Jag tror att vi måste öka takten väsentligt när det gäller olika saker. Jag tror att vi måste inse att vi klarar av det här med tillfälliga möjligheter att uppföra studentbostäder trots plan- och bygglagens förändring. Dels är det fråga om tillfälliga lösningar för att komma över den första bristen, som vi är inne i nu, dels står vi inför stora bekymmer när det gäller denna tillämpning av tillfälliga bygglov.

Det kanske kommer som en överraskning för många av er, men ni ska veta att till exempel af Chapman är på tillfälligt bygglov, och likaså Mälardrottningen. Vi får inte förlänga deras bygglov, men båtarna ligger där ändå. Ibland måste man kanske ta i lite grann för att se till att kunna överleva. I det här fallet handlar det om att få fram studentlägenheter till varje pris. Jag tror att tio år räcker gott och väl för att kunna klara det.

Jag tackar för dina svar, Sten, och hoppas att ambitionen leder till mer resultat under nästa år.

## Anförande nr 35

Borgarrådet N o r d i n (M): Från markanvisning till färdigt hus är det lång tid, och många gånger alltför lång tid. Jag delar verkligen oron för vad den förändrade, förtydligade eller vad du vill, praxisen om tillfälliga bygglov kan innebära. Det finns också en del populära restauranger som är beroende av detta och så vidare. Det tycker jag är bekymmersamt, och det behöver man tala med statsmakterna om.

Jag tror också att det är viktigt att vi nu håller i långsiktigt. Det har varit olika stötar i staden när det gäller studentbostäder. Jag var själv med som fastighetsborgarråd och tog initiativ till att våra kommunala bostadsbolag minsann skulle bygga studentbostäder. Det startade då. Annika Billström gjorde Studentskrapan på Södermalm. Den blev dyr, men det blev i alla fall studentbostäder där. Det har varit en del stötvisa saker. Men nu behöver vi det långsiktiga – att studentbostäder verkligen planeras in och inte är något extra som kommer när politiken reagerar på situationer. Det ska ligga i det ordinarie arbetet, för vi behöver säkert fler tillkommande studentbostäder än dessa 7 000 som man pekar på i dag.

*Fråga nr 2. Avser du att ta initiativ till att inrätta fler lastzoner?*

## Anförande nr 36

Å k e A s k e n s t e n (MP): Lastzoner är alltså de parkeringsplatser som är avsedda för lastbilar och andra fordon som kan vara där legalt och lasta och lossa varor och vad det nu kan vara.

Min fråga till borgarrådet Ulla Hamilton är: Avser du att ta initiativ till inrättandet av fler lastzoner? Bakgrunden till detta är förstås att det behövs fler lastzoner i Stockholm där fordon kan lasta och lossa. Nu står ofta dessa distributionsfordon lite var som helst. Det beror på att det finns för få lastzoner. Bilarna kanske står på gångbanor, cykelbanor, torg och så vidare. Det varierar – därav min fråga.

## Anförande nr 37

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Herr ordförande! Det är lite ovanligt att få en sådan fråga från Miljöpartiet. Icke förty tycker jag att det är en viktig fråga för hur trafiken fungerar i Stockholm. Som jag har nämnt några gånger tidigare här i kommunfullmäktige håller vi på att jobba med en framkomlighetsstrategi i Stockholm som bland annat består av en parkeringsplan som nu är på väg ut på remiss. Denna parkeringsplan handlar bland annat om att titta på hur man kan säkra framkomlighet för kollektivtrafik och cyklister. Men det handlar också om att titta över parkeringsplatser längs med huvudstråken i Stockholm, bland annat utifrån ett näringslivsperspektiv.

Det finns också ett annat problem i sammanhanget, nämligen att de som vill besöka butiker längs med gatorna i Stockholm har svårt att hitta parkeringsplatser. Vi behöver alltså också en bättre rörlighet när det gäller parkeringsplatserna längs med gatorna i Stockholm. I detta sammanhang utgår jag från att vi från trafikkontorets sida tittar även på lastzoner. Vi har ett problem i dag på många håll i staden med dubbelparkering, precis som du beskriver här, när man ska lämna varor till affärsinnehavare eller andra i Stockholm.

## Anförande nr 38

Åke Askén (MP): De huvudstråk som du nämnde är speciellt viktiga. På många av dem saknas lastzoner eller finns alltför få sådana, och då tycker jag att privatbilisterna bör stryka på foten. Det är lättare för en privatbilist att parkera några gator längre bort än det är för en distributionsbil. Då måste man bära varorna, eller vad det nu handlar om, långa vägar. Det är en prioriteringsfråga. Det här med dubbelparkering är på flera sätt inte bra. Det är inte bra för trafiksäkerheten och inte heller för säkerheten för chauffören som måste stå ute i trafiken och lasta och lossa.

Vi har också ett problem som är ganska vanligt: Andra fordon än sådana som ska vara där står i lastzonen. Då blir det problem. Men en del privatbilister chansar och ställer sig där trots att de inte får det eftersom de inte håller på att lasta eller lossa. Men de är rätt säkra på att de klarar sig. Det lönar sig fortfarande att felparkera i Stockholm.

## Anförande nr 39

Borgarrådet Hamilton (M): Inom ramen för framkomlighetsstrategin har trafikkontoret i uppdrag att titta på distributionstrafiken. Jag tror att man måste vara mer öppen där. I dag är vi vana vid att de varuleveranser som sker ska ske under precis den tid som det är mycket annan trafik runt om i staden. Det är inte säkert att det är det optimala sättet att hantera dessa frågor på. Man kanske ska lämna varuleveranser när det inte är så mycket trafik i övrigt i staden – antingen tidigare på morgonen eller senare på kvällen. Jag vet att det tidigare har gjorts ett försök på Östermalm där man hade varuleveranser till affärsinnehavare vid åttatiden på kvällen. Det visade sig vara ganska bra, för då fastnar inte distributionsfordonen i trafiken på samma sätt som de gör om man ska leverera vid tio–elva-tiden på dagen.

## Anförande nr 40

Åke Askén (MP): Vi får hoppas på bättre tider när det gäller detta, för nyttotrafiken är nyttig och all privatbilism är mindre nyttig. Det är ofta 1,2 eller 1,3 personer i varje bil, och det är inte så mycket. Problemet är fortfarande att man kan parkera felaktigt, trafikfarligt eller på andra sätt, eller i lastzonen fast man inte har rätt att stå där och ändå klara sig. Över 90 procent av felparkerarna i Stockholm klarar sig. Det behöver bli lite bättre och effektivare parkeringsövervakning.

## Anförande nr 41

Borgarrådet Hamilton (M): Parkeringsövervakningen fungerar bra i Stockholm, men den kan bli bättre. Den ger mycket intäkter till trafikkontoret, kan jag säga.

Nu testar man parkeringsbevakning via motorcykel, vilket också ska bli intressant att se. Jag håller helt med Åke Askén om att man måste se till att på ett ännu bättre sätt beivra beteendet hos dem som parkerar fel. Samtidigt håller jag inte med honom när han underförstått säger att all privatbilism per se är onyttig. Det finns många människor som behöver bilen i Stockholm, och det är också det som vi måste beakta när vi tittar på framkomlighetsstrategin. Många människor behöver bilen. Alla behöver den inte. Då gäller det att se till att de som inte behöver den väljer kollektivtrafik, cykel eller gående i stället. Det leder också till att de som faktiskt behöver bilen kommer fram på ett mycket bättre sätt än vad man gör i dag när alla fastnar i trafiken.

*Fråga nr 3. Tiggande barn på Stockholms gator*

## Anförande nr 42

K a r i n R å g s j ö (V): Ibland får man ont i magen som medborgare och invånare i Stockholm. Förra måndagen gick jag St Eriksgatan fram och kom till Fridhemsplan. Då ser jag en liten tjej, typ sex sju år, som står och tigger och spelar blockflöjt. Folk går förbi och slänger åt henne några kronor. Inte många reagerar. Jag ringde socialjouren, och där sade man att någon hade ringt före mig och att polisen kommer. Jag stod kvar i 20–25 minuter. Ingen polis kom, och ingen socialjour kom. Sedan var jag tvungen att gå. Den lilla tjejen stod på samma ställe dagen därpå. Då ringde jag socialjouren igen och sade ungefär samma sak. Då svarade de: Vi känner till det här, och det är inte mycket vi kan göra.

Anna! Sexåriga tjejer är enormt utsatta. Jag undrar: Vad kan vi göra?

## Anförande nr 43

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Jag blir precis som Karin Rågsjö oerhört upprörd över att barn tigger på våra gator. Oavsett var barn kommer ifrån har socialjouren en skyldighet att ingripa.

Den uppgift vi har fått från förvaltningen och som vi också har spridit till nämnden och till andra intresserade är att socialjour och polis har ingripit och varit ute med uppsökarenhet och andra enheter för att söka efter flickan. Den aktuella måndagen ringde polisen till Akademibokhandeln där flickan sågs, men då var hon inte längre kvar. Därefter har man varit ute varje dag för att söka efter flickan. Det finns nu också rutiner för hur man ska försöka upptäcka henne om hon kommer dit igen. Det gäller bland annat ungdomsjouren och uppsökarenheten som har som rutin att söka efter henne. De senaste dagarna har vi inte fått in några nya anmälningar om att man har sett till flickan, men det är klart att vi följer detta noga.

Det är en svårhanterlig problematik som vi står inför. Föräldrar är oftast medskyldiga till detta. De är med och låter sina barn tigga. Då är det svårt juridiskt för sociala myndigheter att kunna gripa in. Vi har försökt att driva på detta. Socialförvaltningen har drivit ett fall i domstol som handlade om en ung flicka som av sina föräldrar tvingades att tigga. Tyvärr förlorade man i domstol. Man kunde inte omhänderta henne därför att tiggeri inte är illegalt. Detta är en problematik som vi måste se över när det handlar om lagstiftning.

Stockholms stad har försökt att gå före. Vi har som enda kommun, vad jag vet, i Sverige upplåtit skyddat-boende-platser för unga människor som misstänks vara utsatta för människohandel. Men tyvärr kan man se att familj och anhöriga kommer och hämtar barnen och att familjen oftast också är förövre i detta. Det gör att det blir ett svårt bevisläge. Det är svårt juridiskt att kunna gå hur långt som helst.

Socialjouren har ett ansvar för att kunna ge snabbt och omedelbart stöd. Det finns rutiner, man har ingripit i detta och man söker efter denna flicka.

## Anförande nr 44

K a r i n R å g s j ö (V): Jag undrar hur det är med det. När jag ringde socialjouren hade någon ringt före mig, och jag stod kvar på platsen i 20–25 minuter. Under den



tiden kan det hända mycket med en sexårig liten tjej. Man måste ha något slags beredskap när så små tjejer far så illa som den här tjejen gör. Dagen därpå stod samma lilla tjej och tiggde på samma plats. När man ringer och får svaret att det inte är mycket att göra blir man bestört. Oavsett om det är en romsk tjej som står där, en tjej från Östermalm eller en tjej från Kungsholmen tycker jag att vi ska ingripa.

Jag vill inte se tiggande barn på Stockholms gator. Jag menar att det måste finnas möjlighet att söka upp barnen och förstärka den uppsökande verksamheten. Det är i all fall vad vi kommer att lägga fram från Vänsterpartiet i socialtjänstnämnden – en möjlighet att ingripa ganska rappt. Det är precis vad det handlar om.

Vi måste stävja detta. Det är en jättediskussion. Vad ska vi göra? Det kommer fler flyktingar, och det är fler familjer på väg från östra och södra Europa nu.

#### Anförande nr 45

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Jag skulle vilja säga att Karin Rågsjös artikel i dag är helt felaktig. Socialjouren, ungdomsjouren och andra är ute och söker efter denna flicka varje dag – flera gånger per dag. Det stämmer inte att man inte ingriper. Däremot tror man att föräldrar är med i bilden, och då kan de också ge möjligheter att hämta flickan när myndigheter rycker ut.

Jag skulle vilja se att man gör tre saker. För det första borde lagstiftningen skärpas så att sociala myndigheter har möjlighet att omhänderta barn mot föräldrarnas vilja om det är så att föräldrarna är involverade i människohandel. För det andra skulle jag vilja se att stadens arbete med barn och unga som misstänks ha blivit utsatta för människohandel stärks för framtiden. För det tredje vill jag fortsätta att upplåta skyddat-boende-platser – och jag tror att Stockholms stad är den enda kommun som gör detta – för unga som misstänks vara utsatta för människohandel.

Vi måste jobba parallellt med flera olika spår. Men jag blir lika upprörd som du och många andra stockholmare över att unga människor av sina föräldrar tvingas tigga på Stockholms gator. Det måste vi göra någonting åt.

#### Anförande nr 46

K a r i n R å g s j ö (V): Det är så himla lätt för dig, Anna, att säga att min artikel är fel. Jag stod där i två dagar, och ingenting hände. Jag ringde socialtjänsten två gånger. De hade en halvtimme på sig den ena gången och 20 minuter den andra gången. Jag måste säga att det handlar om ett systemfel. Det handlar inte bara om den här tjejen, utan det handlar om vad vi ska göra med de barn som far illa på våra gator. Det är till det vi har barnkonventionen. Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras. Det måste också gälla de barn som kommer hit via sina föräldrar på grund av det tryck de har i östra Europa och i södra Europa.

Vi står inför stora problem, och då måste man ha ett tänk inte bara runt denna flicka utan runt flera barn som far illa. Det måste finnas en beredskap och det måste finnas ett system. Det måste få finnas ett snabbt uppsökande arbete. Det här handlar om 20 minuter till en halvtimme på Kungsholmen; det var inte i Karesuando jag stod. Det måste gå snabbt, och det gjorde det inte. En så liten tjej som står och tigger på gatan kan snabbt bli upplockad av en bil under denna tid. Så herregud – gör något!

## Anförande nr 47

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Jag delger gärna Karin Rågsjö den lista jag har på olika insatser som ändå visar att både socialjour, polis, uppsökarenhet och andra har varit delaktiga varje dag, flera gånger om dagen, för att försöka få tag i flickan. Men det är svårt eftersom man vill vara dold för myndigheter därför att man av olika anledningar är rädd för dem.

Jag skulle vilja säga att det finns beredskap och rutiner kring det uppsökande arbetet med barn som far illa. Jag vill också återkomma till detta, och jag delger dig gärna den långa lista på olika insatser som man har gjort efter det att man fick om signaler om att detta barn har tiggat. Det stämmer inte att man inte har gjort någonting. Vi fortsätter vårt arbete för att söka efter flickan.

*Fråga nr 4. Simkunnigheten*

## Anförande nr 48

E m i l i a B j u g g r e n (S): Min fråga gäller simkunnigheten kopplat till Nälstabadet. I sommar har vi fått rapporter om att det ser illa ut med simkunnigheten i Stockholm, framför allt bland barn och unga. Nu ska vi glädjande nog få både Vällingby och Åkeshovs sim- och idrottshallar, som ligger i Västerort, renoverade. När beslutet fattades ingick det att man skulle utreda kostnaderna för att lägga tak på Nälstabadet eftersom det är viktigt för både simföreningarna och simskolorna i området att man under renoveringstiden har någon annanstans att bedriva simundervisning och simskola. Men nu verkar det som att det kanske inte alls ska bli något tak över Nälstabadet eftersom staden eller majoriteten bedömer att man inte har råd.

Min enkla fråga är: Kommer det att bli tak över Nälstabadet? Eller hur tänker majoriteten se till att simföreningarna och simskolorna kan fortsätta att bedriva sin verksamhet?

## Anförande nr 49

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Tack för frågan! Det är den första i min egenskap av t f idrottsborgarråd. Jag är väl inte så där superinsatt i frågorna, men jag ska försöka svara ändå.

Bedömningen från vår sida är att 50 miljoner kronor är väldigt mycket pengar för en så pass kort insats som det handlar om. Därför kommer man att försöka hitta lösningar som innebär att föreningarna kan ägna sig åt sin simverksamhet på andra håll i staden under den tid som man renoverar.

## Anförande nr 50

E m i l i a B j u g g r e n (S): Det beror på vilka konsekvenser man tänker att det ska få. Det är i dag fyra simföreningar som bedriver verksamhet varje dag i veckan i både Vällingby och Åkeshov. Totalt sett är det 3 000 barn och unga som simmar. Redan nu stänger till exempel Tensta simhall, som är ett av de alternativ som finns i dagsläget, klockan 18 för allmänheten på grund av att de simföreningar som redan i dag finns där behöver allt det utrymme som finns. Det ser likadant ut på Husbybadet.

Frågan blir lite grann att om simföreningarna ska få plats där måste man begränsa allmänhetens tillgång till badhusen ännu mer. På vilket sätt hjälper det simkunnigheten och friluftslivet i Stockholm?

Anförande nr 51

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Simkunnigheten är lite grann en annan fråga eftersom det är någonting som alla årskurs 2-skolor erbjuds. Det kan man lösa på andra ställen runt om i staden när det gäller idrottsförvaltningen. Men om du talar just om föreningarna och den simverksamhet som de har tittar idrottsförvaltningen på det och försöker hitta en bra lösning. Ambitionen är naturligtvis att de ska kunna fortsätta med sin simträning, men jag kan inte svara här och nu på hur denna lösning ser ut.

Bedömningen är att om man lägger 50 miljoner kronor på en provisorisk verksamhet på det sätt som ett tak skulle vara är det väldigt mycket pengar som man skulle kunna använda till andra saker inom ramen för idrottsförvaltningens verksamheter. Det är en prioriteringsfråga, helt enkelt.

Anförande nr 52

E m i l i a B j u g g r e n (S): Tanken är att man ska kunna simma i alla fall när man går i årskurs 6. Det ingår som en grund för att bli godkänd i idrott och hälsa i årskurs 9 att man kan simma. Men vi vet tyvärr att det till exempel i Tensta bara är 39 procent av eleverna i årskurs 6 som kan simma. Även på Östermalm, där barnen kanske har lite bättre förutsättningar, är det bara 86 procent som klarar simmålen. Simkunnigheten i Stockholm är en katastrof.

De simföreningar som bedriver sin verksamhet i dag fullt ut i de simhallar som finns i Västerort tar också emot en del av de barn som skolan inte lär simma. Deras egen bedömning är att de till exempel skulle kunna ta emot 500 färre skolelever varje termin som inte får lära sig simma i skolan. Drunkning är i dag, förutom trafikolyckor, den vanligaste dödsorsaken bland barn och unga. I det perspektivet kanske det är värt att se till att simundervisningen kan fortsätta.

Anförande nr 53

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag har absolut ingen annan uppfattning när det gäller att det är viktigt att alla barn kan simma. Alla större skolor får erbjudande från idrottsförvaltningen om simundervisning. Det är 70 procent av stadens skolor som gör det. Man skulle gärna se att det är 100 procent av barnen som får erbjudandet. Men det kan också vara så att man hittar lösningar på andra håll i staden; det vet inte jag. Det är absolut jätteviktigt att så många som möjligt kan simma; det är jag helt överens med dig om.

*Fråga nr 5. Kommunal borgen för ungdomar som inte har "resurser" att skriva på eget hyreskontrakt*

Anförande nr 54

A n n M a r i E n g e l (V): Sten! Frågan handlar om det statliga bidrag som finns för den kommunala hyresgarantin. Det infördes 2010. Det är en sorts borgen från kommunen för en hyresgäst som har lite svårt att etablera sig på

bostadsmarknaden. Det gäller speciellt unga personer. Till detta får man ett statligt bidrag.

Jag tittar på listan över de kommuner som har fått detta bidrag. Jag ser att det handlar om noll i Stockholm. Man kan undra varför det är så. I Stockholm bör det finnas ganska många som har behov av en sådan här garanti, och vi har hårda godkännandekrav på våra bostadsbolag och från de privata fastighetsägarna. Finns det inget behov i Stockholm av ett sådant här borgensåtagande från kommunen? Det handlar om hushåll som tillfälligt har lite svag ekonomi och som kan ha betalningsanmärkningar. Det gäller många unga. Varför har Stockholm ansökt om noll kronor från staten för detta?

#### Anförande nr 55

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Jag tackar Ann Mari Engel för frågan. Stockholm har sedan lång tid tillbaka generellt en strikt hållning när det gäller att använda sig av kommunal borgen som verktyg att stödja alla möjliga saker som i sig är viktiga och behjärtansvärda. Men eftersom det är en stor kommun skulle det kunna bära långt att använda sig av kommunal borgen. Även om staten ger ett bidrag är huvudansvaret fortfarande vårt.

Därför är min mening att det är bättre att arbeta för att få fram bostäder och att fortsätta arbetet med att se vad vi kan göra för att pressa byggkostnader. Vi upplåter hyresrätter på tomträtt, och vi ser vad vi kan förenkla. Vi har samarbetat med jagvillhabostad.nu när det gäller ungdomsbostäder och sådana saker. Framför allt ska vi naturligtvis se till att det finns jobb. Jag tror att dessa faktorer är de som är helt avgörande.

För oss skulle en form av borgen kunna leda väldigt långt. Det statliga bidraget i sig är inte särskilt avgörande i den situationen. Det är den bedömning som vi har gjort.

#### Anförande nr 56

A n n M a r i E n g e l (V): Jag noterar att du kallar bostad för alla möjliga saker. Jag håller med dig om att detta inte är någon lösning på bostadsfrågan för unga eller för fattiga hushåll. Men det kan vara ett litet steg som kan hjälpa till. Man införde detta för att underlätta lite grann. Jagvillhabostad.nu, som du refererar till, säger att de tycker att hyresgarantierna är bra då de ger unga en möjlighet att få ett förstahandskontrakt.

I en liten kommun som Botkyrka har man utfärdat 75 stycken garantier. Jag tycker fortfarande att det är konstigt att man i den stora staden Stockholm med alla de problem vi har med bostäder inte använder det statliga bidraget till en hyresgaranti. Den är inte till för folk som inte kan betala hyran alls, utan det är för dem som egentligen kan betala men som har en tillfällig anställning eller en betalningsanmärkning eller som har svårt att komma in på marknaden. Kontraktet och garantin gäller i sex månader. Jag förstår inte varför inte Stockholm ska kunna ta denna möjlighet.

#### Anförande nr 57

Borgarrådet N o r d i n (M): Det är just volymerna som det handlar om. Botkyrka tar 75. Även om det är en mycket mindre kommun än Stockholm är inte det samma sak. Vad har det gjort när det gäller bostadssituationen i Botkyrka egentligen? Det är

andra saker som är viktigare, vilket du själv konstaterar. För Stockholm, som är en så stor kommun, menar jag, även om jag råkade använda alla möjliga saker, att det finns många behjärtansvärda ändamål där vi får förfrågan om kommunal borgen. Ungdomars möjligheter till bostäder tillhör naturligtvis toppen av detta, men det finns också många andra saker som man kan säga är viktiga.

Vi har helt korrekt hållit en linje att vi inte använder oss av kommunal borgen i Stockholm. Vi jobbar på andra sätt för att lösa problemen. När det gäller bostadsfrågan handlar det om att få fram bostäder och göra vad man kan för att dessa bostäder ändå ska ha en hyra som människor kan betala. Framför allt ska människor ha jobb. Det är min övertygelse att detta redskap inte skulle tillföra så mycket i Stockholm. Däremot skulle det öppna för diskussionen om kommunal borgen, som jag inte tror på.

#### Anförande nr 58

A n n M a r i E n g e l (V): Det är intressant att du säger att hyresrätterna i Stockholm har en hyra som man kan betala. Jag tror att det är många som inte håller med om det, särskilt när det gäller nyproduktionen.

Vad som skiljer detta från annan kommunal borgen är att det finns ett statligt bidrag att söka. Stockholm har alltså låtit bli att söka bidraget därför att man tycker att man inte vill använda sig av det. Jag tycker att det är lite bedrövt. Det finns många andra, mycket viktigare, saker att göra när det gäller bostadspolitiken för ungdomar och för alla andra; det håller jag med om. Men jag tycker att man ska ta alla möjligheter i akt att hjälpa dem som har det svårt. Om det så bara är 75 i Botkyrka är det ändå 75 personer som annars inte hade haft möjligheter att få en bostad.

Man har tagit fram ett antal typhushåll i denna utredning. Det är de som är nyskilda, det är de som har betalningsanmärkningar, det är de som är unga och det är de som är invandrare. Det är sådana hushåll som sedan har fått behålla sina lägenheter när de har fått den här lilla hjälpen. Jag tycker att det är synd att Stockholms stad vägrar ge dem det, speciellt eftersom det betalas av staten.

#### Anförande nr 59

Borgarrådet N o r d i n (M): Ett bidrag betalas av staten. Men det är inte så att Stockholms stad är passiv när det gäller att jobba med frågan om bostäder. Vi har till och med fått erkännande av bostadsministern för att detta är en stad och kommun som verkligen jobbar hårt med frågan.

Hyrorna i nyproduktion är höga, men vi gör vad vi kan och vi för diskussioner med staten om förenklade regelverk för att ändå hålla ned dem. I dag hyrs det som byggs ut. Det öppnar också förhoppningsvis andra möjligheter på bostadsmarknaden för till exempel ungdomar även om de inte hyr själva i nyproduktionen. Men det gör de också.

Det gäller att föra frågan framåt på andra sätt och att se till att man har andra metoder. Vi skiljer oss åt när det handlar om själva bedömningen av borgen som ett gångbart redskap.

*Fråga nr 6. Läget i socialtjänsten*

## Anförande nr 60

Borgarrådet M o g e r t (S): Herr ordförande! Jag vill fråga om två rapporter om socialtjänsten som har kommit den senaste tiden. Den första är en rapport från Rinkeby-Kista där man själv beskriver sin situation och gör det på ett ganska jobbigt sätt. Man konstaterar att man saknar resurser, man har svårt att hålla näsan över vattenytan och man kan inte uppfylla lagens krav. Den andra är en enkät bland socialarbetarna i staden som vi själva har tagit fram. Den ger vid handen att problemet är ganska allmängiltigt över hela staden. 40 procent svarar att de inte förmår uppfylla lagens krav. Sju av tio upplever en press uppifrån om att hålla budget i stället för att se till att folk får det de har rätt till.

Jag vill fråga: Vilka slutsatser drar du av rapporterna? Och vad är du beredd att göra för att förändra situationen och för att garantera att alla i Stockholm som har rätt till hjälp och stöd också får den hjälp de har rätt till?

## Anförande nr 61

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Jag tackar Roger Mogert för frågan. Jag vill börja med att problematisera kring Rinkeby-Kistas rapport. Jag har full förståelse för att man upplever situationen i stadsdelen som tuff. Vi kan se en stadsdel där utanförskapet är stort. Många är beroende av ekonomiskt bistånd, och många är det också långvarigt.

Jag har läst rapporten, och jag kan konstatera att det handlar om insatser både på kort och på lång sikt. Det är mycket som handlar om stadsdelens interna arbete, det vill säga hur man arbetar med att prioritera om tidigare insatser och hur man samverkar med landstinget. En del handlar om resurser, men mycket av jobbet som socialsekreterare handlar också om hur man i stadsdelen arbetar tillsammans med andra. Därför har jag också hänvisat till ansvarig i stadsdelen.

Jag har som socialborgarråd ytterst ansvar för stadsövergripande satsningar. Jag kan konstatera att i den senaste budgeten ställde vi också om, precis som man efterfrågar, till tidiga insatser som föräldrastöd. Vi har också satsat på sociala insatsgrupper för unga i riskzonen att bli kriminella. Det är någonting som också efterfrågas i rapporten. Det handlar även om förebyggande insatser för att bryta ungas utanförskap, inte minst satsningar på unga i hemlöshet.

Resursfrågan är en budgetprocess där många olika partier och andra är involverade. Det är någonting som kommer att förhandlas senare i höst. Men självfallet följer vi utvecklingen i Rinkeby-Kista. Vi har lagt fram en rad olika förebyggande satsningar som sociala insatsgruppen – en satsning på 12 miljoner inom Järvaområdet på tre år. Socialtjänstinspektörerna kommer nu också att granska arbetet med barn och unga, inte bara i den aktuella stadsdelen utan också runt om i staden, för att se vilka utmaningar som finns, vad det finns för brister och vilka behov som finns för att kunna möta just detta.

Den andra rapporten har jag inte tid att ta upp i detta inlägg, men jag återkommer gärna till den i mitt andra inlägg.

## Anförande nr 62

Borgarrådet M o g e r t (S): Det blir så konstigt. Jag frågar om en situation som börjar bli akut; det är uppenbart i alla fall för alla andra som har läst rapporten och fått den hänvisad till. Man säger: Vi klarar inte av att upprätthålla de lagliga kraven. Vi kan inte se till att folk får den hjälp och det stöd de behöver. Vi talar om människor som är i akut behov. De får inte det stöd de behöver. Du talar om saker som redan är gjorda. Du säger: Vi har gjort ett insatsteam, och vi har gjort det ena och det andra! Ska jag tolka det som att du tycker att problemet är löst och att det inte finns längre?

Min fråga är: Vad är du beredd att göra för att se till att vi i denna stad kan garantera att folk får den hjälp de har rätt till enligt lagstiftningen?

## Anförande nr 63

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Det jag nämnde var bland annat insatser som har kommit efter rapporten, det vill säga satsningar på sociala insatsgrupper och annat. Jag har också sagt att det finns en process framöver. Men en hel del som lyfts upp handlar också om hur man prioriterar och hur man väljer att arbeta lokalt.

Det är oerhört tufft att vara socialsekreterare. Jag möter frustrerade socialsekreterare men också socialsekreterare som säger till mig att de har trivts varje dag på jobbet de senaste 30 åren. Jag kan garantera att det ser likadant ut i andra kommuner runt om i Sverige eftersom det är ett tufft yrke.

Om jag var journalist skulle jag vara försiktig med att ta till mig en enkät som är gjord av medarbetare i ett politiskt parti, som Socialdemokraterna. Jag skulle i stället titta på den medarbetarundersökning som görs varje år från staden och Sweco. Där kan man läsa att socialsekreterare och medarbetare inom individ- och familjeomsorg är ett av de områden som har haft störst ökning av nöjda medarbetare. Gruppen ligger inte under genomsnittet när det gäller nöjdhet bland medarbetare i staden.

Med detta sagt säger jag fortfarande att det finns utmaningar framför oss som vi måste möta. Men jag skulle hellre lita till nöjd-medarbetar-undersökning än till Socialdemokraternas egen produkt.

## Anförande nr 64

Borgarrådet M o g e r t (S): Det är trevligt om de är nöjda enligt enkäten. Ett av skälen till att vi gjorde enkäten var att de fackliga organisationerna sade att man inte ställer de relevanta frågorna. Därför får man inte de relevanta svaren. Därför gjorde vi en enkät.

Sedan ska man självklart vara misstänksam mot allt som oppositionspolitiker sysslar med. Där är vi helt överens.

Men problemet är inte huruvida de är nöjda på sin arbetsplats. Problemet är att folk inte får den hjälp och det stöd som de har rätt till. 40 procent av socialarbetarna i Stockholm säger: Vi upprätthåller inte lagstiftningen i den här staden; folk får inte det de har rätt till om de är gamla eller funktionshindrade eller om de är missbrukare. Vi klarar inte att ge dem den hjälp de har rätt till. Oavsett om det råkar vara ledande

oppositionspolitiker som har ställt frågan måste man ändå säga att svaret är uppseendeväckande.

Anförande nr 65

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Det här är en bild som Socialdemokraterna lyfter fram. Jag möter andra som vittnar om att insatser visst ger effekt, och det är just därför som vi också ber socialinspektörerna att särskilt granska det här området inom barn och ungdom, inte bara inom Rinkeby och Kista utan runt om i hela staden så att vi får en bild av hur det ser ut och hur vi kan fortsätta att utveckla och förbättra verksamheterna. Det tar vi med oss, men det är klart att vi har satt in åtgärder efter de här rapporterna.

Nu får vi en granskning, och jag hoppas att vi tar till oss att våra objektiva stadsövergripande mätningar bland många av medarbetarna visar att nöjdheten ökar, att det inte på något sätt handlar om något krisläge i staden.



*§ 15 Språkförskola i västra Stockholm  
Förslag från utbildningsnämnden (utl. 2012:105)*

Anförande nr 66

K a r i n R å g s j ö (V): Fru ordförande! Det här förslaget tycker vi är ett väldigt bra förslag. Vi hoppas dessutom på en snabb utveckling av verksamheten så att man bygger någonting också i söderort. Det står väldigt många barn i kö där. Det är 54 remisser på gång in till förskolan Bamse på Söder, 10–12 av dem från västra Stockholm. Så det behövs verkligen en utbyggnad, säger vi i vårt särskilda uttalande.

Anförande nr 67

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (FP): Fru ordförande, fullmäktige! I kväll ska vi ta ett beslut som berör några av våra yngsta stockholmare. Vi ska besluta om att inrätta en kommunövergripande språkförskola i västra Stockholm. Sedan tidigare finns språkförskolan Bamse på Södermalm, som driver en mycket uppskattade verksamhet, uppskattad både av föräldrar och av barn, och som visar på väldigt goda resultat. Så många som sju av tio barn som slutar där går vidare till en vanlig skola, några behöver fortsatt stöd och några går till särskolan. Att inte kunna tala är inte detsamma som att inte ha något att säga. Det blir väldigt tydligt när man träffar barn som har grav språkstörning. Det är ett ganska okänt funktionshinder, men det drabbar faktiskt så många som 1–2 procent av alla nyfödda barn. Utan rätt insatser får barnen stora problem i sin skolgång och i sitt fortsatta liv. Men med rätt insatser kan majoriteten av de här barnen gå vidare till vanlig skola.

All forskning pekar på att barn med språkstörning är i ett stort behov av specialanpassad skola där språklära och behandling sker i nära samarbete med den pedagogiska verksamheten.

Mot den bakgrunden är det mycket glädjande att utbildningsnämnden tillsammans med Bromma stadsdelsnämnd nu har utarbetat ett förslag till ytterligare en språkförskola i Stockholm. Språkförskolan kommer att utformas som en specialavdelning vid en vanlig förskola vid Brommaplan där kommunen kommer att svara för den pedagogiska verksamheten i samverkan med landstinget.

I och med det här beslutet fördubblar vi antalet platser i språkförskolan i Stockholms stad, men behovet av utbyggnad är fortsatt stort. Det är därför mycket angeläget att vi fortsätter att följa behovet av platser och återkomma med beslut om ytterligare utökning.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 68

P e r O l s s o n (MP): Ordförande, kommunfullmäktige! Det är alldeles utmärkt att vi nu tar initiativ till den här språkförskolan. Jag hade dock ett antal frågor så jag hade hoppats att föredragande borgarråd skulle vara närvarande och svara på dem. Det gäller framför allt det som Vänsterpartiet visar på här, att det finns en stor grupp barn som fortfarande inte får någon plats. Det är minst 20 barn, det är det kända behovet, som inte får plats.

Då undrar jag hur samarbetet hos Stockholms stad med närliggande kommuner fungerar. Är det så att föräldrar i Stockholms stad söker plats i andra kommuner, eller är det så att söktrycket är tvärtom, att föräldrar från andra kommuner söker plats i Stockholms stad? Hur ska vi kunna garantera en fungerande förskola för de barn som fortfarande inte få någon plats? Det hade varit intressant att få höra om det.

Vi inrättar nu åtta platser i Bromma, med möjlighet till utbyggnad om behovet visar sig vara större. Det har visat sig vara större. Dessutom gäller bidraget enligt stadsledningskontorets uttalande över ärendet bara nybyggnader, nytillkomna avdelningar, inte ombyggnader för utökning av avdelningar.

Hur ska vi göra när de här åtta inrättade platserna inte visar sig räcka och vi behöver utöka dem till tolv? Vilka medel kommer då att användas? Kommer stadsdelarna att få klara utbyggnaden själva, eller kommer staden att behöva hitta andra pengar som kan användas?

Det hade varit bra att få svar på dessa frågor, men om svaren inte kan ges nu hoppas jag att få dem någon annan gång. Jag hoppas och tror att den här språkförskolan kommer att uppskattas och fungera väldigt bra.

Anförande nr 69

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Du kan inte få svar i detalj på frågorna, Per, men jag kan säga att vi har tagit ansvar för den här gruppen. Jag vill också understryka att det är under vår tid som utbyggnaden, konsolideringen och säkrandet av språkförskolan har skett, bland annat Bamse. Det här är, som du säkert vet, ett samarbete med landstinget. Det är sant att behovet är större och att man måste titta på det framöver. Det är inte så att barn som inte får plats i språkförskolan lämnas åt sitt öde, utan de får stöd, man jobbar på i de förskolor som redan finns. Därmed inte sagt att det inte ska ske en utbyggnad av platser.

Det är viktigt att man har en bra kvalitet på skolan, att man har riggat ordentligt med landstinget och så vidare så att det blir riktigt bra. En språkförskola måste hålla en riktigt hög kvalitet, och det tycker jag att vi kan garantera i Stockholm.

Anförande nr 70

P e r O l s s o n (MP): Tack för det du sade. Jag håller med dig, och det tror jag att alla här gör, om att man inte kan tumma på kvaliteten när man skapar barnomsorg och pedagogisk verksamhet för de här barnen. Det verkar som att underlaget är mycket väl förberett. Men det är ändå intressant att föredragande borgarråd menar att vi kan bygga ut medan stadsledningskontoret menar att det kan vi inte göra. Detta kommer vi säkert att kunna återkomma till.

*§ 16 Renovering av Sergels Torgs tätskikt  
Genomförandebeslut samt tilläggsavtal till samverkansavtal för Spårväg City  
(utl. 2012:106)*

Anförande nr 71

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Det finns inga större skiljaktigheter egentligen i det här ärendet, men jag skulle bara vilja understryka vikten av att vi verkligen genomför den här renoveringen. Det är en dålig situation för många butiksinnehavare som finns i det berörda området. Det läcker helt enkelt in, och det är det som är problemet på många håll i Stockholm i dag med tanke på den konstruktion som gjordes för 40, 50 och 60 år sedan. Vi har en reparations- och underhållsskuld som vi måste hantera framöver.

Det här är ett minst sagt centralt läge i Stockholms stad. Här kommer det att pågå reparationer samtidigt som man bygger Citybanan och håller på med ombyggnationen av orgelpipan. Därför är det viktigt att samordna de olika typer av investeringar om behöver göras i det här sammanhanget och naturligtvis ha ett bra samarbete med de många fastighetsägare och butiksinnehavare som är berörda av det här projektet.

Vi kommer under de kommande åren att få se mycket byggnadsarbeten runt om Sergels Torg och bort mot Klarabergsviadukten och mot Regeringsgatan. Likväl ska vi komma ihåg att trafikkontoret har ett tydligt uppdrag att se till att säkra framkomligheten på bästa möjliga sätt, samtidigt som vi jobbar med att förbättra infrastrukturen i Stockholm.

Med detta, fru ordförande, yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 72

M a r i a H a n n ä s (V): Ordförande, kommunfullmäktige, åhörare! Spårväg City riskerar att bli en bortkastad investering om spårvägen inte fortsätter mot Ropsten, förbi Centralen och på sikt också mot Lindhagen. Projektet har blivit mycket dyrt, det har kostat en miljon per meter framför NK. Men pengar till kollektivtrafiken måste användas på rätt sätt, och därför är det bra att förstärkningar nu görs av ytskiktet så att spåren kan dras fram längre och att de som har näringsställen längs det får leva under hyfsade förhållanden.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

I samband med detta vill jag fråga borgarrådet vad som hänt med det förslag som handlade om att man skulle byta beläggning på den så kallade Plattan. Det vackra svartvita mosaikmönstret anlades ju med en billigare betongvariant än vad som tidigare var planerat. I dag är det fullt av fläckar orsakade av tuggummi; de tas bort, men det kommer nya. Det är en dags att fundera på ett nytt material, till exempel marmor, i samma mönster. Det här har flera gånger tagits upp, men jag undrar om frågan är bortglömd. Det är möjligt att det inte finns något beslut, men det var ganska storvulna planer med bebyggelse med stora bostäder och hus på Mikael Söderlunds tid i samband med planer för Sergels Torg. Jag passar på att fråga borgarrådet om detta.

## Anförande nr 73

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Beträffande det senare, frågan om hur torget ska se ut, måste jag få bli svaret skyldig. Det finns inte med i det här ärendet. Det är mer en exploaterings- eller möjligen en stadsbyggnadsfråga. Vi sysslar med infrastrukturen i övrigt.

Sedan skulle jag vilja rätta Maria lite. Jag uppfattade det som att du menar att vi gör den här tätskiktsreoveringen på grund av Spårväg City, men den hade behövt göras oavsett. Nu har vi enligt ärendet ett avtal med SL där de tar ansvar för de ökade kostnaderna för den förstärkning som kommer att behövas på grund av Spårväg City. Men vi gör inte tätskiktsreoveringen på grund av Spårväg City, utan det görs på grund av att konstruktionerna är så dåliga att det behöver åtgärdas.

## Anförande nr 74

M a r i a H a n n ä s (V): Jag uppfattar när jag läser ärendet som att det handlar om både och, att det behövs för projektet för att kunna bygga ut spårvägen på sikt. Eftersom jag inte är så insatt i trafikfrågorna har jag läst på i just det här ärendet.

## Anförande nr 75

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande! Jag tycker att det var jättebra att Ulla i sin redovisning tog upp det här med framkomligheten som en viktig del i ombyggnationen. Man ser framför sig att det här kommer att bli en mycket stor ansträngning för Stockholms stad och de företag som verkar med distribution och transporter av olika slag, men också för persontransporterna.

Den här ombyggnationen kommer att ske samtidigt som ombyggnationen av Slussen. Det är de två enda punkterna i staden där man kan vända en buss på. Då förstår ni själva hur komplicerat det blir om vi river upp gatan i båda lägena. Varför vända en buss? Jo, helt enkelt därför att en buss ibland kan gå sönder, och då måste man sätta in annan trafik, vända på linjer och så vidare. Då är det bara vid Sergels Torg och Slussen som man kan göra detta. Vi är en väldigt sårbar stad på det sättet.

Det finns även andra framkomlighetsproblem som kommer sig av att man rycker upp betongen i de olika typer av reoveringar som måste göras. Det kommer helt klart att bli svåra framkomlighetsproblem.

Jag är väldigt angelägen om att staden gör allt den kan för att minimera problemen. Jag tycker inte att staden är så bra på det i dag, utan vi ser dagligen, i synnerhet på den här årstiden strax efter sommaren, exempel på där vi har upphandlat olika typer av reoveringsarbeten och underhållsarbeten och där man inte har gjort framkomligheten maximal – antingen på grund av hur man genomfört projekten eller genom hur man har upphandlat den prestation som de firmor som ska göra reoveringarna ska utföra arbetet. Det är onödigt. Vi har inte råd att låta stora delar av Stockholms näringsliv hamna i det läget att vi helt enkelt inte kan komma till jobbet.

Det pågår just nu arbeten som har stått relativt stilla, till exempel utmed Nynäsvägen, under hela sommaren. Mitt i brinnande rusningstid ska man nu behöva se att arbetet så sakteligen börjar komma i gång igen efter sommarmånadens semestrar. Den här typen av genomföranden kan vi inte ha vare sig i city eller vid Slussen, vi borde inte ha det någonstans där stockholmarna färdas till och från sina arbeten.

Jag har uttryckt oro för hur planeringen går till i berörda nämnder, och vi kommer att följa frågan. Det är bra att Ulla tog upp detta i sin inledning, för det kommer att bli en lång visa kring hur stockholmare kommer att ta sig förbi de här gigantiska ingreppen i vårt hjärt- och kärlsystem, kan man kalla det för. De här transportområdena är helt avgörande för att distributionssystemet i Stockholm ska kunna fungera, Slussen och Centralen.

#### Anförande nr 76

Borgarrådet **H a m i l t o n** (M): Fru ordförande! Framkomligheten är otroligt viktig både i det här området – Sergels Torg, Klarabergsviadukten och Hamngatan – och vid Slussen naturligtvis. Det är därför som trafikkontoret gör en funktionsupphandling där man tillsammans med entreprenören ser till att hantera de här frågorna på bästa möjliga sätt för att säkra framkomligheten under hela byggprocessen och gör en uppdelning i olika etapper så att det är möjligt att komma fram under byggnationstiden.

När det gäller andra byggnadsprojekt som pågår runt om i staden har jag sett i sociala medier att Tomas Rudin hävdar saker och ting, att man inte bygger hela tiden vid Nynäsvägen och på andra områden. Jag vill bara påpeka att det är helt felaktigt. Det har pågått byggen kring Nynäsvägen och även på andra ställen. Jag kan ge en lista över projekt där man har minskat byggtiden radikalt de senaste åren.

#### Anförande nr 77

Borgarrådet **R u d i n** (S): Fru ordförande! Du ska ta det lite försiktigt, Ulla, och göra en resa med buss 188 och lyssna på snacket, så ska du få höra att medborgarna är nästan fulla i skratt över hur det här har skötts. Under sommaren när vi åkte med buss 188 såg vi inga som jobbade där över huvud taget. På kvällar och under helger stod det inte en enda byggnadsarbetare där och arbetade. Nu när det är rusningstrafik står de där upptagna med byggmaskiner och bormaskiner och allt möjligt som stoppar upp trafiken. Cyklisterna är inte anvisade till någon annan sträckning, och så vidare.

Att ta sig brösttoner och säga att det här visst fungerar är dumt när det är så illa som det. Förra året hade vi problemet med att hela Södertunneln stängdes samtidigt som tunnelbanan stängdes. Det var också en direkt miss i upphandlingen.

Jag påpekar bara i all ödmjukhet att det vore dumt om vi gjorde samma misstag när det gäller Centralen och Slussen. Jag tycker att det är bra, Ulla, att du har uppmärksammat de här frågorna, men använd inte dagens exempel som något positivt, för det är det inte.

#### Anförande nr 78

**B j ö r n L j u n g** (FP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det är ett ständigt problem i den här staden att man gräver upp gator och trottoarer, och det gör man lite titt som tätt och överallt. Jag kan försäkra att det här har pågått i alla tider. Sketchen från 50-talet med Kardemumma säger en del om det. Det är ingenting nytt som Tomas Rudin tar upp. På enstaka ställen i Stockholm är det extremt svårt därför att vi har allt vårt fina vatten, och då är det svårt att ta sig fram med alternativa vägar.

Men nu handlade det om Sergels Torg. Det finns en del i det Maria Hannäs tar upp som är viktigt och intressant, nämligen att spårvägen självklart måste fortsätta sin sträckning förbi Sergels Torg till Kungsholmen och åt andra hållet in i Norra Djurgårdsstaden och till Ropsten. Det är alldeles klart. Vi har sett under sommaren, trots att det har regnat hyggligt mycket i Stockholm också, eller kanske just därför, att det har varit knökfullt på transportererna till och från Djurgården. Och mer miljövänligt än spårvägstrafik finns inte.

När det gäller Sergels Torg finns det en viktig del i hanteringen av frågan, och jag vänder mig till Tomas Rudin: Man måste göra någonting för att prioritera framkomligheten. I det här fallet väljer trafikkontoret, och det tycker jag är mycket klokt, att prioritera gångtrafiken och cykeltrafiken. Det görs just av det skälet att när det blir trångt måste vi åtminstone se till att det går att ta sig fram där det är allra smidigast men där det finns minst plats.

Jag tycker nog att det här ärendet är ett exempel på att vi inte ska behöva ha Kardemummasketcher mer i Stockholm utan att vi planerar tillsammans.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 79

Borgarrådet R u d i n (S): Det var bara för att illustrera att så går det till i en stad där väldigt många människor transporteras fram och tillbaka. Jag ville bara påpeka, vilket jag nu gjort, att det är två stora, kanske de största i Stockholm, trafikkaruseller som drabbas samtidigt av byggnationer, Slussen och Centralen. Jag är mycket oroad för vad det kommer att innebära för distributionssystemet i staden och hur det kan påverka handel och service under en mycket lång period.

Då vill jag att vi gör upphandlingen på ett sådant sätt att vi får maximal framkomlighet under dygnets alla timmar, att vi använder helgerna, att vi till skillnad från tidigare upphandlingar låter det få kosta vad det gör. Det har tidigare framförts att det skulle bli för dyrt med dygnetruntopphandlingar, men jag tycker nog att det är värt det. Åtminstone ska man utvärdera om det är värt det.

Anförande nr 80

B j ö r n L j u n g (FP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det ligger väldigt mycket i det du säger, Tomas. Låt oss göra precis så. Jag har noterat samma saker. Man tycker att byggena står stilla när det är minst trafik och minst rörelse. Jag tror att det har med semesterperioder för byggarbetarna att göra. Men jag tycker att det är bra att du tog replik, för jag glömde att säga en sak i mitt inlägg: För övrigt anser Folkpartiet att utformningen av orgelpipan är åt pipan.

Anförande nr 81

Å k e A s k e n s t e n (MP): Ordförande, ledamöter! Bättre sent än aldrig, får jag väl säga. Det var faktiskt 2005 som landstinget beslutade om spårvägen, men sedan har det legat i långbänk i flera år. Mycket har berott på problemen med ytskikt och liknande. Vi får vara glada för det som händer nu; vi får vara glada för varje kilometer räls som vi får.

Jag tänkte kommentera det som Vänsterpartiet skriver i sitt särskilda uttalande. Det är landstinget som har beslutat om – på en mp-motion för övrigt – att spåren ska gå från västra Kungsholmen, via Centralen, ändå upp till Ropsten. Det är det beslut som gäller. Det beslutet har inte rivits upp. Däremot är det kanske mer oklart när det gäller en annan del, den som gäller sträckan från Ropsten till Lidingö. Det kanske inte ett formellt beslut ännu, men det vore trevligt om det blev sådant.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

*§ 18 Motion om stopp för utförsäljning av Vällingby Centrum och lära av misstagen från utförsäljningen av Centrumkompaniet till Boulton (utl. 2012:153)*

*Motion om industriprogram för Stockholm (utl. 2011:177)*

*Motion om framtagande av plan för främjande av mångfald i Stockholms handel och butiksliv (utl. 2011:145)*

*Motion om levande förortscentrum (utl. 2012:22)*

*Motion om stärkt företagande i östra Söderort – Vision Skarpnäcksfältet (utl. 2012:72)*

Anförande nr 82

M e h d i O g u z s o y (V): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Den här motionen skrev jag tillsammans med Ann-Margarethe Livh för att stoppa en försäljning av Vällingby Centrum. Bakgrunden till det var att man sålde Centrumkompaniet till brittiska Boulton. Affären genomfördes utan insyn från oppositionspolitiker, vår möjlighet att vara med i försäljningsprocessen var starkt begränsad. Inte heller företagare och hyresgäster som påverkades av affären fick möjlighet att tycka till om affären.

Vår kritik och farhåga mot försäljning av Centrumkompaniet till det brittiska företaget Boulton besannades ganska snabbt. Företagarna som hade hyresavtal med Boulton gjorde uppror mot de oskäligen höjda hyreshöjningarna och omotiverade hyrestillägg. De kraftiga hyreshöjningar som Boulton genomförde föregick inte heller av någon upprustning eller renovering av affärslokalerna.

Staden, som också var hyresgäst hos Boulton, drabbades på samma sätt som företagarna av kraftigt höjda hyror. Den demokratiska mötesfriheten på stadens mark, gator och torg inskränktes i och med att de tog över centrumanläggningar.

Trots dessa kraftiga och drastiska åtgärder som den nya ägaren genomförde gick det som det gick, de gick i konkurs. Kvar lämnades medborgare, företagare och hyresgäster i en ännu värre situation än under den korta tid som Boulton ägde centrumanläggningen.

Mot bakgrund av det som vi beskrev i denna motion för att stoppa ännu en dålig affär för Stockholms företagare och hyresgäster menar vi att vi inte vill sälja stadens egendom. Vi anser att stadens viktiga infrastruktur styrs bäst demokratiskt och inte via spekulationsaffärer. Men borgarna och högeralliansen är av annan åsikt förstås, de vill helst sälja allt som går att sälja av det som staden äger. De menar på att allt som inte är myndighetsutövning ska det spekuleras i och säljas. Vi menar att det är en dålig politik. Det har vi erfårit många gånger under den tid som högeralliansen har styrt staden.

Därmed yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 83

M a r k u s N o r d s t r ö m (M): Fru ordförande! Jag tänkte uppehålla mig vid den motion som handlar om industriprogram för Stockholms stad. Det är en motion



som tar upp villkoren för företagande i Stockholm och mynnar ut i en önskan om ett industriprogram för Stockholm. Det som i motionen efterfrågas finns redan i Stockholm och så görs redan i Stockholm, men det är en tid sedan motionen skrevs.

Staden kan underlätta för företagande, och vi gör det på en rad olika sätt. Det första handlar om det mest övergripande, stadens översiktsplan som i sin tur innehåller planeringsinriktningar och som naturligtvis syftar till ett starkt näringsliv. Här kan man bland annat nämna 2008, då kommunfullmäktige fattade beslut om riktlinjer för utveckling av stadens företagsområden, som i sin tur har tre syften. Det ena är att kunna möta med mark och lokaler. Det andra är att ligga till grund för just stadens planering av företagsområden och ligga till grund för rådgivning för företag som ska etablera sig i olika områden. Det tredje är att ge förslag på hur företagsområden kan utvecklas givet omständigheter runt om och närhet till bostäder, närhet till infrastruktur och kommunikationer.

Utöver detta, det här är en del, tas det löpande fram lägesrapporter för mark, projekt och planprojekt just för arbetsplatser. Bland annat har stadsbyggnadskontoret, exploateringsnämnden, Stockholm Business Region sedan 14 år tillbaka arbetat med just inventering gällande mark för näringslivsetablering. Man kan fortsätta att rada upp flera exempel på hur staden arbetar med dessa frågor.

Summan är att det är viktigt att staden tar ett ansvar och tittar på hur man i specifika områden kan utveckla förutsättningarna för företagande och industri. Det görs. Sedan är det lika viktigt att säga att det inte räcker, utan det är självklart att det allra viktigaste är att få fler jobb, och det är andemeningen i motionen, och få tillväxt och en politik som skapar förutsättningar för jobb och tillväxt från början, det vill säga: Hur får man företag lättare att anställa, växa och ta nya initiativ?

Sammantaget är detta stadens hållning.

Anförande nr 84

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Markus pratade om industriprogrammet, och eftersom jag själv inte tänkte gå in så detaljerat på det i mitt anförande vill jag nämna att det är fascinerande att det tar ett år och nio månader att skriva fram ett svar på en motion där ni i stort sett säger att allt redan görs i dag. Där bör ni kunna lägga ned lite mer resurser för att kunna lägga fram motioner lite snabbare.

Frånsett det är det så att vi måste ta ett helhetsgrepp och inse vikten av att vi faktiskt måste ha industrier i Stockholmsområdet med omnejd. Det är här vi naggar industri- och industriområdena lite i kanten, vilket gör att vissa industrier inte kan leva kvar. Det är själva intentionen i motionen, det motionen syftar på. Vi skulle gärna vilja ha en bred överenskommelse om att skriva fram ett gemensamt industriprogram.

Anförande nr 85

M a r k u s N o r d s t r ö m (M): Jag håller med om att det självklart är viktigt att ha ett helhetstänk, att man inte bara pekar ut ett specifikt område, satsar här och där, och sedan blir det fel. Det är bland annat det som stadens översiktsplan syftar till.

Den här motionen tar specifikt upp Slakthusområdet som ett område. Utifrån den kunskap som jag har pågår det en utredning just nu som jag tror är i sitt avslutningskede angående Slakthusområdet och det företagskluster som finns där för att identifiera och försöka förstå vilken typ av kluster som finns där, vad vi kan lära av det och vad det kommer att betyda när vi kommer att fatta beslut om hela området. Man har ett helhetstänk för en längre period.

#### Anförande nr 86

**A n d e r s W a l l n e r** (MP): Jag har väntat länge på att få prata industripolitik i den här salen. Jag blir av flera anledningar lite nyfiken över vilken politik vi ska ha framöver – det kommer vi att återkomma till.

Men jag har en fråga till dig, Markus. Du lyfter upp översiktsplanen, som naturligtvis är ett väldigt bra verktyg som vi har som politiker för att påverka utvecklingen. I den finns det inga riktlinjer i dag för hur vi ska utveckla för industriföretag. Det står tvärt emot att vi ska främja utvecklingen av kunskaps- och tjänsteintensiva företag för att i ännu större utsträckning vara dominerande i Stockholm. Nu är vi nere vid 3 procent när det gäller industritillverkning i Stockholm.

Då undrar jag: Finns det ett intresse från majoriteten att använda de verktyg som finns för att vi ska ha en industri i Stockholm också, eller är det okej att industrier fortsätter att minska och sedan bara försvinner? Vi har en väldigt fin översiktsplan som vi ska använda oss av för att ändra på saker.

#### Anförande nr 87

**M a r k u s N o r d s t r ö m** (M): Poängen är naturligtvis att skapa så goda förutsättningar som möjligt för all form av företagande. Jag tror att det ofta blir fel om politiker snöar in sig på en viss sak och bestämmer att det enbart är det vi ska satsa på. I motionen nämns Slakthusområdet, men även för andra områden finns det visioner, Vision Söderstad och Vision 2030 som tar upp: Hur kan vi ta en bred ansats? Hur kan staden underlätta för företag som vill etablera sig här? Det togs det beslut om, om jag inte minns fel, år 2010 av fullmäktige som gett ett uppdrag till en rad olika nämnder.

Jag hävdar att det tas ett helhetsgrepp från fastighetsnämnden, från stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden, alltså från alla berörda nämnder, för att se hur man kan få ännu bättre förutsättningar för företagande i Stockholm.

#### Anförande nr 88

**M e h d i O g u z s o y** (V): Jag tänkte ställa ett par frågor till dig, Markus. På vilket sätt anser du att er försäljning av Centrumkompaniet gagnade företagare och näringsidkare i Stockholm? Med facit i hand ser vi att hela affären blev en katastrof. Om ni ändå hade ansträngt er att lyssna på vår kritik när den affären genomfördes! Den genomfördes dessutom i all hemlighet. När allting var klart var vi bara tvungna att delta i beslutet.

Jag undrar om det bara är riskkapitalbolag och företag som smiter från skatter i Sverige som ni egentligen värnar om och företag som använder sig av så kallade räntesnurror, allt annat är bara tunn retorik. Företag lånar pengar till varandra och

sätter räntorna på ett sätt som gagnar dem skattemässigt och tar ut pengarna ur landet.

Anförande nr 89

M a r k u s N o r d s t r ö m (M): Jag har ingen specifik information och kunskap precis om det. Det jag har tagit upp är motionen om industriprogram och intentionerna i den. Jag tycker att det är spännande.

Egentligen skulle jag vilja ställa en fråga tillbaka: Om Vänsterpartiet delar uppfattningen att privata företag skapar jobb, skapar tillväxt också i Stockholm, då borde Vänsterpartiet svara på hur högre skatter gynnar företagande i deras ambition att anställa. Hur gynnar då dubbla arbetsgivaravgifter för unga företag i Stockholm? Det tycker jag är mycket bredare och större frågor som ni är skyldiga att ge svar på.

Anförande nr 90

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, kommunfullmäktige! Det är en utmaning att prata om flera motioner samtidigt, men jag ska med all kraft göra ett försök eftersom jag verkligen tror på den här motionsbehandlingsprincipen.

Vi har alla läst och följt det som har hänt med den statliga granskningen av Järvalyftet, och det finns en del lärdomar att göra. För att summera lite snabbt Alliansens politik när det gäller Järvaområdet kan jag i alla fall konstatera:

Ett: Arbetslösheten är fortfarande dubbelt så hög som i andra delar av staden. Den öppna arbetslösheten ökar sedan Järvalyftet drog i gång år 2007.

Två: Skolresultaten har försämrats i Järva. Skolor har lagts ned, skolor har gått i konkurs.

Tre: Många offentliga verksamheter och privata serviceinrättningar har flyttat och lagts ned.

Det är facit över Järvalyftet sedan 2007. Och det här spelar roll för företagandet i ytterstaden. Om det lokala kundunderlaget tryter, att det saknas anställda eller skolelever, är det klart att det försvårar för företagare inom kaféer och restauranger när det inte finns något kundunderlag. Det är även brist på mötesplatser och fritidsverksamheter för barn och ungdomar. Det skulle göra ytterstaden så mycket tryggare om vi kunde säkerställa att här har vi företagande, här har vi tillväxt, vi vill att hela Stockholm ska leva.

Vi kommer ihåg Boulteeaffären. Vi kommer att minnas Boulteeaffären då företagare tvingades att stänga igen sin affärsverksamhet, då företagare tvingades att flytta. Än i dag är den borgerliga majoriteten ovillig att sätta marknadsmässiga hyror på redan tomställda lokaler. Man hävdar fortfarande att man ska ta ut mycket högre hyror än vad företagarna är beredda att betala.

Vad finns det för lösningar för det här? Det finns massor. Det är så bra att jag får en replik så att jag kan tala om vilka lösningarna är.

## Anförande nr 91

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det var tråkigt att vi inte fick höra om det, men det får vi förhoppningsvis höra i en kontrareplik.

Det här är facit, säger Karin Wanngård, av Järvalyftet. Ja, jag skulle också kunna välja ut ett antal siffror. Man kan naturligtvis se facit efter att bara presentera vissa saker. Men Karin glömmer att berätta att vi har fått över 40 procents minskat antal brott under till exempel jullov och sommarlov. Hon glömmer att berätta att de mest missnöjda hyresgästerna en gång bodde i Svenska Bostäders bestånd i Rinkeby. Där bor i dag de mest nöjda hyresgästerna i hela Stockholmsbeståndet, efter fem år tack vare en enveten satsning på att bli bäst på förvaltning.

Att säga att Järvalyftet i allt har misslyckats är lika fel som att säga att allting har lyckats. Vi har lång väg att gå, men vi kommer aldrig att ge upp. Järvalyftet är här för att stanna.

## Anförande nr 92

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag hoppas att jag kan tolka dig så, Joakim, att du är beredd att se över och rätta till de delar som går oerhört fel med Järvalyftet. Vi har idéer att skicka med till dig i det utvärderingsarbetet. Det är bland annat att ge anständiga villkor för företagen i ytterstaden. Det är att intensifiera arbetet för att förbättra kollektivtrafiken så att vi kan koppla samman olika ytterstadsdelar. Det är att satsa ordentligt på skolorna i ytterstaden, öka elevunderlaget i stället för att stänga skolor. Det är att se till att de som vill utbilda sig eller omskola sig i något av alla de bristyrken som finns och som kommer att finnas, att se till att man kan starta och driva företag i ytterstaden. Sist men inte minst: att ha en äkta dialog med dem som bor i ytterstaden.

Bifall till alla kloka s-förslag i detta motionsblock!

## Anförande nr 93

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande, kommunfullmäktige! För mig skulle det vara betydligt enklare att kommunicera om de här motionerna om motionärerna hade talat först och sedan föredragande borgarråd. Men nu är det inte så, och jag vill börja med att yrka bifall till vårt särskilda uttalande på punkt 57 utlåtande 2012:22 och yrka bifall till vår reservation på punkt 81 utlåtande 2012:72.

Den ena motionen handlar om levande förortscentrum, och den andra handlar specifikt om ett levande förortscentrum i östra söderort. Båda motionärerna pratar om helhet, och då vill vi från Miljöpartiets sida säga att när vi pratar om helhet, när vi pratar om den gröna ekonomin där sociala värden och miljövärden ska tillmätas samma värde som den ekonomiska grundprincipen vill vi inkludera möjligheten att röra sig i vår yttre stad. Det hade varit bra om ordföranden i SL:s styrelse hade suttit här på sammanträdet nu.

Vi måste jobba tillsammans, vi måste jobba holistiskt. Just när det gäller östra söderort har motionären tagit fram nödvändigheten av att koppla ihop slutstationen på tunnelbanelinjen 17 med en tvärbana. Det skulle, tror jag, ge många fler företag intresse att vilja etablera sig i vårt område. Vad vi kan komma fram till när vi har tittat på visioner är att vi behöver mellan 50 000 och 60 000 nya arbetsplatser söder

om Söder. I dag sitter många som bor söder om staden och jobbar öster om staden eller norr om staden i bilar och proppar igen Essingeleden, och det vill vi inte. Vi vill ha arbetsplatser, och vi tror på att bygga ihop tvärbana med tunnelbana. Det skulle öka intresset hos företagen att komma till oss.

Nu har i två omgångar samtliga partier i vår stadsdelsnämnd, där Maria Hannäs tidigare varit vice ordförande, enats och skrivit till både exploateringskontoret och stadsbyggnadsnämnden om att vi vill att staden tar ett samlat ansvar och börjar samarbeta med SL. Detta om detta.

När det sedan gäller själva lokala företagandet, småföretagandet, finns det mycket att göra för de olika bostadsbolagen. Men vi har också områden, i alla fall i östra söderort, där alla husen ägs av privata fastighetsägare, till exempel i Hammarbyhöjden. Då är det väldigt svårt att få till stånd ett samarbete med dem som äger fastigheterna, men med våra egna bolag behöver vi verkligen samarbeta mer, tycker vi.

#### Anförande nr 94

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag måste berömma dig, Ewa. Det finns mycket i det du säger som jag kan hålla med om. För ett par dagar sedan skrev jag och finansborgarrådet om vad som kan hända om man kopplar ihop den befintliga tunnelbanan, just gröna linjen, de södergående grenar som finns, med tvärbanan och kopplar vidare. Vi skapar då enorma förutsättningar för både arbetsplatser och väldigt många fler bostäder.

Att fortsätta den diskussionen är väldigt viktigt, och vi kommer att driva den frågan även fortsättningsvis från vår sida.

#### Anförande nr 95

E w a L a r s s o n (MP): Jag tackar för det, och det betyder att våra gemensamma politiska ansträngningar när det gäller ytterstaden har nått hela vägen in till Stads huset. Vad vi också har gjort är att vi förra veckan har skrivit ett brev till exploateringskontoret och sagt: Ta en helhetssyn, så kan vi göra så mycket mer. Då kan vi ta ett helhetsgrepp över ett helt område. Vi kan tänka på kollektivtrafiken, boende, företagande och sociala verksamheter i ett enda grepp.

Det hoppas jag blir verklighet, Joakim Larsson. Det kunde kanske till och med bli ett pilotprojekt, att vi visar för andra delar av staden hur vi kan samarbeta alla tillsammans för att det ska kunna bli bra. Som sagt ska SL in i det arbetet. Vi utser gärna företrädare för att vara med i sådana resonemang med exploateringskontoret så att man inte skvätter i väg lite byggrätter här och lite fastigheter där och inte vet vart det hela tar vägen.

#### Anförande nr 96

K a r i n R å g s j ö (V): Fru ordförande! För ordningens skull kommer jag att prata om industriprogram. Industriprogram är nog nödvändigt i Stockholm. Nu har motionen om det legat ett tag, som många andra motioner som behandlas i kväll. Det saknas arbetstillfällen i Stockholm, det är hög arbetslöshet i staden, vi kan göra mer.

I en region och i en stad som kalla sig en stad i världsklass borde man utveckla ett schyst industriprogram. Man har pekat ut ett antal ställen här, exempelvis Slakthus-

området, som kommer att bli någonting annat så det kan vi glömma ett tag, och Lunda industriområde, Årsta partihallar med Västberga. När det gäller att hitta bra geografiska platser är Årsta partihallar med Västberga en mycket bra plats. Det ligger vid järnvägsnätet, och det gynnar en mer hållbar industri. I en tid då man börjar efterfråga mer närproducerad ekologisk mat är det väldigt bra att använda sig av och utveckla området. Det finns många sådana möjligheter.

I motionen tittar man på den möjlighet som finns att koppla ihop industri och forskning. Jag vet inte om vi har gjort det till hundra procent i Stockholm, men kanske någon kan svara från er sida på om det finns intresse för det som tas upp i motionen.

Visst behövs det ett kraftfullt industriprogram i Stockholm när man säger att man vill skapa arbetstillfällena. Just därför yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation.

Anförande nr 97

A n d e r s W a l l n e r (MP): När vi i Miljöpartiet för några år sedan på riksplanel började arbeta med att ta fram en ordentlig industripolitik började vi med att göra en sökning på regeringens hemsida. Vi fick förvånansvärt nog noll träffar. Det kändes då lite extra förpliktigande att ta med det ämnet. Därför var det väldigt roligt med den här motionen från Socialdemokraterna. När det inte finns någon medveten politik på riksplanel är det upp till landstinget och kommunen att göra ett extra arbete.

Jag tycker inte att det är något fel i att Stockholm som stad har tunga ben inom företagsprofilen för tjänste- och kunskapsintensiva företag, det är ganska naturligt. Men jag tycker att det är ett problem att vi har en industri och tillverkning som är nere i ca 3 procent av våra arbetstillfällena. I översiktsplanen, som man hänvisar till i svaret på motionen, utpekade just kunskaps- och tjänsteintensiva företag som de områden som ska växa framöver, samtidigt som SBR och andra menar att industriföretagen får mindre och mindre mark för att ha sin verksamhet på. De två sakerna tycker jag pekar på att det behövs en aktiv politik för industripolitik från Stockholmspolitikerna om vi vill främja den utvecklingen.

Därför vill jag yrka bifall till MP-reservationen att som en del i översiktsplanen göra en klimatfördjupning för industripolitiken i enlighet med miljöförvaltningen.

Det finns två problem och en möjlighet i den här frågan, känner jag. Det ena problemet är att vi lägger ganska mycket resurser i Stockholm på att ha fungerande innovationer, att stödja innovationsverksamhet, att stödja nya idéer även i traditionella företag. Det utvecklas patent och smarta lösningar här, och sedan verkställs de i andra länder för att vi inte har infrastruktur i Sverige och Stockholm för att de smarta lösningarna ska kunna kommersialiseras. Det är naturligtvis jätteroligt att våra smarta patent används någon annanstans, men det vore ännu roligare om vi kunde använda dem här.

Det andra problemet är att Stockholm i dag saknar en konkurrensfördel när det gäller industrier. Vi har inte medvetet jobbat för att skapa ett Stockholm där industrier som ligger i framkant på det gröna området vill vara här. Det finns inte mark eller förutsättningar för det. Det skapar också möjligheter – det är ett inspel från Feminis-

tiskt Initiativ vars företrädare sitter på läktaren och skuggar oss – om man i större utsträckning har industripolitik för särskilt tillverkningsindustriföretagen. Det skapar en långsiktighet till exempel när det gäller praktikplatser. Oavsett var man studerar i Stockholm finns det möjlighet till praktikplatser för att testa sina kunskaper på utan att man behöver flytta från regionen.

Bifall till vår reservation så att vi får en hållbar industripolitik i Stockholm i enlighet med Socialdemokraternas motion och att vi även kan få ett industri-Stockholm i världsklass, om man så vill!

Anförande nr 98

G u l a n A v c i (FP): Fru ordförande! Jag skulle vilja lyfta fram två motioner i detta block. Den ena handlar om framtagande av handlingsplan för främjande av mångfald i Stockholms handel och butiksliv, och den andra motionen handlar om levande förortscentrum.

För mig och Folkpartiet liberalerna är det en självklarhet att hela staden ska växa. Nyckeln till Stockholms framtida välstånd kräver både förnyelse, nya innovationer och ett starkt företagsklimat. Att möta dessa utmaningar och samtidigt skapa goda förutsättningar för en gynnsam utveckling kräver satsningar men också att vi tar till vara de kunskaper, idéer och erfarenheter som många stockholmare har och som de gärna delar med sig på olika sätt i arbetslivet och i företagsvärlden.

Jag är stolt att leva i en stad där nästan 200 nationaliteter samlas. Det skapar en oas av möjligheter, inte minst inom handeln. Att utveckla en politik för att främja våra förorter är inte bara nödvändigt, det är ett måste för att hela staden ska växa till att bli ännu starkare och må ännu bättre.

Jag delar andemeningen i båda motionerna, men jag vill också påpeka att det görs väldigt mycket inom staden för att bland annat få våra förortscentrum att blomstra.

I stadens översiktsplan pekas på ett antal viktiga och strategiska områden ut där man fastslår att det är viktigt att fortsätta att värna såväl större centrumanläggningar som mindre stadsdelscentrum i ytterstaden. Inom både Vision Järva 2030 och Vision Söderort 2030 är centrumutveckling ett helt centralt mål. Genom åren har det genomförts till exempel boendedialoger där olika aktörer och boende haft möjlighet att på olika sätt vara med och tycka till.

Stockholm Business Region har fått i uppdrag att utreda hur de lokala centrumen kan utvecklas och få en lokal profil. I de centrumanläggningar som ägs av stadens bostadsbolag ska staden vara professionell och aktiv fastighetsägare. Här har vi våra tre kommunala bolag som är väldigt stora i framför allt våra ytterstadsområden. De har en mycket viktig roll.

Vi ska ha ett bra och nära samarbete med privata aktörer och fastighetsägare som äger ett antal av stadens centrum. Men trygghetsfrågorna är också väldigt viktiga, inte minst för de boende i olika områden. Det är viktigt att ha goda kollektivlösningar och fungerande cykelstråk så att också de boende i ytterstadsområdena känner att de trivs i sina närområden.

Sammantaget kan man säga att på ett antal av de punkter som lyfts fram i motionerna pågår det en hel del arbete redan i dag. Jag tror att det arbete som pågått kommer att ge god effekt också i fortsättningen.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 99

Ann-Margarethe Livh (V): Vi tycker rätt ofta och rätt mycket lika, Gulan Avci, när det gäller kvinnofrågor, och därför vill jag ställa en fråga till dig. Det pågår en hel del i våra förorter, och tidigare fanns det i centrum i Rinkeby, Tensta, Husby både familjecentraler och kvinnoverksamheter. Allt detta är nedlagt. Jag ser inte någon idé eller någon plan när det gäller Järvavisionen eller för den delen Södervisionen som fokuserar på just kvinnors utrymme i våra centrum. Det är ju ingenting att humla om att våra centrum i Tensta och Rinkeby och på andra håll är helt mansdominerade. Den här saken tas inte upp.

Hur tänker ni ändra på det? Eller vad tycker du om det? Jag vet att du och jag har liknande åsikter om detta.

Anförande nr 100

Gulan Avci (FP): Fru ordförande! Jag tycker som du, Ann-Margarethe Livh, att det är ett stort problem, framför allt när det gäller kvinnor med utländsk bakgrund. Jag delar dock inte helt och hållet din uppfattning om att det inte görs någonting. I den stadsdel som Ann-Katrin Åslund är verksam i, Spånga stadsdelsnämnd, har bland annat Livstycket gjort mycket för kvinnor med invandrabakgrund. Nu kommer sfi i västerort att finnas kvar för att man inte ska missa de kvinnor som annars riskerar att inte gå sfi-utbildning.

Det är ett problem, absolut, speciellt i Rinkeby, men man kan inte bara sitta och tycka att det är ett problem, utan man måste aktivt arbeta på olika sätt. Det handlar om attitydförändringar, det handlar om att skapa förutsättningar för och uppmuntra kvinnor att starta egna företag och så vidare. Det gäller att jobba på alla möjliga fronter, och det gör vi.

Anförande nr 101

Borgarrådet Larsson (M): Fru ordförande! Jag kan konstatera att det finns på alla möjliga håll tankar om hur man ska få ökat företagande att etablera sig i olika delar av staden. Det är bra. Det är viktigt att vi alla oavsett politik försöker lista ut hur vi ska få fler entreprenörer och företagare att etablera sig här. Men när man läser motionerna, när man ser på de reservationer som ligger anar man dock att det fortfarande finns skiljelinjer i politiken när det gäller synen på företagande, att döma av inte minst en del inlägg här i dag.

Politiken har en funktion för hur det är att bedriva företag i Stockholm. När vi har debatter i fullmäktige som handlar om till exempel det faktum att man i dag kan välja olika entreprenörer inom hemtjänsten då låter det från Vänsterpartiets håll väldigt tufft. Man ska ta bort möjligheten att ha 230 hemska företag som gynnas av att människor väljer dem. I praktiken innebär detta att företagsklimatet i den delen är väldigt gott. Vi har årets företagare 2011 Carema Care som har 200 anställda – nu är det säkert fler, för det är gamla uppgifter – som har hemtjänst på 43 olika språk. Man



har etablerat en verksamhet i Järva, och i dag finns det på fem olika ställen. Det finns den typen av historier där människor, oftast kvinnor, driver företag och entreprenörskap gynnas av att man för en politik på hela fältet, inte bara i delar eller genom att bara skriva motioner.

Det är viktigt att en utveckling i ytterstaden gynnas på så sätt att vi med våra medel ser till att det finns utrymme, att det finns fler lokaler för butiker och annat, såsom vi gör till exempel när det gäller Rinkebystråket, ser till att det finns möjligheter för fler att etablera sig i ett annars ganska centrumdominerat bostadsområde, ser till att vi på olika sätt skapar möjligheter för fler entreprenörer att etablera sig. När regeringen pratar om nystartszoner börjar alla fnysa från vänsterhåll och säger att det är illa och hemskt. Så tar man upp alla möjliga dåliga exempel som man kan hitta. I själva verket är sanningen den att det är värt att pröva det också. Det är bra att vi prövar olika modeller för att få i områden som kanske inte har varit befolkade av affärsföretag ytterligare en injektion.

Att vi behandlar i ett block motioner om företagande och industri är positivt, men våra mediciner ser lite olika ut. Socialdemokraternas förslag här i dag har varit att vi ska ge anständiga villkor. Ja, det kan jag skriva under på. Det ska vara anständiga villkor för företagande. Det innebär att man behöver sätta sig in i hur det är att vara företagare i Stockholm. Det innebär också att man behöver besöka dem och se vad staden har för eventuella låsningar gentemot företagande. Det hoppas jag att även Socialdemokraterna gör.

Fungerande kollektivtrafik är väsentlig för arbetsplatser, men likväl förbifarten. Förbifarten på södra sidan kommer att innebära en verklig injektion för den södra delen av Stockholm. Förbifarten kommer att vara väsentlig för utvecklingen i den södra delen av staden, som annars mer har varit präglad av utveckling av bostäder än av arbetsplatser. Nu får vi genom förbifarten en möjlighet att få ytterligare arbetsplatser på södra sidan.

Men det är inte det enda. Vi behöver mer kollektivtrafik. Som jag nämnde i ett tidigare replikskifte är det oerhört viktigt att vi får en koppling till blå linjen så att vi kan avlasta en av den gröna linjen som går söderut i dag och att vi, av allt att döma, genom detta kan skapa en helt ny situation för arbetsplatser och nya boenden på södra sidan.

Att prata företag innebär att man måste sätta sig ned och diskutera med företagare själva. Det går inte att utifrån alla våra sammanträden här i Stadshuset alltid utgå från att vi hamnar rätt. Vi måste lyssna på företagen. Jag rekommenderar partierna att mer åka ut och diskutera med de enskilda näringsidkare som finns i ytterstaden, inte bara i centrumanläggningarna utan sådana som driver till exempel hemtjänst.

Anförande nr 102

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Fru ordförande! Först om förbifarten. Förbifarten ska byggas, och jag delar helt Joakims bedömning att den kommer att göra region Stockholm ännu mer funktionell när vi kan ta oss från norr och söder lite snabbare och lite enklare.

Däremot finns det vissa delar som jag än en gång vill betona och ta upp med Joakim Larsson. Ja, vi har fattat ett beslut i fullmäktige om strategi för hur fler företag ska kunna etablera sig i Rinkeby. Samtidigt var jag i Husby häromveckan. Där tvingar man bort småföretag från så kallade Husbystråket på grund av totalrenovering, Svenska Bostäder säger upp småföretagarna. Dessa kommer inte att kunna komma tillbaka till sina lokaler. Än en gång flyttar småföretagarna där de inte kan vara verksamma i ytterstaden. Det är felaktig politik. Det måste vi göra någonting åt. Det är dags att inrätta en controllerfunktion.

#### Anförande nr 103

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det ska bli intressant se vad Socialdemokraterna har sagt i Svenska Bostäders styrelse kring upprustningen av Husby. Jag känner inte igen den bild jag får nu, men det kan vi kontrollera.

Dock vill jag konstatera att förbifarten ligger säkert i våra händer. Vi ser till att den byggs. Om ni vinner valet blir det problem. Ni har inte en säker majoritet på er sida för det. Ni kommer att få krav på er, det har vi hört från Miljöpartiet, att stoppa denna oerhörda injektion för södra sidan som vi ser framför oss. Men vi ser till att den byggs.

#### Anförande nr 104

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Jag träffar också väldigt många småföretagare, Joakim, och affärsinnehavare. Vad säger de? Jo, att staden ska ta sitt ansvar och se till att det finns arbetsplatser runt om i staden, för då har man ett underlag för sina affärer. Det är kristallklart.

Då är det trist – det är en never ending story – att man hela tiden måste ta exemplet Rinkeby där ni tog bort 400 arbetsplatser och småföretagarna går i konkurs. Sedan kommer ni med förslag om frizoner i stället. Det är fullständigt idiotiskt. Du kan läsa vad som har hänt i Norge och Norrbotten och vad som har hänt i Finland. De har inte bidragit ett smack till att öka sysselsättningen! Se till att göra konkreta saker i stället. Se till att de kvinnor som ni tänker låsa in i låglönejobb i de här zonerna får utbildning så att de kan få riktiga jobb och inte subventionerade jobb i låglöneyrken. Det är faktiskt skandalöst att man håller på att dela in förortsbefolkningen, speciellt kvinnor, och låsa in dem i låglönejobb, medan företag får betalt för det. Det är fullständigt horribelt!

#### Anförande nr 105

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tror att du, Ann-Margarethe Livh, vet mycket mer om fristadszoner än alla utredningar tillsammans. Vi har inte ännu sett exakt hur det hela kommer att formuleras. Vi vet att man har i åtanke goda exempel från utlandet och en del dåliga exempel som man inte vill ska bli verklighet här så klart.

Låt oss se vad förslagen blir. Låt oss glädjas att det finns flera olika sätt att komma åt bekymren i olika delar av staden.

Jag vill ändå säga att det här med flytten av arbetsplatserna i Rinkeby är ett mantra som Ann-Margarethe Livh så ofta återkommer till. Det stämmer att man flyttade arbetsplatserna från en del av Järva till en annan del av Järva. Det är viktigt att vi får

fler arbetsplatser som placeras i ytterstaden, jag är den första att skriva under på det. Det märkliga är att Vänsterpartiet var emot när vi försökte få arbetsplatser i Husby som har problem, för då skulle det riskera att man behövde flytta en verksamhet 12 meter!

#### Anförande nr 106

A w a d H e r s i (MP): Jag håller med om det mesta som Joakim Larsson säger i sitt anförande. Men det är, Joakim Larsson, väldigt mycket snack och väldigt lite verkstad. Småföretagen är viktiga, men i Vision Järva 2030 har man inte ens lokalförsörjning för småföretagen i centrumanläggningar i ytterstaden.

Jag träffar varje dag småföretagare som säger: Vi skulle starta kunna en butik, vi skulle kunna starta en skola, men det saknas lokaler.

Vad kommer du, Joakim Larsson, att säga till dessa småföretagare som vill genomföra sitt livs projekt men saknar lokaler?

#### Anförande nr 107

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det är så att vi inte har fullt uthyrt i de lokalbestånd som finns, och det finns all anledning att se över vad som är skälet till det. Men det som har efterfrågats är just små butikslokaler i gatunivå. Det har byggts längs Tensta Allé, och planer finns för lokaler längs Rinkebystråket. Jag är den första att skriva under på att det går alldeles för långsamt. Vi har pratat om Rinkebystråket bra länge, fattat beslut och prioriterat som vi bara kan, men det är en lång process.

Jag ska bli väldigt glad den dag Rinkebystråket finns på plats, där är vi överens. Det kommer att bli ett fantastiskt stråk, en boulevard som man kan både vandra kring och som Vänsterpartiet kommer att gråta blod över, men det gör ingenting. Vi går där och vi handlar där, precis alla övriga i Rinkeby.

#### Anförande nr 108

E w a S a m u e l s s o n (KD): Ordförande, kommunfullmäktige! Stockholm växer så det knakar – det är inget understatement – och många människor väljer att flytta hit trots att det kan vara svårt att få bostad, men med vetskap om att vi här i staden har ett bredare utbud av arbetstillfällen. Naturligtvis är en väldigt stor del av dem inom kunskaps- och tjänstesektorn. Stockholm har på det sättet visat att det inte är lika sårbart som en del andra större städer som enbart har stora industrier.

Icke desto mindre är det viktigt att staden fortsätter att utveckla och planera för ett ökat företagande. Det har nämnts vid flera tillfällen här att vi har de stora dokumenten, vi har Vision 2030, Söderortsvisionen, översiktsplanen och riktlinjer för utvecklingen av företagsområden. Flera har nämnts som Slakthusområdet, Hökarängen och det stora Järvalyftet.

Att fortsätta utvecklingen av befintliga företagsområden är en del i arbetet när det gäller att skapa fler arbetstillfällen och när man planerar industri. Det handlar om att erbjuda lokaler för mindre och medelstora företag. Det handlar också om att ta fram industrilokaler för mindre industrier som vill ha sin verksamhet i marknivå.

När vi utvecklar de lokala centrum som vi jobbar med just nu till att bli trivsammare, tryggare, mer inbjudande och inte minst mer tillgängliga då attraheras fler att starta verksamheter där. Då kan vi räkna med en mångfald i utbud både när det gäller företagare och när det gäller varor. Det kan också påverka strömmen av människor som i dag åker till de stora handelsplatserna där enbart de stora företagen är etablerade om utbudet blir större på hemmaplan.

En viktig del är det nära samarbetet mellan näringslivet och staden. Det ger en fortsatt aktiv utveckling. Vi vet av erfarenhet – många har redan berättat om det – att det är viktigt att vi själva är ute och träffar företagare inom olika områden för att ta reda på vilka delar som vi behöver arbeta mer med framöver. Det är också av stor vikt att vi kan ta oss till och från arbete, till och från våra bostäder. Det är viktigt med den utbyggda kollektivtrafiken. Jag är glad att den frågan nu finns i stort sett på alla partiernas läppar.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

#### Anförande nr 109

**A n d e r s W a l l n e r** (MP): Jag blir lite nyfiken. Jag tolkar dig som att man ska använda stadsplaneringen och politiken för att mota att fler och fler åker till stora köpcentrum. Man kan använda politiken för att se till att folk inte ska behöva göra det. Jag ville bara kolla att jag hade rätt, för i så fall ansluter det till den linje som Miljöpartiet länge drivit. Jag välkomnar samarbetet i den frågan.

#### Anförande nr 110

**E w a S a m u e l s s o n** (KD): Om och när vi utvecklar de lokala centrumen och fler vill etablera sig där tror jag att strömmen kommer att vända. Men vi kommer inte att säga att vi inte behöver stora handelsplatser. Jag tror att just det faktum att många i dag väljer att åka till de stora handelsplatserna i stället för att handla på hemmaplan gör att företag läggs ned och affärer stängs. Vi har ett ansvar både som privatpersoner och som politiker.

#### Anförande nr 111

**M a r i a H a n n ä s** (V): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Min motion handlar om att stärka företagen i östra söderort. Det handlar om det stora företagsområdet i Skarpnäck. Ewa Larsson har tydligen tagit upp det, jag hörde inte hennes inlägg men fick en liten redogörelse för vad hon hade sagt.

Min motion bygger på att jag som tidigare ordförande i Hammarbynämnden och vice ordförande i Skarpnäck har jobbat mycket med företagarfrågor. Jag initierade bland annat någonting som hette Årets företagare som vi hade i Hammarbynämnden och som togs bort av de borgerliga partierna när de kom till makten, tyvärr. Jag har också haft förmånen att ha täta kontakter med de råd som finns i hela området. Vi hade tidigare en näringslivssekreterare som också togs bort av de borgerliga, tyvärr. När vi hade det blev det väldigt mycket relationer mellan befolkningen och näringslivet. Vi kunde hitta praktikplatser för bland annat ungdomar i olika företag. Tyvärr har det arbetet inte kunnat fortsätta på grund av att en sådan person inte finns kvar. Det är synd. Det är länge sedan det var på det sättet, men det är viktiga frågor. Jag tycker själv att jag har en ganska bra erfarenhet på området och tycker att det är ett spännande område.

Det ledde till att vi så småningom fick ett näringslivsråd, jag har suttit i det ganska länge tillsammans med Billy Östh, och vi har träffat företagare, inte minst på Skarpnäcksfältet. Det var de som tog upp frågan om man på något sätt kunde underlätta för företagen att bygga högre, att inte för varje enskilt projekt behöva göra det själv, därav denna motion. Det handlar om att bygga på befintliga hus eller lokaler. Det är det som man har kunnat göra genom en generell detaljplan i området.

Företagarna själva kanske inte känner varandra så bra trots att det finns en företagarförening, för de har så olika områden. En är bilmekaniker, en bakar platta bröd, det finns många olika saker. De har inte kanske så mycket kontakt med varandra. Meningen var i alla fall att det skulle vara en plan som skulle underlätta och hjälpa till. De flesta detaljplaner tillåter bara tvåvåningsbyggnader.

Hur som helst är flertalet remissinstanser för det här förslaget och tycker att det är bra. Det är ont om småskaliga företagsområden i Stockholm. Det här området, när det planerades, var just ett område där det skulle vara bostäder och företagande. Jag minns det mycket väl från den tiden. Det kunde bli kontor, kunskapsinriktade företag, it-företag och så vidare. Det skulle behövas sådant i söderförort, för det är underförsörjt med den typen av verksamheter.

I Söderortsvisionen är vi alla överens om att man skulle stärka östra söderort, men det blev ingen knytpunkt, inga kluster eller något sådant. Frågan är vad som händer i den här delen som inte ens nämns särskilt mycket i Söderortsvisionen. Därför frågar jag er i de borgerliga partierna om ni menar allvar med att på något sätt förstärka den här delen till exempel med det förslag som vi ändå kommer med. Det behövs många fler arbetstillfällen i det här området, och det skulle kunna lösas bland annat genom att göra det som föreslås i motionen. Vi kanske inte tycker att det bästa är att man kommer bilburen dit, utan det kanske är bättre med ett spår som går från Skarpnäck via Sköndal, Hökarängen, Högdalen bort mot Älvsjö och Skärholmen. Det skulle avlasta tunnelbanelinjerna om man inte behövde åka till Slussen för att byta om man bor i Skarpnäck och åker till exempel till Fruängen.

Vi tycker att det behövs fler arbetstillfällen i söderort, och det skulle vara en bra lösning att få fler företag. I norrort etableras det väldigt mycket. Jag sitter i stadsbyggnadsnämnden och ser hur mycket det byggs där, hur många olika industriområden med företag som växer upp, och det är inget fel på det, men söderförort är verkligen underförsörjt, och därför skulle intentionerna i motionen behöva förverkligas.

År 2014 är det val, och jag hoppas verkligen att vi får en förändring, att det blir en annan majoritet i fullmäktige så att vi kan genomföra förslaget. Med det yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 112

**A n n - K a t r i n Å s l u n d** (FP): Ordförande, kommunfullmäktige! Jag vill börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag beträffande samtliga motioner.

De frågor som tas upp här är alla eniga om är viktiga. Det håller jag med om, och jag tänker inte uppehålla mig mer vid det.

Det är tre motioner som handlar om att vi ska ta fram planer. Om det vore så enkelt att bara ta fram planer för att få någonting. Vi har mycket att jobba med ändå. Det här är viktiga frågor, och det är viktigt att värna om bra handelsplatser och om ännu mer sådana i de mindre förortscentrumen. Vi har hört mycket om Rinkeby, Tensta och andra delar av Järvafältet. Men vi ska inte glömma att vi har många andra förortscentrum som har det rätt så knepigt, och det beror kanske på att det tidigare bodde många i en lägenhet men i dag bara en person. Därför är det viktigt att när vi bygger tilläggsbebyggelse förtätar vi runt om de gamla centrumen. Lösningen är inte att förbjuda nya handelsplatser, för det gör inte att man åker till det lilla centrumet i stället. Så enkelt är det inte. De små centrumen är viktiga, inte minst för den äldre befolkningen, och det är viktigt att se till att det är tillräckligt bra tillgänglighet.

Här måste de bostadsföretag som vi har ansvaret för men även privata vara noga med att se till att ha ett varierat utbud. På många platser – för att återgå till Järvafältet – i både Rinkeby och Tensta jobbar man i ett samarbete mellan de privata företagen, staden och olika myndigheter. Det är den väg man måste gå, men det är ingen plan för det.

Jag är uppvuxen i en småföretagarfamilj. Till slut handlar det om att människor vill handla i de olika affärerna. Livsmedelsaffärer kan inte leva på att folk köper mjölk därför att de inte köpte tillräckligt på Coop Forum. Järnhandlare kan inte leva på att man köper den där kompletteringsspiken som man hade glömt att köpa på K-Rauta. För en klädfaffär räcker det inte att någon köper ett par strumpbyxor, utan folk måste vara beredda att handla i de här affärerna. Man glömmer bort att människor måste ta ansvar och vill handla i de här affärerna. Annars hjälper det inte med olika former av subventioner.

#### Anförande nr 113

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag begärde replik på grund av att jag uppfattade en viss ironi över att vår motion utmynnade i planer. Det är inte så jättekonstigt att vi vill planlägga hur vi kan använda våra industriområden för att långsiktigt peka ut vart den här staden är på väg. Vi vill inte ha en hejsan-hoppsan-politik där företagarna med väldigt kort varsel får reda på att nu får ni en ny hyresvärd, nu tvingas vi rusta upp och ni måste flytta härifrån; hoppsan, nu lade vi ned den här skolan; hoppsan nu flyttade vi stadsdelskontoret.

Det är därför man behöver planera. Det är därför man måste planera för stadens utveckling och ta ansvar för medborgarna i den här staden så att de vet vad som händer framöver. Det är en väldigt bra grundförutsättning för att gynna företagandet i Stockholm.

#### Anförande nr 114

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Jag är i och för sig inte ett dugg förvånad över att ni på er sida gillar planer – de kanske ska vara över fem år, jag vet inte. Men om du menar att planer kan inbegripa när till exempel stadsdelsförvaltningar måste flytta på grund av att husen är sjuka, om du tror att man kan ha långsiktiga planer för en del andra saker, skulle verksamheten stå still. Jag vill påstå att det inte är så som du vill göra gällande, att det är kortsiktiga puckar i vår stad.

Vi har redan många planer. Jag säger bara översiktsplanen. Jag säger olika former av visioner som Söderortsvision. Vi har tagit beslut här i fullmäktige om olika industriområden, Lunda är ett. Vi har fastställt områden som ska vara kvar. Det finns planer redan, och de finns kvar. Jag förstår inte riktigt vad som är problemet.

Däremot tycker jag att det är bra att vi är eniga om att det är viktiga frågor, men de löses inte genom planer, inte ens om de är på fem år.

#### Anförande nr 115

**A w a d H e r s i (MP):** Fru ordförande! Jag har reagerat, Ann-Katrin Åslund, på att du inte tror att det finns någon större näringslivspotential i förorten, att det inte finns tillräckligt kundunderlag. Vad du missar är att det finns kunder där men att det är olika behov av olika tjänster. Det finns en helt annan efterfrågan. Det finns säkert industrier som är intresserade i dag, och om du ser till att det finns lokaler och ger det stöd som behövs lovar jag det börjar blomstra. Men det hörs att du inte tror på det.

#### Anförande nr 116

**A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP):** Jag skulle nog tro att jag är betydligt mer insatt i de här frågorna och har mer kontakt med företagarna i vår stadsdel, Spånga-Tensta, än vad du har. Du hörde av Joakim Larsson att det finns lokaler. Man får vara försiktig med det här med subventioner. Hur mycket ska man subventionera lokaler? Det ska finnas lokaler, och vi har en oerhörd potential för småföretagare i vår stadsdel. Det är därför som det har, som Joakim Larsson sade, byggts vid Tensta Allé och andra ställen och att man nu jobbar i Rinkeby. Det handlar om hyressättning och sådant. Det finns en oerhörd kraft, men det handlar om att ta till vara den, inte på det sätt som ni föreslår.

#### Anförande nr 117

**M e h d i O g u z s o y (V):** Om jag uppfattade dig rätt, Ann-Katrin Åslund, sade du att detaljhandelsföretagarna i centrumanläggningar inte kan leva på att sälja mjölk och strumpor. Jag håller med dig. Vad tänker ni göra åt det med tanke på att ni inte har stoppat utvecklingen att man ska vara bilburen och helst handla på de stora marknadsplatser som har poppat upp lite varstans i Stockholms ytterkanter och kranskommuner? Det är det som gör att de som råkar vara bilburna oftast handlar där i stället för att handla i centrum i närheten av där de bor.

Det här är ett jätteproblem, det är inte bra för miljön, det är inte bra ur jämställdhetsperspektiv, och det är inte heller bra ur jämlikhetsperspektiv. Har du inte bil har du varken service nära eller råd att ta dig till marknadsplatserna.

#### Anförande nr 118

**A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP):** Jag tror inte att nyckeln är att vrida klockan tillbaka. Det finns ett önskemål från många människor att handla på sådana marknadsplatser, och det kan vi politiker inte styra. Däremot är det viktigt att fastighetsägarna tar ansvar när det gäller småföretagare och ser till att det finns ett diversifierat utbud. Det är inte så där jättelucky om det är fem affärer i samma centrum som har samma utbud, men man saknar en del andra saker så att folk i alla fall måste åka någon annanstans. Då handlar man också annat där.

Alternativet för den som köper kläder på Hennes kanske inte är den där butiken i bostadsområdet, utan man åker dit där Hennes finns, och därför är kollektivtrafiken en viktig del. Det måste finnas ett utbud i de här centrumen som är tillräckligt brett så att det är attraktivt att gå dit och handla.

Anförande nr 119

Y v o n n e R u w a i d a (MP): Jag tycker att det är väldigt positivt med denna motionsinsamling, att få diskutera näringslivssituationen i Stockholm och hur det ser ut i de olika centrum som vi har. Men egentligen borde den här diskussionen föras utifrån att vi har ett ärende från majoriteten, vilket vi inte har och vilket visar hur tomhänt man är i den här majoriteten när det gäller att ha en strategi för att vi ska ha levande centrum i hela staden.

Stockholm borde ha en tydlig strategi för hur vi ska kunna ha levande centrum i både förorterna och innerstaden. Man borde ha en strategi för varje enskilt centrum som är framtagen i dialog med de boende och med företagarna och som är grunden för stadsplanering, som är grunden för den politik som de olika bostadsbolagen har. En sådan sammanhållen strategi finns inte i dag. En ganska bra fråga är: Varför?

När man talar med småföretagare hör man att det är väldigt svårt att kommunicera med staden. I förortscentrum känner de att om det är kommunen som äger lokalerna blir de ofta dåligt behandlade. Det finns undersökningar från forskare om det här i Stockholm. Man känner att man inte bli lyssnad på, att man inte tas på allvar, att man inte ens får rätt i frågor som rör ersättning när man måste tvångsflytta inför en upprustning och så vidare. Man blir alltså ganska illa behandlad.

Tyvärr tror jag att det beror på att man från Stockholms sida inte har intresserat sig tillräckligt mycket för stadens småföretagare. Jag skulle vilja att vi återigen här kunde ha träffar med lokalpolitiker och småföretagare. Det fanns faktiskt under den rödgröna perioden. Då var det i och för sig miljöföretag, men det var småföretagare. Jag skulle vilja ha det med alla småföretagare, en ständig dialog där vi lyssnar på dem.

När det gäller många centrum handlar det om att man måste tänka i stadsplaneringen på var till exempel bankomaten ligger. Kan vi hjälpa till att få bankomaten på rätt ställe i centrum där folk rör sig så att man ska få alla möjliga småföretag dit? Ser vi till att ha rätt prissättning? Ja, det ska vara marknadsmässigt, men marknadsmässigt innebär inte att vi ska ha samma hyra per kvadratmeter i Akalla som i Kista Centrum, som är två centrum av helt olika karaktärer. Det handlar om att ha marknadsmässighet utifrån de lokala förutsättningarna. Vi kan inte tro att alla centrum har samma förutsättningar, för då får vi inte levande centrum i hela staden. Det är dags för en strategi från majoritetens sida!

Anförande nr 120

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag måste öka takten för att hinna ge svar på alla frågorna. Jag börjar med det du slutade med, Yvonne Ruwaida. Det behövs en strategi, säger du. Tror du på fullt allvar att Svenska Bostäder har en likadan hyressättning i Akalla som i Kista Centrum? Tror du det på fullt allvar? Jag tror att du satt i styrelsen för det bolaget. Det är inte så att det har samma prissättning.



Dialog: Ja, det är väldigt viktigt med dialog. Åk till Hökarängen och kolla vad Stockholmshem gör i Hökarängen med Hökarängens företag. Det är fantastiskt att se Hökarängen i dag och höra vad företagarna har för visioner för framtiden. Visionsdokument behövs. Vision Söderort, Vision Järva – har du hört talas om dem? Kika på dem lite närmare och titta också på detaljerna. Det finns även andra dokument som det kan vara värt att titta på, det finns en översiktsplan som visar på en ganska spännande utveckling för den här regionen.

Anförande nr 121

Y v o n n e R u w a i d a (MP): Du har rätt, Joakim, jag var på Svenska Bostäder. Det var därifrån jag fick informationen, inte att det var lika prissättning men att man jämförde Akalla med Kista Centrum. Det tycker inte jag är en relevant jämförelse när man ska göra en prissättning av hyran.

Det är inte heller fråga om vad man har för strategi. Järvalyftet har en del väldigt positiva sidor, men inte vad gäller att utveckla de olika centrumen. Där har man faktiskt misslyckats.

I Södervisionen har man, vet jag, ett större grepp där man tittar på centrumen mer än vad som görs i Järvalyftet. Vi har väldigt många centrum i Stockholm, och alla behöver leva. Det är ganska avgörande för att få en levande stad, hela staden ska vara levande. Därför behövs det en mycket tydlig strategi, och det ska vara enkelt för småföretagarna att veta vem de ska prata med och när då de har frågor som rör deras centrum. Så är det inte i dag, det behövs en förbättring.

Anförande nr 122

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Fru ordförande! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag vad gäller samtliga motioner.

Visst är det viktigt med levande centrumkärnor och närhet till service. Centrumen handlar till syvende och sist om kundunderlaget, det har vi konstaterat. Där är det viktigt med de förtätningar och nybyggnationer som nu sker runt om i staden. Till exempel vad gäller Vällingby City tänker jag på punkthusen som byggs i Vällingby och också på Vällingby Park och nybyggen i Råcksta.

Det säger sig självt att om vi bygger mer i till exempel lilla Nockeby blir invånarna där fler. Då finns det möjlighet för fler butiker att etablera sig där, och chansen att få tätare kollektivtrafikurer är större än om vi bevarar området från ny bebyggelse. Men vi vet alla att det finns partier här i salen som konsekvent säger nej till sådana byggnationer.

Det är inte staden som bestämmer utbudet hos butikerna, utan det är kunderna med sina önskemål och behov. Tack vare jobbskatteavdraget har gemene man fått mer kvar i plånboken att konsumera för, vilket bidrar till butikernas möjligheter till överlevnad. Oppositionen får det som vanligt att låta som att det inte händer något alls kring den aktuella frågan. Men redan 2008 antogs riktlinjer för Stockholms företagsområden. Där beskrivs läget för det aktuella området, man ger kort fakta men man anger också lämplig utveckling för området.

Detta tog man fasta på när den nya översiktsplanen antogs 2010 av fullmäktige. Där betonas en flerkärnighet i staden som har betydelse för attraktion och utveckling. Eftersom företagsstrukturen rent generellt har förändrats till att bli en tjänstemarknad övergår industriområden till att bli kontorsområden, till exempel västra Kungsholmen, Lindhagen. Man nämner också att Årsta partihallar är lämpligt för transportintensiva verksamheter som för leverans av livsmedel. Jag kan förstå och har inget emot om till exempel tillverkningsindustrier som skulle kunna nyetablera sig väljer en annan kommun än Stockholm då marken är billigare där.

När det gäller att attrahera nya företag sitter inte Stockholm Business Region precis stilla. Deras uppdrag är att prioritera insatser för att öka antalet arbetsplatser i ytterstaden och ta fram en arbetsplatsstrategi för söderort. De har också ett ansvar för att mäta och följa upp insatser på flera arbetsplatser inom Söderort Vision 2030.

Jag skulle vilja framhålla Micasa. De har lokaler för uthyrning för verksamheter som är viktiga för våra äldre – frisör, fotvård, näringsställen och det som är viktigt för vardagsfriheten för de äldre.

Stockholm har blivit bättre enligt näringslivsrankning. Vi har åkt upp ett steg till plats 23, och det är väldigt positivt att vi har gått upp 72 platser när det gäller attityder inom skolan.

#### Anförande nr 123

**A n d e r s W a l l n e r** (MP): Hur många här känner till ett tyskt bilmärke? Det ser ut att vara ganska många. Det är en mycket framgångsrik industri, men den tyska bilindustrin har blivit omsprungen av förbättringar inom miljöteknikindustrin. Det tycker jag är glädjande, för många av dem bygger på svenska patent som vi satsat pengar på att få fram genom forskning och innovationer. Jag tycker att det vore roligt, som jag sade tidigare, om någon av de här innovationerna användes i Sverige och till och med i Stockholm. Jag ville bara kolla att jag hörde rätt: Kvittar det om den här sortens industrier inte vill finnas i Stockholm, de här spjutspetsindustrierna som vill omvandla innovationer inom miljöområdet till kommersiell verksamhet? Du tycker inte att det är något problem om de inte längre tycker att Stockholm är en plats för dem att vara på?

#### Anförande nr 124

**H e l e n T ö r n q v i s t** (C): Det är väl jätte viktigt att de vill vara här. Självklart ska Stockholm Business Region fortsatt ha sitt uppdrag att marknadsföra attraktiv etablering och att försöka få företag att etablera sig här. Vad jag menar är vi inte ska subventionera marken för dem om de till exempel vill etablera sig här. Det måste vara samma villkor som gäller för alla företag. Självklart är det viktigt att jobba med att följa miljöteknik, som miljö- och hälsoskyddsförvaltningen har i uppdrag att göra. Jag antar att till exempel klimatpakten går ut på att man samverkar med näringslivet och synliggör positiva exempel.

#### Anförande nr 125

**K a j N o r d q u i s t** (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare som jag inte ser eftersom jag inte är seende men som finns på läktaren! Det är väl smockat som vanligt. Först och främst yrkar jag bifall till Socialdemokraternas samtliga förslag under den här punkten.

Jag tänkte säga något om min hembygd. Jag har bott 19 år i Vällingby och 22 år i Hässelby, det blir 41 år, och så har jag bott på några andra ställen till, mest i Bromma som är i närheten också. Jag börjar med den motion som handlar om Vällingby eller som i folkhumorn på 50-talet kallades, Grötköping. Det skämtet har försvunnit.

Det tar lite tid innan motioner behandlas här i fullmäktige, så därför kan den här utmärkta motionen från Ann-Margarethe Livh och Mehdi Oguzsoy delvis avfärdas med att det inte längre är något problem. Men jag vill mena att det fanns ett rejält problem med anledning av Boulton och med ambitionerna att göra saker i Vällingby, som numera inte är några ambitioner längre med tanke på hur illa det gick i Hässelby Gård.

Jag tycker att man på ett bra sätt problematiserar detta i motionen. Man har inte lösningen, men det är en bra problematisering. För att ett centrum ska fungera är det viktigt att det finns ett offentligt rum. Vi vet alla som är politiskt aktiva att det inte är alla centrum man kan driva en vettig valrörelse i. Det kunde vi i Vällingby Centrum senast 2010 och 2006 och 2002, även mindre valrörelser däremellan. Jag hoppas att vi kommer att kunna fortsätta att göra det i Vällingby, det är inte alldeles självklart om man säljer av. Det har inte sålts av, men det har gjorts på andra håll. I Kista får man, om man vill bedriva valrörelse, stå någonstans utanför centrum. Det här är viktigt att vi tänker på.

Även i Vällingby, som jag tycker på många sätt är ett bra centrum, finns det reella hot. Ett av dem har man pekat på i den här motionen, och det är hyrorna. Det fanns en utmärkt liten konkurrerande bokhandel som höll till i samma hus som tunnelbanan. Men det var så våldsamma hyror att man inte klarade sig. Handlaren var framme hos mig i valrörelsen 2010 och sade: Vi vill berätta för dig hur det funkar för oss, för vi har världens problem med de oerhört höga hyrorna. Sedan när valrörelsen var över och det fanns lite tid att prata hade han slagit igen, det fanns ingenting att prata om längre.

Det är också viktigt att man kan ha varierande och god service. Det är inte heller självklart när småföretag slår igen. Så har det varit i Hässelby Gård. Det har inte varit riktigt lika illa i Vällingby, men det finns hot om det.

Offentliga lokaler behövs för ett fullgott centrum. Vi har haft en alldeles utmärkt verksamhet som hette Trappan där vi har kunnat erbjuda en massa saker, och det kan vi visserligen nu också men man har inte skött ombyggnaden från Svenska Bostäders sida.

Jag ska avsluta med att säga att det vore viktigt när det gäller Vällingby att, precis om i Farsta, utveckla teman och utnyttja de riktigt bra tillgångar vi har: en stor befolkning i Hässelby-Vällingby, massor av unga människor och massor av människor från andra länder. Det borde man kunna göra någonting vettigt av. Jag vet att det inte är att sälja bort centrumet. Det ligger inget hot om det, men man vet aldrig.

Anförande nr 126

Borgarrådet L a r s s o n (M): När det gäller motionerna och inläggen här är det väldigt mycket saker som motsäger varandra i er argumentation. Antingen tycker ni

att det är bra att staden driver den här typen av centrumanläggningar, eller så tycker ni inte att det är bra. I det ena inlägget efter det andra hör vi att det är missnöjda hyresgäster. Men å andra sidan ska vi gärna äga lite mer.

Faktum är att Vällingby Centrum är ekonomiskt en gigantisk risk som ni tog under förrförra mandatperioden. Det är en gigantisk risk för vårt bostadsbolag Svenska Bostäder. Det är flera miljarder som ni riskerade i praktiken från våra bostadsbolag, och från våra hyresgäster. Vad vi såg till var att våra bostadsbolag outsourcade verksamheterna så att Vällingby Centrum kunde ägna sig åt bostäder. Det är deras profession.

Anförande nr 127

K a j N o r d q u i s t (S): Vad jag försökte peka på var vad det är som kan göra att ett centrum kan leva vidare och bli starkt. Det blir inte starkt utifrån sådant som hänt. Jag försökte, och jag tyckte jag kunde basera det på den här motionen, säga att det måste finnas flera aspekter – det måste finnas kultur, det måste finnas offentliga rum, man måste kunna bedriva politisk aktivitet, man ska kunna bedriva allt möjligt. Om ett centrum bara ses strikt kommersiellt är det risk att man sumpar en del av de här bieffekterna, och då blir det inte ett levande centrum. Vällingby lyckas fortfarande, men det är förskräckande med det som hände i Hässelby Gård.

Anförande nr 128

A w a d H e r s i (MP): Ordförande, fullmäktige! Jag börjar med att yrka bifall till samtliga Miljöpartiets förslag i detta block.

Låt mig referera till dagens nummer av Svenska Dagbladet. Rubriken var: Ingen framgång hittills. Man syftade på Järvalyftet. Om jag sammanfattar läget i Järva är det följande: Fler arbetslösa, fler trångbodda, fler ofullständiga skolbetyg och fler barn som far illa.

Låt mig också berätta vilka möjligheter man har missat. Över 15 000 järvabor har lämnat in goda, genomförbara förslag. Dessa har Alliansen, och främst Joakim Larsson, kastat i papperskorgen. Det här skulle kunna förändra hela Järvalyftet. Detta skulle kunna göra att Järvalyftet blir en framgång. Den enskilt största bristen i Järvalyftet i dag är det demokratiska underskottet. Än i dag är Järvalyftet endast en tjänstemannaprodukt där man inte kräver något ansvar.

Vi saknar en skolstrategi värd namnet. Vi ser att väldigt många ungdomar saknar skolbetyg och fullständig gymnasiekompetens. Vi anser att man ska ge dessa ungdomar en chans. Det finns många bristyrken i flera branscher, och det saknas yrkesutbildningar. Jobbtorget erbjuder i dag endast tre månaders truckutbildning. Det räcker inte långt i en växande och kunskapskrävande del av Stockholm. Vi vill ge dessa ungdomar möjlighet att gå yrkesutbildningar.

Det är också ett problem att många föräldrar väljer bort den kommunala skolan. I skolstrategin har man inte analyserat varför den kommunala skolan förlorar i konkurrensen. Jag tycker att dessa frågor är grunden för att Järvalyftet ska lyckas. Än så länge har Alliansen och majoriteten inte hört sammat dessa goda förslag från järvaborna. Jag hoppas att ni gör det i framtiden.

## Anförande nr 129

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Man kan bortse från alla positiva siffror. Man kan prata om det faktum att vi har en utmaning när det gäller arbetslösheten. Vi har en utmaning att se till att den stora satsningen på en hantverksutbildning i området för dem som är mycket skoltrötta faktiskt får rätt matchning ute på fältet så att den blir en framgång. Det finns massor att göra, och vi kommer att göra det.

Men blunda inte för att det finns saker och ting som är positiva, Awad! Under fem år har brottsligheten i området minskat med 43 procent under jul- och sommarlov. De nöjdaste hyresgästerna vi någonsin har haft bor i delar av Järva, och det ökar ytterligare. Det är mycket som pekar åt rätt håll.

Låt mig också säga att du kan glömma att några saker har slängts i papperskorgen, Awad. Varenda synpunkt är nedtecknad. Du kan åka till Svenska Bostäder i morgon och få en redovisning. Glöm den där uppgiften! Du läser ibland i tidningarna utan att kontrollera uppgiften.

## Anförande nr 130

A w a d H e r s i (MP): Nu har det gått en tid, och vi har inte hört någonting. Man har inte lyssnat, och man har inte genomfört de förslag som har framförts. Vi vet också att man har lagt ned den lokala referensgruppen som väldigt många hade stort förtroende för. Vi vet också att Järvalärling, som jag tycker är ett bra projekt, inte har genererat någonting.

Jag är den första att säga att det är bra när ni gör någonting rätt, Joakim Larsson, men än så länge tycker jag bara att ni gör fel. Jag tror också att jag har väldigt många tusen människor i Järva med mig. Om du vill vända situationen gör du det bäst genom att lyssna på dem.

## Anförande nr 131

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Ordförande! Först vill jag säga att jag tycker att det här sättet att behandla motioner är ganska rörigt. Jag tycker inte att det är bra. Jag undrar om stockholmarna verkligen förstår vilken motion som vi pratar om och varför. Jag tycker att vi ska utvärdera det. Jag tycker inte att det här är en bra form. Men nu ska jag inte gnälla över det utan gå vidare och prata om min motion som handlar om levande förortscentrum.

Jag är mycket glad att det är så många som har stött den och att i princip alla remissvar håller med om att det är en viktig och bra motion, men jag tycker att finansborgarrådet Sten Nordins synpunkter är lite oengagerade. Han påpekar att det inte går att göra centrum som till exempel i Kista och Skärholmen i förorterna. Det har absolut ingen påstått eller ens önskat. Sedan säger han att det nya företaget i Rinkeby, Fastpartner, har börjat en dialog för att rusta upp det som har missköts tidigare. Ja, de får rusta upp och ta itu med det som ni ställde till med när ni sålde till Boulton. Jag tycker att det är ett mycket oengagerat svar på en för mig och andra förortsbor väldigt viktig motion.

När vi rustar upp våra förorter och vill göra dem till levande centrum är det självklart att vi måste utgå från varje centrums och varje förorts speciella karaktär, och jag

menar att man inte gör det. Nu är inte Sten här, men låt oss titta på finansieringen till exempel. Där säger man att det inte är nödvändigt med några utvecklingspengar, och någon ironiserade över planer. Jag tror att det är mycket viktigt att varje förortscentrum, till exempel Gubbängen, Hässelby gård eller Hässelby strand, har en egen utvecklingsplan och inte bara är med i Vision söderort eller Järvalyftet.

Det finns några konkreta saker som ni faktiskt måste göra och inte bara prata om. En sak som jag föreslår och som alla håller med om men som aldrig händer är att flytta kommunala arbetsplatser från city till förorterna. Jag vet att du tycker att jag är supertjätig, Joakim, men ni har lagt ned kommunala arbetsplatser i förorterna, och ni har inte sett till att det har kommit andra arbetsplatser. Det tycker jag att vi ska tjata om ända tills ni ser till att de här arbetsplatserna kommer. Utan arbetsplatser och utan folk som handlar dör många förortscentrum.

Jag tror att den stora skillnaden mellan er och oss är att ni tycker att marknaden fixar det där, men marknaden fixar inte det. Det är faktiskt Stockholms stad, kommunen, som har ett ansvar att se till att förortscentrumen lever. Det innebär att man måste se till att det finns kommunal service. Det ska finnas förvaltningskontor, bibliotek och annan typ av kommunal verksamhet som invånarna behöver och som bidrar till att centrumet blir levande. Samma sak gäller kulturen. Vi har ju pratat mycket om Järvafältet här, och där finns inte ett öre i lokala kulturpengar. Det finns ingen Rinkebyfestival och ingen bokmessa. Det är väldigt torftigt.

Det handlar om att ha en helhet för varje område. Jag vet att till exempel en del söderförorter vill ha fältare på kvällarna för att centrumet ska bli tryggare, och man vill ha centrumvärdar. Det finns olika krav i olika områden, och det gör att man måste ha en speciell plan. Kommunen måste ta ansvar, Joakim, och inte bara överlämna detta till marknaden.

#### Anförande nr 132

Borgarrådet L a r s s o n (M): Vi tittar över vilka förvaltningar som inte behöver ligga i innerstaden. Det uppdraget ligger. Det vet du, men du kanske redan har räknat ut vilken förvaltning det ska vara. Det tror jag den förvaltningen gärna skulle vilja veta.

Vi har också kommit med ett antal förslag. En del realiseras. Idrottsförvaltningen har kikad på nya lokaler på södra sidan, som du känner till. Som du vet har vi kontaktcentret i Järva som vill utöka till 80 arbetsplatser. Men det är ju inte värt någonting, för det är inte arbetsplatser som du tycker är värda särskilt mycket. Det är någonting som man gärna motarbetar lokalt, vilket är synd. Varje arbetsplats behövs. Är det faktum att stadsdelsförvaltningen i Tensta satt i ett sjukt hus inte någonting som du reflekterar över? Ska medarbetarna sitta i ett hus som är fullt av asbest till exempel? Vad tycker du i den frågan?

#### Anförande nr 133

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Du har Moderaternas guldstjärna i att slingra dig, Joakim. Jag pratade om Rinkeby förvaltningshus, som du lade ned och flyttade till Husby. Där förlorade man 400 arbetsplatser som du inte har ersatt. Kom inte och anklaga mig för att tycka att tenstaborna ska sitta i möjliga lokaler! Det har

jag aldrig tyckt. Däremot tycker jag att den förvaltningen ska flytta tillbaka till Tensta så att det blir ett underlag för arbetsplatser och butiker där.

Anförande nr 134

E l i a s G r a n q v i s t (M): Herr ordförande! I Rinkeby var huset också sjukt. Det ska man kanske också nämna.

Jag tänker framför allt uppehålla mig vid motionen om att stoppa utförsäljningen av Vällingby centrum och lära av misstagen från utförsäljningen av Centrumkompaniet till Boulton. Jag tycker att det är en ganska intressant motion. Där vill man att staden tar fram fördelarna för något och samtidigt argumenterar man emot.

Det är när det är dags för en försäljning av ett centrum som man tar fram de fördelar som det kan innebära för staden och dess invånare. Som påpekas här är det inte aktuellt med en försäljning av Vällingby centrum just nu. Man tar fram sådana uppgifter den dagen det blir aktuellt. Det är självklart att man tar till sig erfarenheterna av försäljningen till Boulton och av alla andra affärer som staden gör.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

*§ 19 Motion om stadens ansvar för användandet av hela Stockholm vid lokalisering av förvaltningar (utl. 2012:20)*

*Motion om traineeprogram för Stockholms stad (utl. 2012:27)*

*Motion om en mer långsiktig arbetsmarknadspolitik (utl. 2012:58)*

*Motion om jämställd lönepolitik (utl. 2012:45)*

*Motion om satsning på personalen inom äldreomsorgen (utl. 2012:63)*

Anförande nr 135

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Stockholm har i dag ungefär 31 000 arbetslösa. När jag första gången förberedde det här talet var det 30 000 arbetslösa. Det är ungefär lika många som bor i en genomsnittlig svensk kommun. Nivån på arbetslösheten har legat ungefär lika högt de senaste två åren. Uskab eller Sweco, eller vad vi nu ska kalla dem, kallar det en hög arbetslöshet. Det finns inga tecken på att den här arbetslösheten kommer att tryckas undan, inte i år eller under 2013.

Andelen arbetslösa i Stockholm, inklusive dem i olika åtgärdsprogram, har ökat med 30 procent sedan Alliansens första budget började gälla. Sedan Nordin tog över har den stigit med 82 procent. I antal är det 10 000 fler arbetslösa stockholmare i dag än vad det var i januari 2007. Men det är än värre. Klyftorna mellan stadens olika delar växer. I Rinkeby har arbetslösheten ökat med drygt 50 procent jämfört med stadens genomsnitt på 30 procent. Samma dystra trend ser vi när det gäller antalet nyregistrerade företag. De första sex månaderna i år var det 25 procent färre än samma period 2010 och 2008.

Bakgrunden kan vi diskutera. Det beror dels på den internationella kris som många länder, däribland Sverige, drabbats av, dels på regeringens prioriteringar av ineffektiva och ogenomtänkta skattesänkningar. Oavsett vad orsaken är kvarstår ändå huvudproblemet, nämligen vad som ska hända nu. Vad händer med den arbetslöshet som har bitit sig fast i vår ytterstad? Jo, ingenting.

Ni skulle kunna ge fler ungdomar möjlighet till vidareutbildning inom komvux och inom yrkesvux. Det finns ingen logik i att vi har färre vuxenutbildningsplatser i dag än vad vi hade under högkonjunkturen 2006. Vi skulle kunna anställa fler gymnasieungdomar på sommaren och anställa fler långtidsarbetslösa ungdomar så att de kan visa upp för kommande arbetsgivare att de klarar ett arbete och har den kompetens som krävs. Vi skulle kunna samtala och stärka förutsättningarna för både små företag och stora företag på samma sätt som togs upp i den debatt som vi hade när det gäller ett tidigare block. Det handlar om hyran för lokalerna i ytterstaden.

Förutom detta vill jag också specifikt nämna den motion som gäller lokalisering av våra förvaltningar. Den är komplex. Den är inte enkel. Man kan se att lokaliseringar till innerstaden och Slakthusområdet gör det enklare att rekrytera medarbetare. Där upptar vi också ett större område för inpendling till de förvaltningarna. Sedan kan man också vända på frågan att se att våra förvaltningskontor är ett medel för en levande ytterstad. Vi har till en viss del redan våra stadsdelsförvaltningar



lokaliserade i ytterstaden, men jag vet att vi kan göra mycket mer, mycket bättre om bara viljan finns där. Det är vår målsättning att stärka hela Stockholm så att hela Stockholm får leva. Där är lokalfrågan en viktig del.

Med detta vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas alla ypperligt kloka förslag som vi har lagt fram i samband med dessa motioner.

#### Anförande nr 136

Björn Ljung (FP): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Det var intressant att höra Karin Wanngård tala sig så varm för företag. Det vore ännu bättre om du talade dig varm för företagare. Det är lite svårt för er på den där kanten.

Jag vill komma med en liten upplysning. Du säger att det är så dyr lokalhyra för företagen. Jag vill berätta att det finns ett mycket känt mikrobryggeri, Pangpang, i Hökarängen. De har hyrt lokaler av Stockholms hem, men nu har de blivit så himla bra att de behöver större lokaler. Jag hörde efter i dag hur mycket de betalade i hyra för den lokal där de har varit framgångsrika. För 70 kvadratmeter betalade de 60 000 om året i lokalhyra. Det är inte en hög hyra. Det finns gott om lokaler i förorterna för småföretag om de söker, och det finns till och med gott om lokaler som våra egna kommunala bostadsbolag hyr ut.

#### Anförande nr 137

Borgarrådet Wanngård (S): Vad härligt, Björn! Där hittar jag genast en öppning som jag naturligtvis kommer att hoppa på. Det senaste exemplet jag själv hörde var att det var dyrare att hyra av den kommunala allmännyttan än av en privat fastighetsägare bredvid. Det är mycket positivt att den privata fastighetsägaren fick lokalen uthyrd, men samtidigt måste vi anpassa vår hyressättning så att företagare kan expandera sin verksamhet. När vi står med tomma lokaler är det en ypperlig möjlighet att få in nya innovationer och nya idéer för att kunna expandera. Jag säger absolut inte att det ska vara för evigt, men det kan vara en uppstart för ett nytt företag att kunna komma i gång.

#### Anförande nr 138

Borgarrådet Hamiltson (M): Herr ordförande! Jag undrar verkligen var Karin Wanngård har fått sina siffror ifrån. De stämmer inte alls med den statistik som jag har fått.

Vi kan konstatera att över 17 000 stockholmare har gått från försörjningsstöd till egen försörjning sedan jobbtorgen infördes 2008. Ni har ju ställt er bakom jobbtorgen, och det tycker jag är mycket positivt. Om man tittar på statistiken från 2012 och jämför den med statistiken från samma tidsperiod för två år sedan kan vi se att andelen långtidsarbetslösa i hela gruppen 16–64 år sjunkit, och det är kraftiga minskningar när det gäller långtidsarbetslösa i Hägersten-Liljeholmen, Älvsjö, Farsta och Enskede-Årsta-Vantör. Vi har något mindre men dock minskningar i Rinkeby-Kista, Skarpnäck och Södermalm. Bara under juli månad i år var det 316 långtidsarbetslösa som fick arbete i Stockholm.

Om vi gör samma jämförelse mellan juli 2010 och juli 2012 kan vi också konstatera att andelen arbetslösa och i program har sjunkit i alla stadsdelsnämnder utom i Rinkeby-Kista och Hässelby-Vällingby. Det gäller hela populationen. Tittar vi på

ungdomarna under samma tidsperiod, juli 2010 till juli 2012, har den sjunkit i alla stadsdelsnämnder utom i Tensta, Rinkeby, Hässelby-Vällingby och Älvsjö.

Den bild som du målar upp om att det är så otroligt fasansfullt runt om i staden och att diskrepansen är 50 procent i de olika stadsdelarna hittar inte jag någonstans i det material som jag får från förvaltningen.

Ni hävdar också att jobbtorgen inte gör någonting när det gäller utbildningsinsatser. Jag kan konstatera att det under förra året var 3 768 aspiranter som erbjöds kortare utbildningsinsatser. De har fått gå kurser i upp till 16 veckor. 1 197 av dessa fick gå direkt yrkesförberedande kurser. Det handlar om vård och omsorg, butik och handel, it-grund, fortsättning svets, CNS, byggnadsarbeten med mera. En hel del av de här utbildningarna har också direkta kopplingar till arbetsgivare. Jobbtorg matchning och rekryteringsprogrammet arbetar till exempel med utbildning direkt kopplad till arbetsgivare. Det har inneburit att åtta personer har gått en utbildning till bovärdar i samarbete med Manpower, och sju av dem har fått anställning. Vi har haft en truckförarutbildning för tio personer, och sju har fått anställning direkt. Vi har utbildat 14 personer till asbest- och PCB-sanerare varav sex har fått anställning direkt. De är tre stycken som har avbrutit, och de återstående har goda chanser till anställning. Det finns också andra typer av utbildningar som 74 personer har genomgått och 55 av dem har arbete efter det att de har gått de här utbildningarna.

Vi har en ökad andel nyanmälda platser i Stockholm. Vi ser en god utveckling i väldigt många stadsdelsnämnder. Vi har haft en rekordhög andel sommarjobbare runt om i staden, och vi kommer att satsa ännu mer på detta nästa år. Det är ju så otroligt viktigt att ungdomar får den här erfarenheten av att jobba.

Jag har sagt tidigare här i fullmäktigesalen att jag tycker att det är djupt beklagligt att oppositionen presenterar en bild av hur det ser ut i Stockholm i dag som över huvud taget inte stämmer med verkligheten. Det innebär att många ungdomar tappar framtidshoppet fullständigt. Det är ett stort ansvar som ni tar på er när ni sprider den här bilden av arbetsmarknaden och av hur vi jobbar i Stockholm på det här området. Jag tycker att ni borde fundera på hur ni uttrycker er i det här sammanhanget.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 139

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag förstår att du är bekymrad, Ulla, och du har all rätt att vara bekymrad när det gäller arbetslösheten. Nu lade du ord i min mun, och dem tänker jag inte ens bemöta. Jag påstod, och det står jag fortfarande fast vid, att andelen arbetslösa har ökat under den tid ni har regerat Stockholm. Det spelar ingen roll om jag tittar på januari 2007 när er första budget trädde i kraft eller om jag tittar på maj 2008 när Sten Nordin tillträdde som finansborgarråd. Under er tid har andelen arbetslösa ökat med 30 procent. Under tiden med Sten Nordin vid rodret har arbetslösheten ökat med 82 procent. I Rinkeby-Kista har andelen arbetslösa ökat med 52 procent, och under Sten Nordins tid vid makten har den ökat med 169 procent. Du ska få detta. Det kommer från Sweco och USK. Jag förstår att ni sålde bolaget eftersom ni inte vill se den här statistiken.

## Anförande nr 140

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag kan bara konstatera att den statistik som jag har läst kommer också från Sweco och USK, och jag vill visst se den statistiken. Jag ska studera de här siffrorna. Jag känner inte alls igen dem. I den julistatistik som vi har fått finns det ingenting som tyder på att det du säger är korrekt. Man kan konstatera att det har minskat från 2010. Vi vet att det var en mycket låg nivå 2006. Det viktiga i det här sammanhanget är att man pekar på att det går åt rätt håll, och det är inte så du beskriver det. Du beskriver en förfärlig situation och ger ett hopplöst intryck. Det är inte korrekt. Det finns fler nyanmällda platser, många fler människor kommer ut i arbete via jobbtorgen och staden jobbar mycket medvetet med att rusta människor så att de får möjlighet att få en egen försörjning.

## Anförande nr 141

K a r i n R å g s j ö (V): Jag är bekymrad, Ulla. Ungdomsarbetslöshet är alltid bekymmersam, och den är absolut klassorienterad. I dag saknar var tredje 20-åring gymnasiekompetens. Det är svårt för dem att via jobbtorgens ganska korta kurser få en möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. De fastnar där. Varje år är det ungefär 1 000 drop-outs från gymnasiet som vi inte får tag på. Jag tycker att det är mycket bekymmersamt.

Man skulle kanske motivera arbetslösa att studera. Problemet är att när de börjar plugga och ska plugga igenom grundskolan och gymnasiet kan de inte plugga mer sedan eftersom deras studiestöd är förbrukat. Det innebär att varje unge som vi inte kan leverera utbildning till inte kommer in på arbetsmarknaden och inte kan plugga vidare sedan. Det är ett stort misslyckande för hela majoriteten.

Tills vi har en statlig försäkring på plats för de här ungdomarna borde vi ändå kunna ge försörjningsstöd till dem som i dag saknar grundskoleutbildning. De skulle kunna läsa in den. Jag tycker att det är mycket bättre än tremånaderskurser, Ulla.

## Anförande nr 142

Borgarrådet H a m i l t o n (M): De som saknar grundskoleutbildning kan mycket väl läsa på grundvux. Det finns inget som hindrar det. Alla som vill läsa på grundvux kan göra det. Det är över huvud taget inte något problem i sammanhanget.

Jag tycker att du har ett mycket märkligt språkbruk när du säger: För varje unge som vi inte levererar utbildning till. Vad är det för syn på individen? It takes two to tango. Både Filur och Merit, som är väldigt lyckosamma projekt inom ramen för jobbtorgen, jobbar otroligt mycket med detta. Det handlar om att se till att motivera de här unga människorna som över huvud taget inte är motiverade att studera. Det är mycket svårt att leverera utbildning till en unge som inte vill läsa. Därför måste man jobba mycket tidigare med att hitta motivationen och successivt se till att de här människorna också håller med om att det är viktigt att studera. Det är där som vi har fått ett mycket bra resultat inom både Filur och Merit på jobbtorgen. Det är viktigt att vi tar till vara den erfarenheten och jobbar vidare med detta.

## Anförande nr 143

A w a d H e r s i (MP): Borgarrådet Hamilton tycker inte om vår beskrivning av verkligheten, men jag hoppas verkligen att du instämmer in i integrationsministerns

beskrivning. Han säger att vi måste göra någonting när det finns ca 50 procent arbetslösa i Tensta.

Jag vet inte vad du räknar som jobb. Det handlar kanske om praktik där man inte får någon ersättning. Jag vet inte om du räknar det som arbete. Min fråga till borgarrådet Hamilton är: Det finns väldigt många ungdomar som inte syns i den offentliga statistiken. Tycker du inte att de ska tas med beräkningen? Ser du inte dem? Vad vill du göra för dessa ungdomar?

Anförande nr 144

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag förstår inte var siffran 50 procent i Tensta och Rinkeby kommer ifrån, för när jag tittar på siffrorna när det gäller andelen arbetslösa och i program med aktivitetsstöd i gruppen 16–64 år står det 9,56 procent på Rinkeby-Kista i den här redovisningen. När det gäller Spånga-Tensta står det 7,63. Det är inte 50 procent.

Anförande nr 145

S a r a P e t t i g r e w (MP): Jag tänker säga några ord om den motion som handlar om en jämställd lönepolitik. Det känns som om vi allt oftare står här och diskuterar ambitionsnivåer. Vi försöker i alla fall diskutera ambitionsnivåer. Vad är egentligen en personalpolitik i världsklass? För Sten Nordin och den moderatledda Alliansen är det tydligen att staden uppfyller de lagkrav som ställs. Det sade jag här tidigare i våras. Jag fick väldigt få svar på frågan om det verkligen är en personalpolitik i världsklass enligt Moderaterna. Det är en formulering som vi ser om och om igen i de svar som vi får så fort någon lägger fram ett förslag som på något sätt innebär en förhöjd ambitionsnivå i personalpolitiken.

Ungefär 75 procent av stadens anställda är kvinnor. Många arbetar inom tunga vård- och omsorgsyren, och många arbetar deltid. I våras diskuterade vi här i fullmäktige genusanalyser av verksamheten. Den här veckan måste vi ställa oss samma fråga igenom som vi gjorde då. Var kommer den här oviljan att ta på sig genusglasögonen ifrån? Varför kan vi till exempel inte se över bolagens lönestatistik så att vi får en rättvisande bild av verkligheten och verkligen vet vad vi jobbar med?

En personalpolitik värd namnet i Miljöpartiets värld inkluderar rätt till heltid, och det ska vara en rätt till heltid som vi inte bara pratar om utan också genomför. Det inkluderar höjda löner för de sämst betalda. Det är en jämställdhetsatsning i sig. Vi bevisar också det här genom att som enda parti budgetera för pris- och lönekompen- sation i alla våra budgetar. Därigenom kan vi säkerställa årliga löneökningar.

Miljöpartiet anser att våra anställda i staden är vår största tillgång. De behöver behandlas på det viset. Det inkluderar också bolagen. Självklart ska det också inkludera den upphandlade verksamheten. Vad spelar det för roll om vi genomför fina reformer om vi sedan upphandlar mängder av verksamhet och blundar och hoppas att de anställda ska få bra villkor där också? Vi tycker att meddelarfriheten är en förutsättning för en bra verksamhet. Den måste vi säkra även i vår upphandlade verksamhet, och det kan vi inte kompromissa med.

En arbetsgivare som Stockholms stad kan inte luta sig tillbaka och tänka att vi i alla fall inte är sämst. Stockholms stad behöver en personalpolitik som placerar oss i

framkant bland arbetsgivare, som kan sätta en hög standard när det gäller nytänkande och som kan visa vägen även för de privata arbetsgivarna i staden.

Därför yrkar jag bifall till Miljöpartiets reservation.

Anförande nr 146

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Om den här beskrivningen av vår personalpolitik vore riktig skulle vi inte kunna rekrytera en enda person till Stockholms stad. Det var verkligen en svartmåling i världsklass som du ägnade dig åt här.

Jag är otroligt stolt över personalpolitiken i Stockholm. Jag tycker inte att vi har något slags hålla-näsan-över-vattenytan-strategi. Jag delar verkligen inte den bedömningen. Sedan ett stort antal år tillbaka har vi en mycket aktiv personalpolitik på en rad olika områden. Det har vi också visat under de senaste åren. Jag tror till exempel att vi har betydligt bättre statistik när det gäller att tillsätta kvinnliga förvaltningschefer än man hade när Miljöpartiet var med och styrde staden. Ni kanske argumenterade för det, men ni hade ingen större framgång. Jag tittar på Christopher Ödmann som var med då.

Man kan ju säga att detta bara är toppen av det hela, men det är otroligt viktigt med tanke på den organisation som har funnits i Stockholms stad där 75 procent av de anställda är kvinnor men alla chefer män. Så har det ju sett ut, och det finns fortfarande sådana strukturer kvar som vi har att jobba med. Allt är inte rosenrött, men nog har vi kommit väldigt långt med en aktiv personalpolitik i den här staden. Det visar sig att Stockholms stad är en mycket attraktiv arbetsgivare.

Anförande nr 147

S a r a P e t t i g r e w (MP): Det är jättebra att det händer saker. Det hade varit otroligt oroväckande om det inte hänt någonting sedan vi styrde senast. Men det vi undrar är varför vi inte vill höja ambitionsnivån ytterligare. Varför vill vi inte titta på statistik som ger oss ett bra underlag för att göra ett ännu bättre arbete. Det är det som vi hela tiden lyfter fram. Jag tycker inte att vi ska svartmåla vår personalpolitik, men vi ska fundera på hur vi kan ta den till nästa nivå. Där handlar det bland annat om att inte bara nöja sig och säga att vi inte bryter mot lagen. Det är det svar som vi får hela tiden. Därför vill jag att vi tar det till nästa nivå och säger att vi inte bryter mot lagen och att vi dessutom har tagit det till en högre nivå. Då får vi ännu bättre personalpolitik och hamnar i världsklass.

Anförande nr 148

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tänker uppehålla mig en stund vid motionen om traineeprogram för Stockholms stad för att möta generationsväxlingen.

Visst är det viktigt att säkerställa att staden har medarbetare som svarar upp mot de utmaningar som vi har att tackla framöver såväl kompetens- som kvalitetsmässigt. I staden är det stadsledningskontoret som har personalförsörjningsansvar och den strategiska funktionen att bevaka bemanning och kompetensutveckling. Därför ska den här typen av frågor också hanteras där. Eftersom Stockholm är en av landets absolut största arbetsgivare och vårt mål är en stad i världsklass ställs det givetvis krav på såväl arbetsgivare som anställda att leva upp till våra mål.

Staden arbetar därför med en rad olika insatser för att överbrygga generationsväxlingen. Men det är lika viktigt att se till att vi behåller våra medarbetare och chefer. När det gäller att attrahera ny arbetskraft arbetar staden på flera olika spår, och traineeprogram är ett av dem. Det finns redan i dag traineeprogram, bland annat för unga akademiker, som fullmäktige också har beslutat. Där erbjuds också ett antal platser till akademiker med funktionsnedsättningar. Det finns också traineeprogram för medarbetare inom äldreomsorgen som nu, 2012, genomförs för andra gången. Där kan också medarbetare från enskilda verksamheter delta.

Man stärker kvaliteten i chefsleden för att kvalificerad kompetens ska komma medarbetarna till del. Man arbetar också på olika sätt för att stärka inkluderingssynen för olika målgrupper på väg in i stadens verksamheter.

Dessutom ska varje nämnd i staden se till att man inom sig har en kompetens utifrån det uppdrag och de mål man ansvarar för. Nämnderna arbetar därför hela tiden systematiskt med olika former av utbildningar för sin personal.

Staden erbjuder också olika typer av utvecklingsinsatser för chefer och ledare för att den gruppen ska kunna bli insatsberedd att ta olika projektarbeten, vilket också ger dem stimulans att stanna kvar i staden.

Utöver traineeprogram har staden också ledarutvecklingsprogram i olika former, och även introduktion för chefer, för att kunna hantera generationsväxlingen på ett bra sätt.

Med alla nu nämnda insatser bedömer stadsledningskontoret också i svaret att behovet av adekvat arbetskraft kommer att tillgodoses. Jag litar på den bedömningen.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 149

K a r i n R å g s j ö (V): Herr ordförande! Jag är lite mer orolig än vad du är när det gäller personalförsörjningen, Yvonne. Stockholm är en mycket stor stad. Det är väldigt många som kommer att gå i pension. Äldreomsorgen är en krisbransch. 4 procent av alla som går på gymnasiet väljer omvårdnadsprogrammet. Det är inte så att ungdomar står på kö för att jobba inom äldreomsorgen. Tycker inte du att det vore bra att ha ett traineeprogram inom just äldreomsorgen där man kunde ha mentorer och handledare och överföra den tysta kunskap som finns, det vill säga jobba lite mer aktivt med det, eftersom äldreomsorgen är en krisbransch? Det skulle gynna alla. Varför är ni så emot det?

Anförande nr 150

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Jag vet inte om vi är emot det. Vi har ju startat ett traineeprogram inom äldreomsorgen. Nu följer man upp det. Detta är andra året som det genomförs. Det ger väldigt många nya erfarenheter som man spinner vidare på. Det finns till exempel redan mentorsprogram för lärare inom den här intensivsvenskan där lärare stöder dem som går för svenska pedagoger, dessa sfx-utbildningar. Jag tycker att man kan titta på detta framöver. Man får utveckla saker vartefter. Nu är det alltså andra året, och det finns. Det är på gång, och det finns utveckling.

## Anförande nr 151

S a r a P e t t i g r e w (MP): Det är kul att ni verkligen har köpt det förslag som vi har lagt fram och tycker att det är en bra idé. Vi tycker också att det är jättebra att man har valt att vika platser för funktionshindrade. Jag tänkte bara fråga om ni inte ska passa på att ta chansen och fundera lite på det som vi har föreslagit om att öka mångfalden på andra sätt, till exempel genom att vika platser för personer med annan etnisk bakgrund än svensk, för att öka mångfalden ytterligare i staden.

## Anförande nr 152

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Man arbetar väldigt mycket med Anställ kompetensen, som länsstyrelsens satsning heter. Där finns Stockholms stad med. Som representant har vi arbetsmarknadsförvaltningen som ser till att man vänder sig till nyanlända med den kompetens som den gruppen besitter. Jag tycker att det är en viktig fråga. Jag kan understryka det du säger, men det pågår fast det kanske sker på olika sätt.

## Anförande nr 153

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige! Man skulle kunna tro att man kan vara trygg när man lyssnar på vad Yvonne säger från talarstolen. Men låt oss bara titta på ett enda yrke, undersköterskorna inom äldreomsorgen. Där har länsstyrelsen bedömt att om några år är bristen ca 16 000 gymnasieutbildade inom vård och omsorg. Det är bristen utöver de som i dag går på utbildningen och kommer att jobba. Vi vet dessutom att det har skett en förändring efter den senaste ändringen av gymnasieskolan som regeringen och utbildningsministern har genomfört. Det innebär att det dessutom är allt färre som söker sig till omvårdnadsprogrammet. Det tror jag inte länsstyrelsen hade i åtanke när siffrorna togs fram.

Jag är inte alls lika säker på att vi har en adekvat personalförsörjning i den här staden om några år oavsett vad SLK säger. Jag tror att det är bättre att titta på alla möjligheter att rekrytera personal för att vi ska kunna sköta våra verksamheter i staden.

## Anförande nr 154

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Jag säger att personalförsörjningsansvaret, det strategiska ansvaret för att Stockholms stad har en personalförsörjning, innefattar alla verksamheter. Stadsledningskontoret säger i svaret att de har – de uttrycker sig mycket snyggare – full koll på läget. Som jag sade tidigare har jag full tilltro till den bedömningen. Det här är ett ansvar som stadsledningskontoret redan har fått sig tilldelat. Om jag har fattat det rätt är det delegerat från kommunstyrelsen. Jag förstår inte varför vi ska in och peta i det här. Man säger att man har full koll på läget. Man har ansvar för att strategiskt planera personalförsörjningen.

Jag kan bara upprepa vad jag har sagt förut, nämligen att jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut, det vill säga att motionen är besvarad.

## Anförande nr 155

T o r u n B o u c h e r (V): Tack för ordet! Vi i Vänsterpartiet yrkar bifall till alla våra reservationer i kommunstyrelsen. En av dem är ett bifallsyrkande till en motion

som handlar om en satsning på personalen inom just äldreomsorgen. Jag ska prata lite extra om den.

Jag ska börja med att citera ur Miljöpartiets reservation i äldrenämnden. Där skriver de: ”Ska vi alla få den vård och omsorg i framtiden vi vill ha krävs en helt förändrad personalfilosofi inom äldreomsorgen.” Jag skulle i princip kunna sluta där. Det är en bra sammanfattning av hela motionen, och det är motionens intentioner. Vill vi ha en bra äldreomsorg för alla i framtiden måste vi förbättra vår personalpolitik. Det är ganska självklart.

En sak som är bra just nu är att alla som vill jobba heltid ska få göra det. En sak som fortfarande är dålig är att många inte orkar jobba heltid inom just äldreomsorgen. Det är en mycket stor utmaning för oss, och den måste vi anta. Därför föreslår vi en rad åtgärder som vi diskuterar i den här motionen.

Heltidsnormen är ett exempel. Det finns olika heltidsnormer i Sverige. Många är framförhandlade, men många är också politiskt beslutade, till exempel av patientsäkerhetsskäl. Detta måste vi diskutera. Vi måste också börja diskutera hur arbetet ska organiseras för att personalen ska orka jobba heltid. I motionen föreslår vi mer personal, generösare tidsramar och friskvård på arbetstid.

Brandmän har lyfts fram i en del av svaren. De har schemalagd träning. Det ingår i deras arbetsbeskrivning. Det är en milsvid skillnad på schemalagd träning och den timmes friskvård per vecka, om arbetet så tillåter, som är legio inom äldreomsorgen i dag. Det måste vi diskutera.

Som det är i dag subventionerar personalen vår äldreomsorg med alldeles för låga löner. Vi lyfter därför även upp lönerna i vår motion. Många svar har framhållit löneutvecklingsmöjligheter. Vad många dock verkar glömma är att lönens storlek begränsas av den budget som kommunfullmäktige beslutar om. Det har inte Älvsjö stadsdelsnämnd gjort. De skriver i sitt remissvar att låglönesatsningar inte ryms i dagens budget till stadsdelsnämnden. Nej, det är klart att vi måste budgetera för löneutveckling. Och höjda löner kan vara ett resultat av strategiska, politiska beslut. När vi var i majoritet senast gjordes en låglönesatsning utöver avtal efter avtalsförhandlingarna. Det är en möjlighet som vi har och som vi kan diskutera i den här församlingen. Det är lite lustigt när borgarna försöker gömma sig bakom fackföreningsrörelsen med argumentet att politiken inte ska lägga sig i de här frågorna. Vår stora motpart, Kommunal, håller inte riktigt med om detta. De har ställt sig bakom den här motionen i dess helhet.

Om vi vill ha en äldreomsorg i framtiden måste vi ta ett mycket mer offensivt grepp om personalpolitiken och inte bara sticka i huvudet i sanden och hoppas och hoppas att någon annan löser det här åt oss.

När det gäller de mycket låga lönerna inom äldreomsorgen vill jag bara lite snabbt toucha vid den andra motionen om en jämställd lönepolitik. I sitt svar skriver Sten Nordin att det inte finns några egentliga osakliga löneskillnader i staden. Men det finns mycket stora strukturella löneskillnader. Det här är lite knepigt. Vad är skillnaden mellan osakliga löneskillnader och strukturella löneskillnader?



Vi kan inte bara jämföra mäns och kvinnors löner inom samma yrke. Vi måste också kunna lyfta blicken och jämföra mansdominerade och kvinnodominerade lönelägen, och då måste vi också ha en bra lönekartläggning annars har vi ingen aning. Jag vet i dag att en elektriker på förskolan tjänar mycket mer än barnskötaren och ofta mycket mer än förskolläraren som tar hand om barnen på samma förskola. Det är också en fråga som vi måste problematisera och diskutera i den här församlingen.

#### Anförande nr 156

**Borgarrådet N o r d i n (M):** Herr ordförande! Det gläder mig att du inledde med att tala om den största strukturella förändringen som kanske har gjorts i och med att vi inför rätt till heltid, Torun. Det är något som ingen rödgrön majoriteten har orkat med när man har haft chansen. Jag håller med om att personalpolitik alltid är viktigt. Äldreomsorgen är ett särskilt område där det finns mer att göra när det gäller personalpolitiken, men vi har gjort mycket. Rätten till heltid är viktig just inom äldreomsorgen. Vi arbetar aktivt med hjälp när det gäller träning och friskvård. Vi har vård- och omsorgscollege för att vidareutbilda inom äldreomsorgen. Vi tillför pengar till demensvården. Det är 50 miljoner per år som i första hand riktar sig till de äldre, men de gör också situationen drägligare för personalen.

Jag är mottaglig för en seriös diskussion om vad vi kan göra för att man ska orka vara kvar längre inom äldreomsorgen och jobba längre. Försvinner de anställda redan vid 59–60 tappar vi kanske de mest kompetenta. Jag är helt öppen för en fortsatt diskussion om det.

#### Anförande nr 157

**T o r u n B o u c h e r (V):** Det är jättebra. Jag upplever att man säger att det inte är vårt bord, det är inte vår fråga, det handlar om löneförhandlingar och om andra förhandlingar i de här svaren. Det jag pläderar för rakt igenom är att vi måste prata om detta. Vi måste prata om lön, arbetstid, friskvård på arbetstid, arbetstidens förläggning, ramarna och så vidare även i den här församlingen. Men vi verkar vara överens. Det är skönt att höra.

#### Anförande nr 158

**Y v o n n e R u w a i d a (MP):** Stockholm har en arbetsmarknad som är väldigt olika för olika människor. Det finns de som har utbildningar i yrken där det är arbetskraftsbrist och där man kan få en mycket hög lön. Sedan finns det också en mycket stor grupp som står utanför arbetsmarknaden även i den väldigt goda sysselsättningsmiljö som vi har i Stockholm. Många av de människor som står långt bort från arbetsmarknaden behöver en reell chans att komma tillbaka. Det är ett ganska hårt arbete.

Det finns någonting som har gjorts här i Stockholm som är ganska bra. Det handlar om långtidsarbetslösa som har fått mark- och anläggningsutbildning, utbildning i c-körkort, utbildning i butik och handel, utbildning i byggsupport, utbildning till vaktare, utbildning som yrkeslärling eller vettig coachning som leder till jobb. Det här har skett inom ramen för Järvalyftet och i samarbete med de företag som är med och upprustar Järva. Det är nämligen de som har anställt de här människorna och gett dem riktiga jobb. Svenska Bostäder har bett dem att vara med och ta ett socialt ansvar.

Den här typen av matchning skulle vi kunna jobba med i alla stadsdelar i hela Stockholm med alla de företag som på något sätt gör något i Stockholm. Det är en enorm potential som vi skulle kunna utnyttja, och då skulle vi faktiskt kunna göra någonting för att minska arbetslösheten. Men konstigt nog har det här lyckade arbetet inom ramen för Svenska Bostäder, som handlar om utbildning och matchning, inte spridits i staden. Jag tycker att det är ganska konstigt. Jag vill väldigt gärna att Ulla Hamilton och Sten Nordin förklarar varför man inte drar lärdom av så framgångsrika projekt och använder dem i all stadens verksamhet.

Det är matchning och utbildning som är nyckeln till att få långtidsarbetslösa in på arbetsmarknaden. I dag har inte alla i Stockholm möjlighet att få gymnasiekompetens. Det borde vara en självklarhet, en rättighet, i ett välfärdssamhälle som Sverige att ha möjlighet att få gymnasiekompetens, oavsett vilken ålder man har, för att kunna komma in på arbetsmarknaden. De som inte klarar av det borde ha möjlighet att få ett jobb inom ramen för ett socialt företag eller i en verksamhet som är värdig.

Här finns det mycket att göra i Stockholm, Ulla Hamilton. Jag ser fram emot att få se hur ni kommer att förvalta det bra arbete som Svenska Bostäder har gjort när det gäller egenförsörjning.

Anförande nr 159

Ingegerd Akselsson Le Douaron (MP): Vi i Miljöpartiet vill yrka bifall till Vänsterpartiets motion om satsning på personal inom äldreomsorg. Vi har i vår budget lagt fram 24 miljoner kronor för att höja lönerna för dem som har lägst betalt inom kommunen. Vi tror att det behövs pengar. Man läser i tidningen att det kommer att kosta 12–13 kronor mer per 100 skattekrönor i framtiden att se till att de äldre får de bra. Det verkar väldigt läskigt, eller hur? För min del tror jag att vi måste betala för det i stället för att renovera badrum eller göra något annat som inte alltid är så bra för miljön.

Vi yrkar bifall till alla de förslag som Vänsterpartiet har kommit med. Vi vill också lyfta fram en sak som Torun och jag var med om när vi satt i Kungsholmens stadsdelsnämnd, och det var när Aleris visade sig missköta Serafen. I det läget var det personal som reagerade. Vi visste då att personalen blev trakasserad av arbetsledningen, så i upphandlingar försökte vi hela tiden tillsammans med Socialdemokraterna och Vänstern att kräva en klausul om meddelarfrihet – vilket Alliansen hela tiden vägrade.

Det här är oerhört viktigt för att personalen ska kunna känna att de blir lyssnade på, att de åtminstone kan reagera när någonting är fel. Oftast reagerar man ju kanske inte för sin egen skull, utan man reagerar för de äldres skull. Hur ska vi kunna göra det bättre om människor som arbetar med äldreomsorgen blir förtryckta av sina arbetsgivare? Därför menar vi att meddelarfriheten ska gälla överallt i äldreomsorg som är offentligt finansierad med skattemedel. Det tycker vi är viktigt.

Vi får höra att man från er sida är helt öppen för fortsatta diskussioner. Det blir spännande att se, och vi hoppas att det kommer att innebära att personalen får den behandling och det bemötande som de är värda. De är oerhört viktiga!

## Anförande nr 160

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige! Jag tänker också fortsätta på samma spår och prata om motionen som handlar om en satsning på personal inom äldreomsorgen och vill även yrka bifall till den socialdemokratiska reservationen i kommunstyrelsen.

Vi säger ofta från den här talarstolen att personalen är vår största tillgång, och jag som jobbar i den offentliga sektorn, Sten, har i 30 år hört att jag är en tillgång. Men många med mig tycker fortfarande att man inte riktigt får den uppskattning som man behöver när man jobbar. Personalen inom äldreomsorgen upplever framför allt att den uppskattningen inte finns i praktiken och tro mig, jag har besökt väldigt många äldreboenden och pratat med mycket personal. Till syvende och sist är det ju så att den uppskattningen varken syns i lönekuvertet eller i form av reellt inflytande över arbetslivet.

Borgarrådet resonerar i sina synpunkter att lönen är individuell och baseras på lönekriterier och kompetenskrav. Det är helt rätt. Så ska det vara. Men det går att göra en låglönesatsning utan att frångå de principerna. Det har gjorts förut, och det går att göra en gång till.

Sten Nordin skriver också i sina synpunkter att lönenivån i Stockholm är hög. Men jag tror inte att undersköterskan med ett års erfarenhet och 18 600 kronor i månadslön från den 1 september i år tycker att den lönen är för hög. Det är faktiskt rätt svårt att leva på det.

Arbetsmiljön för många medarbetare inom äldreomsorgen är oerhört stressig, och det beror dels på biståndsbedömningen och hur den utförs, dels på de schablontider som har införts framför allt inom hemtjänsten där tiden inte är tillräcklig. När man som anställd upplever att man inte kan ge sitt yttersta för de äldre uppstår stressen, och det är då man också mår väldigt dåligt.

Till sist någonting om inflytande. Jag såg ett remissvar där man säger att jamen, vi jobbar enligt MBL och sedan har vi ett samverkansavtal. Visst, MBL har vi haft sedan 1976, men det har aldrig inneburit att jag som medarbetare har så där jättemycket inflytande. Samverkansavtalet är ett papper som utifrån min erfarenhet oftast läggs i byrålådan och inte har den avsedda effekten. Jag hade därför önskat lite mer resonemang kring hur vi får samverkansavtalen i staden att fungera och hur personalen kan få känna att de har inflytande över sitt arbetsliv men också över utvecklingsfrågor för verksamheten, det vill säga hur man tillsammans med ledningen kan utveckla äldreomsorgen i Stockholms stad. Jag tror att det är viktigt. Det är medarbetarna som vet väldigt mycket och oftast vet bäst hur man kan göra.

## Anförande nr 161

Borgarrådet N o r d i n (M): Jag tycker att man får vara lite försiktig när man diskuterar lönebildning. Socialdemokraterna är med i Sveriges Kommuner och Landsting och tar ansvar för avtalen och för lönebildningen, och de två senaste avtalen har ju prioriterat Kommunal. Det tycker inte att man ska bortse ifrån.

Sedan är det inte så att jag säger att lönen är hög för den som är ny som undersköterska, men jämfört med många andra kommuner och samma typ av jobb ligger

Stockholm väl till. Det ska vi också kunna säga högt utan att för den skull säga att vi inte förstår att man vill ha mer betalt och ha respekt för det. Men man har i alla fall fått väsentligt lägre skatt tack vare jobbskatteavdragen, så man kan bättre leva på sin lön nu än när du, Mirja, hade ansvaret.

Överallt är personalpolitiken viktig, men äldreomsorgen är ett område där personalpolitiken spelar väldigt stor roll och där vi har saker kvar att göra. Jag säger att jag är öppen och har respekt för det resonemanget, men jag har inte respekt för resonemanget som säger att vi inte har gjort någonting, för jag tycker att vi har gjort väldigt mycket på det området. Men jag vill också säga att vi har en resa kvar att göra.

#### Anförande nr 162

M i r j a R ä i h ä (S): Jag önskar ibland, Sten, att vi i den här salen inte pratade om personal som en särskild, separat ö i verksamheten, för det är lite så vi gör. Det gör vi när vi pratar om heltiderna, hur vi kopplar det till verksamheten, hur vi kopplar lönen och utbildningarna till hur vi kan rekrytera personal. Jag saknar lite dessa kopplingar. För mig är det nämligen så att om vi till exempel genomför att alla har heltid, då kan vi helt plötsligt uppfylla utvistelsegarantin för äldre. Men vi pratar inte om personalpolitik på det sättet, utan vi har särskilda program och vi har särskilda diskussioner i stället för att prata om verksamheten som helhet och koppla in personalpolitiken på det.

Jag har jätterespekt för lönebildning! Det ska du ha väldigt klart för dig, Sten. Jag har aldrig haft någon brist på respekt för den. Däremot vet jag att när avtalen väl är klara så finns det möjligheter att pytsa ytterligare pengar om det är så att vi vill.

Ja, Stockholm har ett något högre löneläge för Kommunals medlemmar än i övriga landet, men å andra sidan har vi högre levnadskostnader i den här staden än vad man har i andra städer.

#### Anförande nr 163

D e n n i s W e d i n (M): Jag tänker fortsätta kring Vänsterpartiets motion om äldreomsorgens personal. Jag har flera gånger tidigare pratat i den här talarstolen om hur alldeles för få unga väljer att plugga och jobba inom äldreomsorgen. Enligt Kommunal själva hade omvårdnadsprogrammet 18 000 sökande 1980 mot 3 000 sökande 2009. Det är ett tydligt tecken på att det har blivit mindre attraktivt att jobba inom omsorgen. Alliansen jobbar därför hårt för att stärka vårdenhetens status. Vi erbjuder praktikplatser, sommarjobb och möjligheter till vidareutbildning. Heltid ska vara en möjlighet såväl som utbildning på stadens vård- och omsorgscollege. Sten Nordin signalerar en stor öppenhet och ett lyssnande kring utmaningarna i den här frågan.

Samtidigt tycker jag att det är viktigt att vi gör en analys av vad det är som har gjort att det har blivit mindre attraktivt att jobba i omsorgen. Mycket länge hindrade politiken nya idéer och nya människor från att bidra i äldreomsorgen. Det fick en allvarlig konsekvens. Utvecklingen stannade av; boenden blev förvaring. Vänsterpartiet motionerar nu och vurmar för personalen, men på något sätt skulle jag vilja säga att ni själva är delaktiga i samhällsproblemet. Få arbetsgivare innebär få karriärmöjligheter. Människor i ett modernt samhälle söker arbetsplatser där man kan bidra, utvecklas, växa. Dessutom ger möjligheten att starta eget en stor

attraktionskraft. Unga letar efter kreativa branscher som tillåter utveckling och eget ansvar.

Till alla som privat vill bidra till äldreomsorgen står Vänsterpartiet fortfarande och säger nej, nej, nej. Det är ofta Vänsterpartiets linje att säga nej till det privata, men det här är lite mer aktuellt nu. Vi hör nu hur till exempel LO tar ton i nej-kören. Det är en farlig linje, inte minst för välfärdens anställda. Fler alternativ och privata utförare inom äldreomsorgen skapar utveckling. Förra årets jobbhälsobarometer visade till exempel att anställda i privat driven omsorg är mer nöjda på en rad väsentliga områden än de som arbetar i kommuner och landsting.

Besök vård- och omsorgsboendet Sabbatsbergsbyn som vann Stockholms stads kvalitetsutmärkelse förra året! De vann för ett systematiskt kvalitetsarbete där en viktig hörnsten är ledarskapet. Medarbetarna har ett stort handlingsutrymme och möjligheter att ta egna initiativ. De får väldigt regelbunden feedback och uppföljning vilket har lett till höga kvalitetsresultat, och i brukarenkäten har man bättre betyg på samtliga områden än vad staden har i snitt. Det är Stockholms Äldreboende AB som sedan 2008 driver Sabbatsbergsbyn på entreprenad. VD Thomas Malmgren berättade för mig att han bland annat fick belåna sitt gamla hus som hans farfar hade byggt för att förverkliga verksamheten. Han kunde ha valt den lätta vägen, det vill säga att fortsätta vara chef för en kommunverksamhet, gå hem klockan fem och ta ut sex semesterveckor. Men han berättade att han i stället valde att kämpa stenhårt för sin dröm, utan en ledig dag, i tre års tid.

Thomas och hans kolleger är några av Stockholms fantastiska och viktiga samhällsbärare som kämpar för sin verksamhet, levererar god kvalitet och utvecklar äldreomsorgen. De är Vänsterpartiets största fiender. Er politiska utgångspunkt är att slå undan benen på den initiativkraft, det engagemang och den kreativitet som födde Sabbatsbergsbyn. Stockholm vill gärna ha besked från våra vänsterpartier. Svara på frågan från dagens äldre och från dagens vårdpersonal: Skulle privata alternativ fortsätta vara tillåtna i Stockholm om ni skulle vinna nästa val?

Anförande nr 164

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige och Dennis! En del av förklaringen till varför unga människor inte söker till vårdutbildningen är att de som söker till vårdutbildningar under borgerlig skolpolitik har förlorat all valfrihet som finns. Hur kommer det sig att den enda omvårdnadsutbildningen där man också kan läsa in särskild högskolebehörighet i Stockholm finns på Kungsholmens gymnasium och har över 130 sökande till 30 platser, alla på sitt förstahandsval? Det är den enda vårdutbildningen i Stockholm.

Nu har de yrkesinriktade programmen liksom blivit ”skomakare, bli vid din läst”. Det är faktiskt så det fungerar inom vårdvärlden. Om jag har mina betyg klara kan jag välja att jobba som undersköterska i några år, och sedan kan jag söka till sjuksköterskeutbildningen. Med Janne Björklunds skolpolitik är den vägen stängd. Det är en av anledningarna till att man inte söker till utbildningarna – man har ingen chans att komma vidare i dagens skolsystem. Och det har ni gått med på.

## Anförande nr 165

Dennis Wedin (M): Jag vill tacka dig personligen, Mirja, för ditt engagemang kring frågorna om att få in unga i äldreomsorgen. Det vill jag vara tydlig med. Jag vill som sagt var också tacka Sten Nordin för att han är så öppen och lyssnande just när det gäller hur vi ska förbättra personalpolitiken i Stockholm för äldreomsorgen.

Någonstans tycker jag dock att Mirja duckar för frågan, vilket är allvarligt framför allt eftersom hon är socialdemokrat. Med Vänsterpartiet i regeringsunderlaget vet vi inte om privata alternativ i välfärden får vara kvar. Framför allt i Stockholms stad är detta oerhört oroande, eftersom runt 60 procent av den äldreomsorg som ges är privat. Någonstans skapas en oerhörd oro, för vi har 14 000 medarbetare på kommunala och privata boenden. Jag tycker att vi ska vara oerhört lyssnande för detta hot mot utveckling och innovation i äldreomsorgen, och jag tycker att vi ska vara lyssnande kring när till exempel Kommunal tar upp den här frågan själva.

## Anförande nr 166

Ann-Margarethe Livh (V): Jag tycker att det exempel som Dennis tog med killen som jobbar 300 timmar och får sälja sin farfars gamla kåk för att fixa verksamheten var väldigt dåligt. Det var den sämsta personalpolitik jag har sett, så det tycker jag inte alls var något speciellt bra exempel.

Jag skulle vilja att Dennis svarar på en fråga, och det handlar om hur man ska få högre lön i privata verksamheter. Var kommer pengarna ifrån? Det är ju samma pengar som finns i kommunen. Det finns inte mer pengar i privata verksamheter. Det är en bluff att man kan få högre lön bara för att man privatiserar. Det är faktiskt inte sant. Hur ska det gå till? Pengarna är desamma. Du har den här summan pengar. Ska du dessutom ta ut vinst, ursäkta mig, då blir ju summan som går till löner ännu mindre. Hur får ni ihop det här? Det skulle jag vilja veta.

## Anförande nr 167

Dennis Wedin (M): Jag tycker att Ann-Margarethes svar på mina frågor gör det väldigt tydligt hur stort hot vi står inför när det gäller innovationen i äldreomsorgen i Stockholms stad i dag. I en undersökning gjord av Kommunal själva framgick det att medarbetarna i privata enheter är nöjdare på samtliga punkter. De har till exempel större möjlighet att ta initiativ i arbetet, personalen trivs bättre, de kan lättare påverka sin arbetssituation, möjligheterna till kompetensutveckling är större, man hinner ägna mer tid åt de äldre och lönen är bättre.

Jag tycker att det är oerhört intressant att ert sämsta exempel på personalpolitik är Thomas Malmgren som har belånat det gamla hus som hans farfar har byggt för att förverkliga sin dröm och sin verksamhet och i dag levererar äldreomsorg inte bara i världsklass i Stockholm utan i världsklass i vårt land. Det är oerhört allvarligt att Ann-Margarethe ser det som dåligt att människor kommer in med privata initiativ och berikar vår äldreomsorg till det bättre.

## Anförande nr 168

Ann-Margarethe Livh (V): Det här med personalen inom äldreomsorgen kan vi prata väldigt mycket om. Det är en av de allra viktigaste personalfrågorna som finns i Stockholms stad, även om det har gjorts mycket när det gäller

jämställdhet till exempel på chefsnivå, som Sten säger. Det håller jag med om. Där finns en jämförelse, och där har vi gjort framsteg.

Men vi har inte gjort framsteg när det gäller att komma till rätta med den könssegrerade arbetsmarknaden i Stockholms stad. Det är fortfarande kvinnor som jobbar i låglönejobben med usla löner. Inget jobbskatteavdrag i världen kan hjälpa en person som har 18 000 kronor i månadslön och dessutom inte orkar jobba heltid för att det är så tungt. Det är det som är verkligheten för väldigt många kvinnor i vår stad, och det är den verkligheten som ska förändras. Det tycker jag kanske är viktigare, Sten, än att vi har lika många kvinnliga chefer som manliga, vilket jag i och för sig tycker är bra. Men för de kvinnor som arbetar på de här villkoren borde detta vara den absolut mest prioriterade frågan i vår stad. Det handlar om att dessa kvinnor ska ha ett bra liv och ett bra arbetsliv, men det handlar också, precis som Mirja sade, om den framtida rekryteringen. Det är klart att inga ungdomar vill ha sådana jobb. Och man har faktiskt inte högre löner i det privata än i det kommunala. Det finns en del privata som har en del chefstjänster som är högre betalda än i det kommunala, men generellt är det inte så.

Jag vill i alla gå tillbaka till min motion som handlar om jämställd lönepolitik. Här skulle jag vilja ställa en fråga till Sten Nordin. Den statistik vi har i dag som visar lönerna visar ganska bra när det gäller jämställda löner – ja. Men varför kan vi inte ha en statistik för alla anställda i hela staden? Det blir ju inte en rättvisande statistik när ni inte tar med bolagen. Bolagen i Stockholms stad ligger ofta högre i löner än man gör i kommunen, och om vi inte kan jämföra hela stadens personal får vi inte rätt siffror. Jag skulle vilja ha en förklaring på varför det är så himla omöjligt. Landstinget klarar det till exempel. Varför klarar inte Stockholms stad det?

Jag tycker, Sten, att du snarast ska se till att vi får denna lönestatistik, och jag tror tyvärr att vi kommer att se att löneskillnaderna då blir ännu större. Men då får vi göra något åt det.

#### Anförande nr 169

Borgarrådet N o r d i n (M): Det är klart att vi har statistik på våra bolag. Den här frågan har varit uppe i koncernstyrelsen. Man har tittat på det från koncernledningens och statsledningskontorets sida, och det handlar helt enkelt om den tekniska uppbyggnaden av våra system, så att förändra detta är en process.

Det finns ingenting att dölja här, och finns det någonting som är fel... Ja, det fanns ju en tradition i staden av att man hade andra villkor i bolagssektorn, om vi går tillbaka i tiden. Så är det, och det har vi ju arbetat med. Vi är otroligt noga med att bolagssektorn är en del av staden. Av praktiska skäl har vi vissa saker i bolag, men det ska inte gälla någon annan ordning där. Det är jag fullt beredd att vara vaksam på, och det är klart att vi ska fortsätta arbeta med det oavsett vilket tekniskt system vi väljer för den saken. Staden är en helhet, vi är en arbetsgivare och vi har en policy. Så ska det vara.

#### Anförande nr 170

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Men det vet vi ju inte. Eftersom vi inte kan jämföra så vet vi inte. Vi vet att i bolagen jobbar också fler män med tekniska yrken, och just att kunna jämföra män i till exempel tekniska yrken med kvinnor som jobbar i vården för att se om det är likvärdigt är viktigt. Men den jämförelsen kan vi inte

göra, för vi har ingen gemensam statistik. Jag tycker uppriktigt sagt, Sten, att det inte är riktigt klokt att vi inte kan ha det. Man kan åka till månen, man kan göra vad som helst. Det är klart att man kan få fram en statistik som jämför alla våra löner. Det är ju löjligt!

Anförande nr 171

K a r i n R å g s j ö (V): Jag tänker prata lite om motionen om långsiktig arbetsmarknad som är en viktig motion.

Klassklyftorna har vuxit i Stockholm. Baksidan av er ganska glättiga, reklamiga bild av *the capital of Scandinavia* är en ganska segregerad stad där människor med väldigt små omständigheter kämpar på olika sätt mot arbetslöshet, utbildning som inte är fullvärdig och så vidare och också mot långtidsarbetslöshet.

Vi ser i dag att unga människor riskerar att fastna i långtidsarbetslöshet. Så är det om ni tittar i statistiken. Då är det också lätt att efter det fastna i kriminalitet och drogmisbruk. Så är det, och det finns alltid prioriteringar man kan göra som politiker för att ha just jämställdhet framför sig som en paroll. Eller så kan man hoppa över det, och då får man växande klyftor. Det är vad vi ser i dag, och arbetslösheten är definitivt segregerad. Det kan man se i alla statistik.

Vi lever i ett väldigt kunskapsintensivt samhälle. Man kan också se att problemen på Stockholms arbetsmarknad, precis som vi sade tidigare, handlar om brist på utbildning. Denna utbildning som vi inte har lyckats ge till unga människor i dag är absolut klassorienterad. Om 30 procent av dem som är inskrivna på jobbtorgen har lägre utbildning än gymnasium och 20 procent inte har lyckats fixa grundskolan har vi ett problem. I dag kan vi också se att var tredje person som går ut gymnasiet saknar gymnasiekompetens. Detta är ett magnifikt problem.

Kravet att ta första bästa jobb innebär också en risk att man återkommer i arbetslöshet om man går in på jobbtorgen, och vi skulle vilja se en mer manifest, mer robust politik där utbildning och arbete hängde ihop lite mer, och där man också på jobbtorgen kunde erbjuda längre utbildningar än i dag. Vissa av de utbildningar man erbjuder på jobbtorgen är bra utbildningar, men det spelar ingen roll om man inte har grundskola och gymnasium – man kommer inte vidare. Man skulle önska att staten kanske tittade på det här. Det här är ju ett problem som inte bara finns i Stockholm utan också i andra städer. Man måste hitta ett system, för det är inte rimligt att unga människor får söka studielån för att gå grundskola och komvux, för sedan kan de ju inte söka studielån för att gå universitet och högskola. De blir vid sin läst, kan man säga.

Detta är ett jätteproblem som vi äger tillsammans, så det kanske man skulle kunna titta på på statlig nivå.

Det finns väldigt mycket som vi kan göra inom arbetsmarknadspolitiken i Stockholm på jobbtorgen. Men det här hänger definitivt ihop med hur vi ser på utbildningspolitiken, och vi tycker inte att den är hundra just. Vänsterpartiet vill därför yrka bifall till denna motion men också till Vänsterpartiets reservation 27 om traineeprogram.



## Anförande nr 172

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag skulle bara vilja kommentera den uppgift som Karin Rågsjö också hävdar, att personer som inte har grundskoleutbildning inte får möjlighet att läsa grundvux. Jobbtorgen har ett väldigt tydligt uppdrag, och det är att göra en analys av vad det är som bäst rustar människor för att de ska kunna gå till egen försörjning. Jobbtorgens medarbetare vet lika väl som du och jag, Karin, att det är väldigt viktigt att man har grundskolekompetens. Det är en förutsättning för att man ska få jobb i dag, och därför ser man också till att diskutera detta med dem som inte har det och erbjuder dem möjlighet att ta en grundvuxutbildning. Att därför påstå att man inte tar det i beaktande är helt fel.

## Anförande nr 173

K a r i n R å g s j ö (V): Det är inte det jag säger, Ulla. Alla har möjlighet att ta den här utbildningen, men vad ska de leva av? De får ta studielån, eller vad ska de göra? Tar man studielån för att läsa in grundskolan och gymnasiet, då är det finito sedan. Då finns det inga pengar för att gå vidare. Detta är ett problem. Eller finns det andra pengar på jobbtorgen? Nej, det gör det inte vad jag vet. Det finns ingen liten pott för unga människor i dag, och det är ett problem för dem som inte har den utbildningen.

Visst finns det möjlighet att läsa in utbildningen, men frågan är hur man ska försörja sig. Detta är ett jätteproblem.

## Anförande nr 174

E r i k S l o t t n e r (KD): För det första ska det sägas att det är ju inte unikt för Stockholm att det finns en grupp människor som har svårt att få arbete. Detta är något man kämpar med över hela världen, men på er låter som om detta är något slags medveten borgerlig politik som satte igång 2006. Så är det verkligen inte.

Låt mig nämna några exempel på åtgärder som vi har genomfört på nationell och på kommunal nivå för att människor långt ifrån arbetsmarknaden lättare ska få ett jobb. Vi har tagit ett krafttag kring utbildning i svenska för invandrare. Vi har instegsjobb som är en kraftig subventionering av nyanlända invandrares löner. Vi har nystartsjobben. Vi har ekonomiska frizoner som lanserades i går som kommer att röra en del av Stockholm. Vi har socioekonomiskt tillägg inom skolan som ger elever med invandrarbakgrund betydligt högre skolpeng än svenskfödda elever. Vi har RUT-avdrag och en halverad restaurangmoms som har varit till stor nytta för människor utan högre utbildning. Vi satsar mycket på sommarjobb, inte minst i Järva, och så har vi jobbtorgen som har visat sig vara väldigt framgångsrika. Så nog sker det en hel del insatser även med borgerligt styre.

## Anförande nr 175

K a r i n R å g s j ö (V): Men Erik, med alla de här insatserna som ni har gått in med och med den ganska sjysta ekonomi som Sverige har borde vi ligga mycket bättre till när det gäller exempelvis ungdomsarbetslösheten. Jag måste säga att jag är förvånad över att det inte går så bra, men det kanske beror på de förslag ni har lagt fram.

Det är också någonting med er utbildningspolitik som gör att man tappar taget. Om det är så många i dag som inte går ut gymnasiet med fullständiga betyg är det ett

problem. Vi har ett väldigt stort problem i Stockholm och i Sverige. Vi har en ökande kunskapssegregering, och den kunskapssegregeringen är klassorienterad. Detta innebär att dessa personer har himla svårt att få en fast anställning sedan, och de blir vid sin läst under ganska trista arbetsförhållanden. Och då innebär det att ni på sex år har ökat segregeringen i Stockholm och i Sverige.

Anförande nr 176

**A n n - K a t r i n Å s l u n d** (FP): Jag vill förstås börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag i alla dess former.

Jag tänkte kommentera och ha synpunkter på något av det som sagts här. För det första vill jag understryka att det är klart att man kan ägna sig åt att yrka bifall till traineeprogram, men det är som sagt var redan genomfört. Det är bra att Miljöpartiet gillar det, men jag tror att vi är många partier som hade det i våra kommunala handlingsprogram inför valet, så det är ju inte något jättenytt.

När det handlar om äldreomsorgen tycker jag att den motion som Vänsterpartiet har tagit fram är lovvärd och att det, precis som Sten Nordin sade, finns mycket som man kan behöva diskutera vidare i den, även om vi inte delar era synpunkter på alla håll.

En viktig fråga är förstås personalförsörjningen, men jag skulle också vilja understryka och påpeka att det pågår en hel del kring det här med möjligheten till medinflytande och så när det gäller äldreomsorgen och även andra verksamheter. Jag vet att i många stadsdelar finns det någonting som man jobbar med som heter Verksamhet och hälsa som inte är något friskvårdsprogram, utan det handlar just om delaktighet och möjligheten att påverka den egna arbetssituationen. Det är ovedersägligt att oavsett om det är kommunal eller fristående verksamhet så är cheferna så oerhört viktiga. Oavsett vilket kön chefen har är det arbetsledning och möjlighet till medinflytande som är det viktiga.

Sedan har Ann-Margarethe Livh också lagt fram en motion som handlar om jämställd lönepolitik som egentligen handlar om någon kartläggning, men jämställd lönepolitik, menar jag, är inte bara precis kartläggningar. Jag vill säga att jag till 100 procent är för lika lön för lika arbete, och jag är kraftfullt emot omotiverade löneskillnader. Men sedan är det kanske som att svära i kyrkan, för jag är faktiskt för att det ska löna sig att ha en bra utbildning, att man ska mer betalt om man har det. Jag är också för att det ska löna sig att engagera sig extra i sitt arbete. Jag är för att den som vill satsa extra och mer på sin vidareutbildning ska premieras för det, för jag tror att ett problem när det gäller rekrytering till äldreomsorg och andra verksamheter är att det inte finns någon möjlighet att avancera när det gäller lön. En ingångslön som ligger på den nivån kan väl vara okej om man har möjlighet att i fortsättningen känna att man kan avancera om man gör ett bra jobb.

Jag tror att vi kanske har för små löneskillnader mellan undersköterskorna i vår stad. Det är inte så enkelt som att en låglönesatsning är att ha bara en bra ingångslön så är allt frid och fröjd. Det är ju sedan, när man har varit med i branschen ett tag, det handlar om att det är att man får mer betalt om man gör ett bra jobb.

## Anförande nr 177

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Vi har aldrig sagt att alla ska ha exakt samma lön i hela staden. Självklart har man en annan lön om man har olika befattningar. Det är inget konstigt med det. Men problemet är att inom äldreomsorgen och hemtjänsten har man så extremt dåliga löner i förhållande till det jobb man gör. Man måste ju också premiera fysiskt och psykiskt tunga jobb. Det måste också kunna vara välbetalt, och det är det inte.

Jag var ute och jobbade med hemtjänsten i Västertorp. Det är fruktansvärda arbetsvillkor. Man sliter stenhårt. Man orkar inte jobba heltid. Det är de arbetsvillkoren vi måste se i ansiktet: Vad gör vi åt det här? Det handlar både om respekt för de människor som jobbar där i dag och om rekryteringen. Unga människor accepterar inte sådana arbetsvillkor.

## Anförande nr 178

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Det är därför jag tycker att det finns viktiga saker att diskutera. Till exempel tycker jag att det är intressant med träning på arbetstid och sådana saker. Jag tycker att det ligger någonting i det här med brandmän kontra hemtjänsten.

Men jag tror inte att du, Ann-Margarethe, hörde vad jag sade. Jag sade att jag tycker att man kanske kan ha skillnad på lön för undersköterska och undersköterska. En duktig undersköterska skulle ha mer betalt än en som inte var riktigt lika duktig och satsade lika mycket som den andra.

## Anförande nr 179

G u l a n A v c i (FP): Jag vill börja med två citat. "... 23 procent av de inskrivna på Jobbtorgen 2009 var personer som nyligen fått uppehållstillstånd. Det är tveksamt om det, varken samhällsekonomiskt eller mänskligt, är den bästa politiken att prioritera att de snabbt kommer ut i okvalificerade jobb." Citat 2: "Personer som inte har en rimlig chans att få jobb, och vars problematik Jobbtorgens personal inte har kompetens att hantera, bör inte skrivas in på Jobbtorgen."

Ordförande! Detta är Socialdemokraternas syn på hur man bör avstå från att hjälpa människor som av olika anledningar hamnat i utanförskap och går på försörjningsstöd. Detta är den socialdemokratiska långsiktiga synen på en samlad arbetsmarknadspolitik. Jag tycker att det är lite oroande att man har den inställningen till nyanlända människor som kommer till Sverige och till Stockholm. Fråga den som invandrat hit om hon vill påbörja sitt nya liv genom att tvingas leva på bidrag eller om hon vill ut i arbete! Jag tror att hon väljer det sistnämnda.

Ordförande! Inget jobb är dåligt nog att tacka nej till. Inget jobb är dåligt nog att vilja avskaffa. Varje arbetstillfälle som skapas är en vinst för den enskilde men också en vinst för samhället. Det är ingen hemlighet att det är gruppen ungdomar och invandrare som har haft svårast att etablera sig på arbetsmarknaden, men det görs också en hel del för att lyfta just deras situation.

Jobbtorgen är viktiga på många olika sätt. Aspiranterna får ett bra och proffsigt bemötande. De som jobbar på våra jobbtorg utför ett bra jobb, och de är kompetenta nog att också kunna hjälpa dem som kommer dit. Jobbtorgen arbetar med individer.

Man ser till de olika behov varje aspirant har. Det finns coachning och studie- och yrkesvägledare. Det finns olika slags utbildningsinsatser, praktikplatser och ungdomsanställningar och olika projekt som just fångar upp de grupper som behöver lite extra stöd och hjälp.

På fyra år, precis som borgarrådet också nämnde, har över 17 000 personer gått från försörjningsstöd till egen försörjning tack vare jobbtorgen.

Vi har fortfarande många stora utmaningar kvar inom arbetsmarknadsområdet, men att sitta här och säga att människor inte ska få hjälp just för att de är nyanlända eller för att det är en svårarbetad grupp tycker jag är en ganska inskränkt syn på individen och hennes förmåga att kunna resa sig och få en ny chans och komma ut i samhället. Det är ju det som är kärnan – att få känna att man är med och bidrar till samhället, att få vara oberoende och leva sitt liv utan att samhället tvingar en till det ena eller det andra.

Med detta vill jag bifall kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 180

K a r i n R å g s j ö (V): Gulan, vem har sagt att vi inte ska göra någonting? Vi måste göra massor, massor! På jobbtorgen jobbar enormt många kompetenta personer. Jag har varit runt på samtliga jobbtorg. Det är superkompetenta människor som jobbar där. Jag skulle önska att den typen av personer fanns också på Arbetsförmedlingen, det kan jag säga direkt. Alla får hjälp.

Men det finns ett annat problem, och det är just det här glappet mellan utbildning och jobbtorg, för det spelar ju liksom ingen roll för många som kommer dit, eftersom man har för låg utbildning. Vi har inte lyckats fixa utbildning för en del stockholmare som har bott i Stockholm, och de som kommer hit och är nyanlända måste få möjlighet att läsa in grundskola och gymnasium på ett sjyst sätt och gå på sfi i den takt de fixar. Sedan måste man också erbjuda dem jobb förstås. Men utan utbildning fastnar man. Jag har träffat massor av ungdomar i olika situationer runt om i Stockholm, specifikt i förorten, och vad de säger, de som har missat det, är: Vi vill ha utbildning!

Anförande nr 181

G u l a n A v c i (FP): Det är inte svårt att skriva under på det du säger, Karin Rågsjö. Nu citerade jag i och för sig Socialdemokraterna och deras syn på arbetsmarknadspolitiken, men jag håller med dig. Det är otroligt viktigt att dessa människor, framför allt människor med invandrarbakgrund, unga människor som ändå ska vara en del av generationsskiftet på arbetsmarknaden så småningom och nyanlända som faktiskt bär med sig en väldig massa kompetens, erfarenheter och så vidare, också får känna att de får en sjyst start direkt i början av sitt nya liv i Sverige.

Här har vi etableringsreformen som jag tror väldigt mycket på, och nu finns också ett utredningsförslag som kommer att vidga den grupp som omfattas av etableringsinsatserna. Det är det som är kärnan – just det här att kunna fånga upp människor redan från första dagen och säga: På vilket sätt kan och vill ni bidra? Man måste se över och ta till vara de erfarenheter som människor bär med sig. Det är ingen hemlighet att ni misslyckades när ni satt vid makten och att vi har väldigt stora utmaningar

framför oss, men vi kan ju inte bara sitta med händerna i kors och inte göra någonting.

Anförande nr 182

S a r a P e t t i g r e w (MP): Det är inte våra skrivningar heller, så dem tänker jag inte kommentera.

Däremot tänkte jag kommentera det här med utbildningstid på jobbtorg. Det kan också vara så att det finns nyanlända människor som har hög utbildning med sig som kan behöva en chans, om det nu handlar om att utbilda sig och lära sig språket eller att komplettera sin utbildning på något sätt. Frågan är då om vi inte ska ge lite större utrymme där det behövs för dessa individer att kunna utnyttja sin fulla potential, att hitta ett arbete i linje med den utbildningsnivå som man har med sig. Kan det då inte ibland vara motiverat att tillåta en längre utbildningsperiod, att ge den individen chans att lära sig språket så att de också kan utnyttja den investering de gjort i sin utbildning? Det tänker jag skulle kunna vara en långsiktigt mer hållbar investering – vad säger du om det?

Anförande nr 183

G u l a n A v c i (FP): Validering är otroligt viktigt, för det tar fasta på de erfarenheter, kunskaper och den utbildning som en person som kanske har suttit många år på universitetsbänken i det forna hemlandet bär med sig.

Men sedan är det också så, och det vet också Sara Pettigrew som sitter i arbetsmarknadsnämnden, att vi har satsat väldigt mycket på sfx-utbildningar. Jag tror att det är en väldigt viktig del i att få människor att lära sig språket på ett mycket effektivare sätt, till exempel att du går en utbildning som också är relaterad till din utbildning från hemlandet och att du också får lära dig det språk som kanske används just på den arbetsplatsen. Det är en grej. Sedan har också sfi-verksamheten blivit mycket bättre. Den är inte bra, men den är mycket bättre. Där har man gjort en tydlig indelning av grupper, analfabeter/högutbildade, och det tror jag är en väldigt viktigt förutsättning för att sfi-verksamheten också ska bli bra. Sedan finns det olika andra stimulanser för att få fler att vilja avsluta sin sfi-utbildning, och en del av det är och har varit att vi har förbättrat dessa utbildningar.

Anförande nr 184

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det är alltid trevligt att få politiken uppläst för sig. Det jag ska vara väldigt tydlig med mot dig, Gulan, är att det ju är er politik som har gjort att arbetslösheten har ökat i den här staden. Det är er rikspolitik som har gjort att arbetslösheten har bitit sig fast, att ungdomarna går långtidsarbetslösa. Det är er politik som har gjort att ni har infört en gymnasierreform som gör att de som går yrkesgymnasium inte har behörighet till högskolan. Det är er politik som har gjort att ni har avskaffat de väl fungerande projekten, exempelvis Sesamprojekten, där man fick ut långtidsarbetslösa i arbeten. Det var ett hårt arbete. Ni avskaffade dem, ni inför nya projekt, och så säger ni: Hurra, vår politik fungerar! Ja, ni har ju snott den från oss, så det var väl inte så svårt.

Anförande nr 185

G u l a n A v c i (FP): Jag är inte så säker på att den utbildningspolitik som vi har genomfört sedan vi tog över makten är hämtad från er.

Den skola som Karin Wanngård förespråkar och som hennes regering drev sållade bort väldigt många ungdomar. I er värld ville ni att alla skulle bli akademiker, men grejen är den att alla kan inte och vill inte bli akademiker. Vi tappade många av de ungdomarna ute i tomma luften, eftersom de blev skoltrötta. Med de nya reformerna som har genomförts inom utbildningsväsendet har vi lyckats fånga upp många av de ungdomar, till exempel de mer praktiskt lagda ungdomarna, som nu kan gå en yrkesutbildning, de som kan vara på arbetsgolvet och både få en utbildning men också lära sig ett yrke. För dessa ungdomar betyder det jättemycket att inte tvingas till skolbänken och bara lära sig teori. Att blanda teori med praktisk verksamhet är otroligt viktigt just för att fånga upp de ungdomar som du lyfte upp här.

Anförande nr 186

**C h r i s t o p h e r Ö d m a n n** (MP): Ordförande, fullmäktige! Jag vill också gärna prata om Vänsterpartiets motion, om satsningar på personalen som jag tycker är oerhört viktig. Jag känner i alla fall de här åren när jag har arbetat mycket med äldreomsorg att jag tror att man nästan måste se på den sektorn och den personalen och den branschen som något annorlunda än många andra branscher i samhället.

Att arbeta inom äldreomsorgen är att ständigt vara närvarande, stödjande, hjälpande, konverserande. Att vara tusenkonstnär är ett absolut måste. Då tänker jag på dem som jobbar inom hemtjänsten och som får rusa genom staden. Det var någon som berättade att de servade 15 äldre på en dag. 15 äldre! Och så resor emellan. Jag känner att det inte blir så mycket hemtjänst. Det är klart att det behövs fler som jobbar inom äldreomsorgen i Stockholm, och det är väl det som är den stora utmaningen. Hur kan vi få fler att vilja vara med och bidra med det de vill?

Jag tror att man måste vara väldigt flexibel, flexiblare än vad vi är i Stockholm i dag. Den som säger att jag vill bara jobba på timmar, kanske för att man har andra aktiviteter, men ändå vill vara med att bidra, de ska känna att det är jättebra – de timmar du har är jättebra, du är jättevälkommen och vi ska se till att du får komma in. Det är många i dag som jobbar på timmar som tycker att nej, nu är det heltidare och fast anställda som går före.

Jag tror att vi måste vara öppnare för att man kan vilja arbeta på jättemånga olika sätt. De som vill jobba deltid och kanske vill plugga samtidigt – det vet jag en del som har sagt – får också bara kalla handen, för nu är det heltidare som ska anställas. De som vill jobba lite mer får ofta höra att det inte går just nu. Jag tror att vi måste ändra lite grann så att det blir mer välkomnande och möjligt att jobba på många olika sätt, för människor är olika och kan vara med och bidra på många olika sätt.

Det behövs både bredd och djup i utbildningarna, men de människor som vill jobba inom äldreomsorgen måste också känna att man satsar på dem. Motion borde till exempel ingå. Jag har pratat med dem som jobbar på timmar, och de säger att jo, jag tränar thaiboxning, jag tränar styrketräning och så vidare. Men de betalar allting själva. Jag tycker att staden ska vara med och hjälpa till när det gäller detta. De som är fast anställda säger att jag är så trött så jag orkar inte. När jag kommer hem efter att ha hämtat barn och lagat mat gäller det att sova så att man orkar nästa dag.

Jag tror att det finns all anledning att fundera över på vilket sätt vi kan skapa möjligheter för att vilja jobba inom äldreomsorgen som alla i alla undersökningar

säger är så jätteviktigt och känns så väldigt intressant, och samtidigt kunna nå upp till 65 års ålder. Vi som arbetsgivare måste ta vårt ansvar när det gäller detta, och vi har mycket kvar att göra, så jag tycker att den här motionen är jättebra. Bifall till den och bifall till Miljöpartiets reservation som är samma som motionen!

#### Anförande nr 187

A w a d H e r s i (MP): Ordförande, fullmäktige! Jag tänker uppehålla mig kring motionen av Karin Wanngård om stadens ansvar för användandet av hela Stockholm vid lokalisering av förvaltningar.

Jag tycker att frågan om att fackförvaltning och bolag ska finnas över hela staden är en fråga om att säkra god lokalservice och lokal utveckling. Kommunala och andra offentliga myndigheter är också viktiga för företagen och aktuella i ytterstaden. Jag skulle vilja göra en jämförelse mellan den problematik som finns kring landsbygden och den som finns i ytterstaden, särskilt den del av staden som jag bor i, och det är att i glesbygden har man avfolkning medan man i ytterstaden har problemet att myndigheterna lämnar, både kommunala och statliga. Jag tror att det är ett problem. Till exempel när man byggde Järva på 70-talet garanterade man en service som inte finns i dag. Jag funderar ibland på om det behov som fanns då av kommunal och statlig service, finns det inte i dag? När jag flyttade med min familj till Tensta fanns det post, banker, försäkringskassa, arbetsförmedling – alla dessa myndigheter som är viktiga för servicen. Dessa finns inte i dag, och just därför tycker jag att det är viktigt att man tänker över just hur man placerar myndigheter. Det är i grunden en demokratisk fråga.

Alliansen har återigen missat en chans när man instiftade arbetsmarknadsnämnden och arbetsmarknadsförvaltningen. Då hade man möjlighet att förlägga den i ytterstaden. Man kunde till och med ha valt socialtjänsten och flytta dit där stora delar av befolkningen finns.

Själva frågan tycker jag alltså är intressant, och även om förslaget i motionen inte är så konkret instämmer jag fullt i det förslagsställaren har skrivit. Vi tycker dock att det borde vara konkretare förslag, och just därför yrkar jag bifall till Miljöpartiets särskilda uttalande i kommunstyrelsen.

#### Anförande nr 188

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Egentligen skulle man vilja kunna använda teknik och visa här, men det kunde inte borgarrådet Rudin åstadkomma och det kan inte heller jag åstadkomma.

Däremot kan jag här visa upp en bild som illustrerar varför Karin Wanngård tog 2008 som utgångspunkt för sina jämförelser och procenträkningar i stället för 2005. Man kan konstatera att jämfört med 2005, när vi hade rödgrön majoritet här i stadshuset och som är utgångspunkten för diagrammet, låg vi alltså 20 procent lägre när det gäller den öppna arbetslösheten 2008. Det är klart att kan man då konstatera att antalet arbetslösa ungdomar mellan 18 och 24 år i maj 2008 i Rinkeby-Kista – som var ett rekordår när det gäller arbetslösheten – var 61 personer och att det nu i juli 2012 har ökat till 406, då blir det ganska många hundra procent.

Men då kan man samtidigt konstatera att om man tittar på hela staden och jämför till exempel hur långtidsarbetslösheten har utvecklats så har vi en situation där det i Enskede-Årsta-Vantör var 31 procent som var långtidsarbetslösa som andel av antalet arbetslösa i juli 2011. I dag är det 25,7 procent, vilket är en ganska kraftig minskning av antalet långtidsarbetslösa.

Samma sak om vi tittar på till exempel Älvsjö. Där var det 32,5 procent av dem som var arbetslösa i juli 2011 medan det i juli 2012 var 23 procent. Karin Wanngård påstod alldeles nyss här i talarstolen att långtidsarbetslösheten bland ungdomar har ökat kraftigt den senaste tiden. Då kan vi konstatera att i juli 2011 var det 439 ungdomar totalt i Stockholms stad av en ganska stor andel ungdomar som var långtidsarbetslösa. 439 personer för ett år sedan – 374 i juli 2012, av 89 718. Det är en väldigt låg andel. Det är för många, men det är inte en ökning hur Karin Wanngård än procenträknar, utan det är en minskning.

Anförande nr 189

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Troligtvis har vi olika sätt att räkna. Skratta hur mycket ni vill, men när jag gick i skolan och man räknade andel tog man den procent som har varit och den nya procenten och fick en skillnad. Så tog man skillnaden genom ursprunget och fick då fram ökningen av andelen.

Så är det fortfarande. När vi tittar på Rinkeby-Kista var det 6,27 procent i januari 2007 och 9,56 procent i juli 2012. Om vi delar skillnaden 3,29 procent med 6,27 kommer ni att få att andelen har ökat med 52 procent.

Anförande nr 190

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Det var en himla tur att Karin Wanngård tog en av de två stadsdelsnämnder där man faktiskt kan visa på att det har ökat något. I alla de andra har det minskat, vilket är en helt sanningsenlig bild.

Det jag också vill konstatera är att det är lätt för Karin Wanngård att påstå att det är vår politik som har misslyckats, men när ni satt vid makten under mandatperioden 2002-2006, då var det högkonjunktur i Stockholm och då var det alltså ändå en mycket värre arbetslöshetssituation än vad vi har i dag i Stockholm. Den är inte bra i dag, det är den absolut inte. Men man måste ge en rättvis bild av hur det ser ut, och mycket av utvecklingen går faktiskt åt rätt håll.

Sedan januari 2007 har också Stockholms stad, bara Stockholms stad, vuxit med över 100 000 invånare, så det är en väldigt kraftig förändring. Vi har trots detta lyckats hålla siffrorna ganska hyfsade, och utvecklingen är dessutom på väg åt rätt håll. Totalt sett sjunker arbetslösheten i Stockholm, och vi har inte en ökande långtidsarbetslöshet bland de unga. Det är helt fel!

Anförande nr 191

K a r i n R å g s j ö (V): Nu har det bollats siffror hit och dit, och jag har inte med mig alla siffror. Jag får ta med dem nästa gång.

Det blir lite tragiskt i den här i diskussionen, för om man jämför arbetslösheten i de olika stadsdelarna är det en extremhög arbetslöshet i ytterstaden jämfört med i innerstaden. Jämför man också utbildningsnivå, betyg och så vidare är det precis på



samma sätt: Skillnaderna mellan dem som har det bra och dem som har det mindre bra med mindre resurser och så vidare ökar enormt. Det är det problemet vi ser i den här staden, att segregeringen tilltar på det sättet. Och ett sätt att minska segregering är att exempelvis satsa på utbildningar som ger jobb. Det måste vara ett fantastiskt sätt. Det har man alltid gjort i alla länder. Hur lyfter man länder, hur lyfter man stadsdelar? Förslagsvis genom att rigga sjysta förskolor, sjysta skolor, bra bostäder och se till att inte staden glider isär.

#### Anförande nr 192

Borgarrådet **H a m i l t o n** (M): Jag konstaterar att vi inte har någon annan uppfattning än att vi vill se till att så många som möjligt får jobb – självklart är det så. Det är ju därför vi jobbar bland annat med Järvalyftet. Men tittar man på arbetslöshetsstatistiken så kan vi konstatera att om man jämför juli 2010, som jag sade tidigare, med juli i år så är det två stadsdelnämnder – det är två för mycket, jag håller med om det – som har en utveckling som innebär att man har en högre andel arbetslösa i år än vad man hade 2010. Det är Rinkeby-Kista och det är Hässelby-Vällingby. Men i Spånga-Tensta, Skärholmen, Skarpnäck, Farsta, Älvsjö, Hägersten-Liljeholmen och alla andra har man en lägre andel arbetslösa i dag än vad man hade i juli 2010. Siffrorna talar sitt tydliga språk. Dessutom har andelen långtidsarbetslösa sjunkit i flera av de här stadsdelarna. Det tycker jag är en jättebra nyhet, och det borde vi vara glada och stolta över i stället för att sprida en bild av att det ser för jävligt ut, rent ut sagt.

#### Anförande nr 193

**I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n** (MP): Det är olika meningar om samma verklighet. Men det är väl ändå så att de unga som inte kommer vidare, de som inte trivs i gymnasiet och de som inte heller får jobb, hur många de nu än är så är det vår, Stockholms stads, skyldighet att se till att de kommer vidare med sina liv. Det kan man göra på många sätt.

Karin Rågsjö säger att de ska få sina gymnasiebehörigheter, och det tycker även vi i Miljöpartiet. Vi är djupt bekymrade över de ungdomar som hoppar av gymnasiet. Men samtidigt tänker vi i Miljöpartiet att det går inte att tvinga unga att studera. Hur gärna man än vill så kan man liksom inte stoppa in dem i skolan och sedan öppna munnen på dem och hålla in lite kunskaper här och där, i öronen och annat. Det funkar inte. Vill de inte studera så går det inte.

Det finns sätt att nå ungdomar. Det finns alternativa sätt att göra det så att de kommer vidare. Folkhögskola är ett sätt. Just nu bjuder staten på 192 platser för unga mellan 16 och 25 år som inte har gått ut gymnasiet och som är arbetslösa och inskrivna på Arbetsförmedlingen. 192 platser bjuder staten på. Där kan de gå i tre månader och bli bemötta som individer. Det är ingen som försöker tvinga dem att studera, men ändå är det 34 procent av dem som har varit med i tre månader som går vidare till jobb eller studier, och det är ungdomar som verkligen är allergiska mot att studera.

Det här bjuder staten på. Skulle man kunna tänka sig att kommunen skjuter till lite grann också och inte bara lämnar över till staten att betala? Det här är ett sätt att nå ungdomar, det är ett sätt att få dem att känna att de är någonting värda, för det farligaste av allt är att ungdomar känner att de inte hör hemma någonstans. Man behöver kanske göra ett studiebesök i någon förort till Paris där polisen inte ens

vågar gå in på grund av unga människor som totalt har tappat förtroendet för hela samhället.

Det finns många sätt, och det viktiga är naturligtvis att vi hjälps åt och att vi kanske försöker att se att utbildning ändå är det viktigaste av allt men att det finns många vägar för att komma dit.

Anförande nr 194

**E l i s a b e t h B r a n d t Y g e m a n (S):** Ordförande, fullmäktige! Jag känner de uppskattande blickarna när jag går upp i talarstolen den här tiden och dessutom antrar den utan att ha varit inne i debatten innan, men jag kunde faktiskt inte låta bli när jag hörde dels borgarrådet Hamilton, dels Erik Slottner som rapade upp ett antal saker som man har gjort generellt sett för att minska arbetslösheten.

Det jag blir lite provocerad av är att det som ni då kallade massarbetslöshet och det ni på många sätt snackade om var det stora utanförskapet i dag är att Stockholm är på rätt väg. Det har förändrat sig väldigt snabbt i retoriken, men vad jag tycker att vi kan enas om, även om vi kan ha olika matematiklektioner här, är väl att det finns en skillnad i hur arbetslösheten ser ut i vår stad och att det finns ett problem när 5,7 procent av ungdomarna i västerort inte har ett jobb. Även om de då finns i aktivitetsstöd eller vad det nu skulle kunna vara är det ändå så, och då behövs det väldigt individuella åtgärder.

Ni besvarar heller inte allt som står i motionen om arbetsmarknadspolitiken. Det handlar också om ett ansvar för utvecklingen eller avvecklingen av komvux, om att möjligheten att kunna kombinera och öppna upp gymnasieskolan för mer praktik under tiden man går där. Det slår också väldigt fel relaterat till de åtgärder som också görs på nationell nivå där man väldigt generellt har subventionerat branscher i stället för att rikta stöd till unga som behöver. Och det spelar liksom ingen roll om ni står i den här talarstolen och säger att ni är på rätt väg och vi har fel siffror, för vi är i opposition. Det håller liksom inte. Ni har ansvaret. Ni har styrt den här staden och det här landet i över sex år nu, och det är dags att börja göra något åt problemet.

Anförande nr 195

**E r i k S l o t t n e r (KD):** Jag skulle kunna fortsätta rapa här i talarstolen, både om åtgärder vi gör och åtgärder som ni på er sida vill ha som jag tror skulle öka utanförskapet bland både unga och människor med invandrabakgrund.

Det ska jag inte göra, men jag håller med om att arbetslösheten absolut är ett stort problem. Är den 5,7 procent i Hässelby-Vällingby är det ett stort problem, och vi behöver fortsätta göra mycket för att minska den, men det har skett ytterligare en sak under den här mandatperioden som är en stor skillnad från före 2006: Människor som ni konsekvent förtidspensionerade före 2006 ger vi nu en ny chans och säger: Ni kan faktiskt få ett arbete. Har du en liten arbetsförmåga kvar ska vi göra vad vi kan tillsammans med dig som söker ett arbete för att du ska kunna få ett arbete, detta i stället för att placera dig i ett långvarigt, ett livslångt utanförskap i något som kallas förtidspensionering eller sjuk och aktivitetsersättning. Det är en jättestor förändring som har skett under de senaste sex åren.

## Anförande nr 196

E l i s a b e t h B r a n d t Y g e m a n (S): Utan att gå in på det kan jag säga att de 18–24-åringar jag pratar om är *nu*. De var inte förtidspensionärer före 2006. Det är det ena.

Det andra är att min kritik egentligen handlar om att era lösningar är väldigt generella. Ni säger att olika saker ska lösa det här i någon form av mekanismer. Inte minst på nationell nivå har ni väldigt generella lösningar. Jag tror att man måste titta mycket mer på individbasis, och ni har dragit bort de möjligheterna. Det tycker jag är väldigt synd.

## Anförande nr 197

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Först, Elisabeth, tycker jag att det är väldigt bra att du säger att det är 5,7 procent och inte 50 procent som dina partikolleger hävdar ibland. Det är välkommet med den modifieringen av siffrorna.

Det som jag kritiserar är inte nivån på siffrorna. Det jag kritiserar är den bild som ni beskriver, att det är en kraftigt ökad långtidsarbetslöshet bland ungdomar, att allting går åt fel håll. Det är det jag kritiserar, och det är det vi hela tiden också jobbar med från jobbtorgens sida sett för att se till att, precis tvärtemot vad du, Elisabeth, säger, hitta individuella lösningar för de personer som är på jobbtorgen. Om det är någonting som jobbtorgens medarbetare är väldigt duktiga på är det just att hitta specifika lösningar för enskilda individer. Jobbtorg, matchning, de studie- och yrkesvägledare som finns där och de olika programmen – Järvalärling, Merit, Filur och många andra saker – har faktiskt lett till att 17 000 personer gått från försörjningsstöd till egen försörjning sedan jobbtorgen infördes.

## Anförande nr 198

E l i s a b e t h B r a n d t Y g e m a n (S): Min poäng var att lyfta upp just de unga människorna. Det är väldigt få av de här unga som över huvud taget har varit berättigade till försörjningsstöd innan. Fortfarande är det så att det är alldeles för många åtgärder som vi inte gör. Det vore enklare att säga att det finns någon form av sysselsättning, men vi skickar i dag tillbaka pengar till Arbetsförmedlingen och sådant. Vi borde kunna använda de pengarna på ett helt annat sätt för att rikta speciella åtgärder inte minst på utbildningssidan till unga. Där har inte ni lyckats. Det var mer det som var min poäng.

## Anförande nr 199

Å s a J e r n b e r g (MP): Jag vet att klockan är sen, men jag ska hålla det kort. Jag instämmer nämligen i vad borgarrådet Hamilton säger om att siffrorna talar sitt tydliga språk: I de stadsdelar där människor är mest utsatta ökar även arbetslösheten. I de övriga stadsdelarna sjunker den. Det tycker jag att vi ska fundera över: I de stadsdelar där människor är mest utsatta ökar arbetslösheten, och i de andra stadsdelarna sjunker den.

Det här är inte tiden att slå sig till ro och förminska de utmaningar Stockholm står inför. Det är inte att svartmåla Stockholm att tala om detta. Det är att tala om hur verkligheten ser ut i ett Stockholm som glider isär på olika sätt. Vi har ett ansvar för den verkligheten.